

2025
გეგმვა

შავი წიგნი

“შავი წიგნი” - კორუფციის მხილება

გამომცემელი: გამომცემელი ჟურნალისტთა გაერთიანება “აი, ფაქტი”

www.ifact.ge

პროექტის მხარდაჭერა ხორციელდება ფრიდრიხ ნაუმანის ფონდ თავისუფლებისათვის და გერმანიის საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიერ „აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში სამოქალაქო საზოგადოებასთან თანამშრომლობის გაფართოების“ პროექტის ფარგლებში.

copyright @ 2025 “შავი წიგნი”

ყველა უფლება დაცულია

ყდა, ლოგო და დიზაინი: ანა გველესიანი

ილუსტრაციები: ნინო გაგუა, ანა გველესიანი

რედაქტორი: ნინო ბაქრაძე

ავტორები: მანანა ლოღობერიძე, მარიამ კაჭკაჭაშვილი,

ნათია მიხელიძე, ია ასათიანი,

თამუნა ქიმაძე, ნანუკა ბრეგაძე,

ეთო მიდელაშვილი

დეკემბერი 2025

ტირაჟი 100 ცალი. ვრცელდება უფასოდ

ხელმისაწვდომია ციფრულად www.blackbook.ge-ზე.

აიფაქტი
გამომცემელი ჟურნალისტთა გაერთიანება

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom
South Caucasus

Auswärtiges Amt

WWW.BLACKBOOK.GE

მოგესალმებით!

თქვენი არ ვიცი მკითხველო და ჩვენ მეხსიერებაში 2025 წელი დარჩება ისეთი კორუფციული სკანდალების წლად, აქამდე რომ საქართველოს უახლეს ისტორიას არ ახსოვს. თავის ოქროს ზოდებითა და “მუთაქებში შენახული” მილიონობით დოლარით.

ამ ჟურნალში მოთხრობილი ამბებიც ზუსტად ამ ერთიანი, კორუფციული კონიუნქტურის ნაწილია და იმედი გვაქვს, სამომავლოდ უფრო ვრცელი, სახელმწიფო ინსტიტუტების მიერ დაწყებული გამოძიების სამიზნეც გახდება. აქამდე ხომ ვნახეთ, როგორ ერთიმეორეს მიყოლებით დაიწყო სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურმა და პროკურატურამ გამოძიებები იმ თემებზე, რაზეც ქართული მედია განგაშის ზარებს ადრინადაც რეკდა და “ქართული ოცნების” მაღალჩინოსნებს კორუფციაში ამხელდა.

მანამდე კი “შავი წიგნის” მეორე გამოცემაში გიყვებით ამბებს, აქამდე რომ არსად და არავის მოუყოლია: რას არ იპოვით აქ - წვრილ თუ მსხვილ მოთამაშეებს, თავიანთი სქემებითა და სახელმწიფო რესურსების მითვისების პრაქტიკით.

“შავი წიგნის” იდეის ავტორია “ფრიდრიხ ნაუმანის ფონდი თავისუფლებისათვის სამხრეთ კავკასიაში.” პროექტის მხარდაჭერა უზრუნველყოფილია გერმანიის საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიერ „აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში სამოქალაქო საზოგადოებასთან თანამშრომლობის გაფართოების“ პროექტის ფარგლებში. საგამოძიებო მასალები კი მომზადებულია გამომძიებელ ჟურნალისტთა გაერთიანება “აი, ფაქტის” მიერ.

პროექტის გუნდი ვიმედოვნებთ, რომ ჩვენს მიერ მოძიებული ფაქტები და ინფორმაცია გახდება ამ თემებზე ფართო დისკუსიის ხელშემწყობი. მკვლევართა და აქტივისტთა ჯგუფებს, პოლიტიკოსებს, საჯარო მოხელეებს და საერთაშორისო პარტნიორებს კი დაეხმარება ამ პრობლემებზე მუშაობასა და ეფექტიანი გადაწყვეტილებების პოვნაში.

საუკეთესო სურვილებით,
რედაქტორი ნინო ბაქრაძე

საჩუქარი

დეკემბერი, 2025

კოჩუშვილის კვადი: ვისგან იყიდა ეკონომიკა 83.6
დაბოლოვდა მიღწეობით დაის აპარაჟი?
მანანა ლოლობერიძე

ვის ემსახურება დევნილთა დაბინავების 83.15
პოლიტიკა?
მარიამ კატკაჭაშვილი

გენდების „უჩინარი“ მოთამაშები 83.25
ია ასათიანი და ნათია მიხელიძე

ვინ და როგორ ისარგებლა იმეათის 83.38
ქალების „განახლებით“?
თამუნა ქიმაძე

პროვინციებზე გაჩენილი და დაკავშირებული 83.48
პრობა ივერის კედლები
ია ასათიანი და ნათია მიხელიძე

საგენდო პოლიტიკის შავი ხვადი 83.55
- რა არის შესაძლებელი?
ეთო მიდელაშვილი

მთავრობაში მუშაობითა და სახელმწიფო 83.64
კანონით აყვავებული ბიზნესი
ნანუკა ბრეგაძე და მარიამ კატკაჭაშვილი

ინვესტიციები ქალაქზე — როგორ მუშაობს 83.76
სქემა, როგორ სახელმწიფოს ქონებას „ქართული
მშენებლის“ პარტიის მემოზიკებს აქვთ
ნათია მიხელიძე და ია ასათიანი

კოუვიდის კვალი: ვისგან იყიდა ეროვნულმა დაზოგოვრობამ მიდიონობით ღირის აპარატურა?

ავტორი: მანანა ლოლობერიძე

11 მილიონი ლარი დაიხარჯა 2023 წელს გახსნილ წამლის ეროვნული ლაბორატორიის მოწყობაზე. შენობა გარემონტდა, ავეჯით მოეწყო, ადამიანები დასაქმდნენ, ბიუჯეტიდან ხელფასებსაც ვუხდით - თუმცა, ლაბორატორია სრულყოფილად არ მუშაობს. გამოდის, რომ ამ ხარჯს საზოგადოებისთვის სარგებელი არ მოუტანია. სამაგიეროდ, იხიერეს მათ, ვინც ლაბორატორიას სამედიცინო ტექნიკა მიჰყიდა.

ჯანდაცვის სამინისტრო და ლაბორატორიის უშუალო მფლობელი, ფარმაცევტული საქმიანობის რეგულირების სააგენტო ცოცხალი თავით არ გვიმხელს, კონკრეტულად ვისგან, როგორი და რა ფასიანი ტექნიკით აღჭურვეს წამლის ეროვნული ლაბორატორია. ჩვენს გაგზავნილ კითხვებს არ იმჩნევენ, მათი პრესსამსახური ზარებსა და შეტყობინებებზე არ გვპასუხობს. ჩვენთან საუბარი არ სურს არც ლაბორატორიის დირექტორ ნინო ვახანიას.

მათგან პასუხის მიღების იმედი ისედაც არ გვქონია. ამიტომ, ჩვენით გავარკვიეთ, რა სამედიცინო აპარატურა დგას ამ ლაბორატორიის ოთახებში, სინამდვილეში, რა ღირს ისინი და ვინ იყო მათი მიმწოდებელი.

ლაბორატორიის მოწყობაზე დახარჯული 11 მილიონიდან 1.6 მილიონი ლარის კვალი ზუსტად ვიცი - ის ლაბორატორიის შენობის რემონტს მოხმარდა. გამოდის, დანარჩენი 9 მილიონით სამედიცინო აპარატურა იყიდეს. თუმცა, ღირს კი ეს აღჭურვილობა 9 მილიონი? ან, სჭირდებოდათ კი ისინი?

ლაბორატორიის გახსნის ცერემონია

ლაბორატორიის გახსნის შესახებ გავრცელებულ საიმჯო ვიდეორგოლებში, სიუჟეტებში და გასაჯაროებულ მწირ დოკუმენტებში ამ სამედიცინო ტექნიკის ზუსტი მოდელები და მწარმოებლები ამოვიცანით.

“აი, ფაქტმა” დაადგინა, რომ თბილისში, დელისის მეტროსთან, ასათიანის #9-ში მდებარე წამლის ხარისხის ეროვნულ ლაბორატორიაში აქვთ:

- სითხური და გაზური ქრომატოგრაფები - გამოიყენება წამლის ნარევების შესასწავლად;
- ინფრანითელი, ულტრაიისფერი და ვიზუალური სპექტრომეტრი /სპექტროფოტომეტრი - საჭიროა ნივთიერების ქიმიური შემადგენლობის და მოლეკულური სტრუქტურის დასადგენად;
- მას-სპექტრომეტრი - მოლეკულების და ატომების მაღალი სიზუსტით შესასწავლად;
- პლაზმური ოპტიკური ემისიის სპექტრომეტრი - იკვლევს მძიმე მეტალებით დაბინძურებას;
- გამოთავისუფლების აპარატები;
- დაშლადობის აპარატები და PH ხელსაწყოები (PH-მეტრები) - მჟავიანობის და ტუტეიანობის გასაზომად;

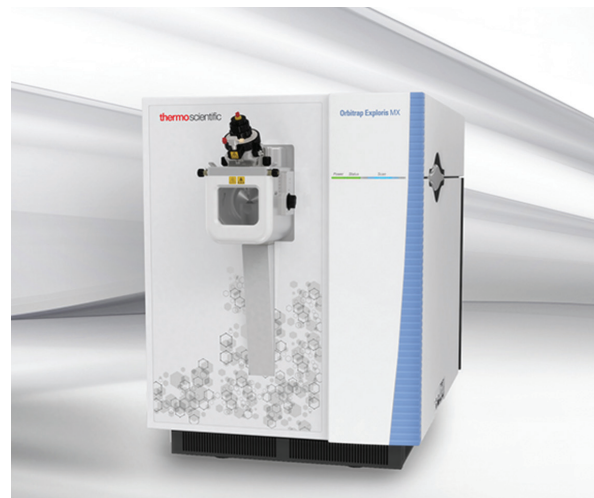

- PCR დანადგარები - მიკრობიოლოგიური და გენეტიკური ტესტებისთვის;
- ახალი თაობის სექვენირების აპარატი Ion Genestudio S5 და მისი სისტემა - გენეტიკური კვლევებისთვის;
- თერმოსტატი, მაცივარი, საშრობი ლუმელი, გამთბობ-შემმღვრევი დანადგარი. ტაბლეტის ფხეკადობის (ნატეხადობის) ტესტერები და მაღალი სიზუსტის ანალიზური სასწორი.

გიორგი ანთაძეს ფარმაცევტული საქმიანობის 25-წლიანი გამოცდილება აქვს. მან შექმნა და აღჭურვა მსხვილი ფარმაცევტული საწარმოები - მათ შორის, ყველაზე მასშტაბური “ჯი-ემ-პიც”, რომელსაც 20 წლის განმავლობაში ხელმძღვანელობდა. მისი თქმით, წამლის ეროვნულ ლაბორატორიაზე და მასში განთავსებულ დანადგარებზე დახარჯული თანხა “გაბერილია”.

“მე თვითონ მაქვს რამდენიმე ლაბორატორია ანუობილი საწარმოებში და ვიცი ფასები... ამიტომ, როგორც კი გავიგე, ყურში ცუდად მომხვდა ეს რიცხვი - 11 მილიონი ლარი, სადღაც 4 მილიონი დოლარია ხო? საკმაოდ ბევრია ასეთი ლაბორატორიისთვის. 4 მილიონ დოლარად ფარმაცევტულ საწარმოს ააშენებს კაცი და თანამედროვე ტექნოლოგიებით ააწყობს. მაშინვე თვალსაჩინო იყო, რომ აქ რაღაცაშია საქმე, რაღაცაში რა... კორუფციაში, რა თქმა უნდა...”, - გვიხსნის გიორგი ანთაძე. მისი თქმით, 11 მილიონი ლარი არ დაეხარჯებოდა, “სუფთა ზონაც” რომ გაეკეთებინა, ანუ ყველაფერი, ვენტილაციის ჩათვლით.

ღირებულება რომ გვერდზე გადავდოთ, ისიც

მას-სპექტრომეტრი

საკითხავია, რამდენად გვეჩრდებოდა ზუსტად ეს აპარატურა? სპეციალისტები გვიხსნიან, რომ **წამლის ხარისხის ლაბორატორიაში ისეთი სამედიცინო ტექნიკა უდგათ, წამლის ხარისხის შემოწმებასთან რომ არანაირი კავშირი არ აქვს.**

“ეს მას-სპექტრომეტრი, ძირითადად, სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოებისთვისაა, ძალიან ღრმა დონეზე იკვლევს პროდუქტში რა ნივთიერებები

შედის [...] თქვენ რომ გადაშალოთ, ვერც ამერიკულ და ვერც ევროპულ ფარმაცოპებში [წამლის ხარისხის შემოწმების მეთოდებში] ვერ ნახავთ მას-სპექტრომეტრიას. სერიული ანალიზი ამ მეთოდით არ კეთდება", - გვისხნის გიორგი ანთაძე. ვეკითხებით, ანუ, ეს აპარატი უკვე მზა მედიკამენტების სერიული შემოწმებისთვის არ გამოიყენება? გვპასუხობს არაო და გვიყვება, სანაცვლოდ რომელი დანადგარი უნდა ეყიდათ. "ძირითადად, წამლების ანალიზისთვის გამოიყენება მაღალეფექტური სითხოვანი ქრომატოგრაფები (HPLC). მისი ფასი 30-დან 50 000 დოლარამდე მერყეობს. წესით, ეს ყველაზე დატვირთული აპარატურა უნდა იყოს ამ ტიპის ლაბორატორიებისთვის და მართლაც ბევრი სჭირდებათ, თუ აპირებენ, რომ მასიურად შეამოწმონ წამლების ხარისხი. ჩვენ [პე-ეს-პე-ში] 80-მდე მედიკამენტს ვამოწმებდით, გვქონდა 12-15 ასეთი აპარატურა და ისიც არ გვყოფნიდა", - ამბობს ჩვენთან საუბარში გიორგი ანთაძე.

სახელმწიფო შესყიდვის დოკუმენტების და გავრცელებული ვიდეორგოლების ანალიზით შეგვიძლია ვთქვათ, რომ **ლაბორატორიას ორი სითხური ქრომატოგრაფი აქვს. ხოლო მას-სპექტრომეტრი, რომელიც, თურმე, წამლის ხარისხის ლაბორატორიას დიდად არაფერში სჭირდება და მაინც შეგვიძენია, სულ მცირე, 710 000 ლარად ფასობს.**

ავტორის შენიშვნა: ამას ვადასტურებთ სამხარაულის ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს შესყიდვის დოკუმენტებით. 2024 წელს მათ იგივე მწარმოებლის, Thermo Fisher Scientific-ის მიერ დამზადებული მას-სპექტრომეტრი იყიდეს. რადგან ეროვნული ლაბორატორიის შესყიდვებს ვერ ვხედავთ, ამ დანადგარის მიახლოებითი ფასი ამ გზით გავიგეთ. თუმცა, ეს მინიმალური ღირებულებაა. გასათვალისწინებელია, რომ ეროვნულ ლაბორატორიაში განთავსებული მას-სპექტრომეტრის ზუსტი მოდელი და სერია უკეთესი კონფიგურაციისაა, ვიდრე სამხარაულის და შეიძლება გაცილებით ძვირიც იყოს. ამერიკულ სამედიცინო ტექნიკის კატალოგში, [excedr.com](https://www.excedr.com)-ზე ვიპოვეთ, რომ მისი ფასი 400 000-დან 1 მლნ აშშ დოლარამდე მერყეობს.

ძირითადი წამლების ხარისხის კონტროლთან

არაფერ შუაშია ლაბორატორიაში განთავსებული კიდეც ხუთი დანადგარი:

- The Ion Chef სისტემა - მისი ფასი 79 - 85 000 აშშ დოლარის ფარგლებში მერყეობს;
- Ion Genestudio S5 - მწარმოებლის კატალოგში მისი ფასი 135 000 აშშ დოლარია;
- სამი PCR/პჯრ აპარატურა: 96-ფოსოიანი ProFlex™ პჯრ-სისტემა; SeqStudio გენეტიკური ანალიზატორი; QuantStudio™ 5 პჯრ სისტემა რეალურ დროში. სამივე მათგანის ჯამური ღირებულება 49 ათასიდან 114 ათას აშშ დოლარამდე მერყეობს.

Ion Genestudio S5-ს გენეტიკური ანალიზებისთვის, მაგალითად, დნმ-ისთვის იყენებენ. გამოსადეგია ასევე ვირუსების, ბაქტერიების და მუტაციების საკვლევადა. თუმცა, წამლის ხარისხის კონტროლთან არანაირი კავშირი აქვს. მარტივად რომ გითხრათ, ძირითადად, ბიოლოგიურ ნიმუშებს ამოწმებს, მაგალითად, თმას, ნერწყვს, სისხლს და არა ქიმიურ ან ფარმაცევტულ ნივთიერებებს, ანუ წამლებს. თუმცა, დაშვების დონეზე, შესაძლებელია გამოდგეს ბიოლოგიური პრეპარატების შემოწმებისთვისაც. ასეთი მედიკამენტი კი ჩვენს ბაზარზე იშვიათი და ძალიან ძვირია. სპეციალისტის შეფასებით, წამლის ხარისხის ლაბორატორიისთვის აუცილებელი არც PCR/პჯრ აპარატურაა.

Ion Chef სისტემა და Ion Genestudio S5

"წამლის ხარისხის კონტროლში ეს აპარატურა არ გამოიყენება, საერთოდ, დნმ კვლევას არაფერი აქვს საერთო არსებული პრეპარატების ხარისხის კვლევასა და დადგენასთან. თვითონ აღწერილობაშიც არსადაა ნახსენები რაიმე მეთოდი, რაც ამ ხელსაწყოზე სრულდება და რაც სამკურნალო საშუალების ხარისხის და უსაფრთხოების დადგენაში დაგვეხმარება... რამდენიმე PCR ხელსაწყო შეიძინეს, რომელსაც ფარმაცევტულ ანალიზში არანაირი დანიშნულება

არ აქვს. როგორც ჩანს, გაუსაღეს 'ეიბიემ'-ს კორონას შემდეგ დარჩენილი გაუსაღებელი აპარატურა", - გვიხსნის ფარმაცევტული ანალიზის სპეციალისტი, რომელსაც ამ სფეროში მუშაობის მრავალწლიანი გამოცდილება აქვს. მან ინტერვიუ იმ დათქმით მოგვცა, რომ ვინაობას არ გავამხელდით. ჩვენც პირობას ვასრულებთ.

"სექვენირების და PCR/ჰჯრ აპარატურა გენომის და ვირუსების ანალიზისთვისაა. თეორიულად, შეეძლოთ გამოეყენებინათ ისეთი მედიკამენტებისთვის, რომლის მთავარი შემადგენელიც გენური ინჟინერიით მიღებული პროდუქტებია. ეს მედიცინაში ძალიან ახალი მიმდინარეობაა, მაგრამ იმდენად მცირეა ასეთი მედიკამენტები და იმდენად ძვირია... თან, ფარმაცევტული ანალიზი ხომ ნიმუშების განადგურებასაც გულისხმობს. ეს პრეპარატები კიდევ, ზოგიერთის 1 ამპულა 1 000 ლარი ღირს, ძირითადად, ონკოლოგიაში გამოიყენება და მაგალითად, კოლოფი 10-20 ათასები ღირს. ნუ, დიდი ფუფუნებაა ეგ და ეს ყველაფერი თავისუფლად გაკეთდებოდა ლუგარში. გატენილია ლუგარის ლაბორატორია ასეთი [გენომის და ვირუსების] აპარატებით", - გვუბნება გიორგი ანთაძე.

სპეციალისტებს ვთხოვეთ, შეედგინათ წამლის ხარისხის კონტროლისთვის აუცილებელი აპარატების ნუსხა, რომელიც ეროვნულ ლაბორატორიას აუცილებლად დასჭირდებოდა. გამოვიდა, რომ ამ ტექნიკის ჯამური ღირებულება 2 მილიონ აშშ დოლარს არ სცდება. (მაშინაც კი, თუ მათი ფასების დიაპაზონიდან ყველაზე მაღალს ავიღებთ).

- **მაღალეფექტური სითხური ქრომატოგრაფი - მაქსიმუმ 10 ცალი;** (თითოეულის ფასი მერყეობს 15-150 ათას დოლარამდე, მწარმოებელს და კონფიგურაციას გააჩნია)
- **გაზური ქრომატოგრაფი - 2 ცალი;** (თითოეულის ფასი მერყეობს 15-100 ათას აშშ დოლარამდე, აქაც, მწარმოებელს და მოდელის კონფიგურაციას გააჩნია)
- **ინფრანითელი სპექტრომეტრები - 2 ცალი;** (ერთის ფასი, დაახლოებით, 5-50 ათასი აშშ დოლარია)
- **ულტრაიისფერი სპექტრომეტრები - 2 ცალი;** (ერთის ფასი 2-30 ათასი აშშ დოლარის ფარგლებშია)

- **გრაფიტული სპექტროფოტომეტრი - 2 ცალი;** (ერთის ფასი 20-60 ათას აშშ დოლარამდე მერყეობს)
- **გამოთავისუფლების აპარატი - 3 ცალი;** (თითოეულის ფასი 20-30 ათას აშშ დოლარამდე მერყეობს)

რატომ მაინცდამაინც ეს ჩამონათვალი? სპეციალისტებს ვთხოვეთ აეხსნათ, რომელს რა როლი აქვს, წამლის ხარისხის დადგენაში.

"პირველი არის იგივეობის დადგენა, პარაცეტამოლს რომ ვყიდულობთ, მასში ნამდვილად არის თუ არა პარაცეტამოლი. ეს ანალიზი ყველა ქვეყანაში კეთდება სითხური ქრომატოგრაფით... თუ გვინდა, წნევის სწრაფად დამწვევი წამალი, გვჭირდება რომ სისხლმა ის სწრაფად შეიწოვოს. ამას ამოწმებს გამოთავისუფლების აპარატი. მესამე, აუცილებელია ნარჩენი გამხსნელების აღმოჩენა, როცა ვსაუბრობთ უსაფრთხოებაზე, რომ არ იყოს რაიმე ტოქსიკური, კარცენოგენული. ამისთვის საჭიროა გაზური ქრომატოგრაფი. კიდევ აუცილებელია მძიმე მეტალების ანალიზის ხელსაწყო, გრაფიტული ატომურ-აბსორბციული სპექტროფოტომეტრი, რომელიც დაახლოებით 50 000 დოლარი ღირს", - გვიხსნის ფარმაცევტული ანალიზის სპეციალისტი, რომელმაც ვინაობის გამხელა არ ისურვა.

გიორგი ანთაძეც გვიდასტურებს, რომ როცა წამლის ხარისხზე

ვლაპარაკობთ, ვგულისხმობთ სამი პარამეტრის შემოწმებას - იდენტიფიკაცია, ანუ ნივთიერების ნამდვილობის დადგენა; დოზის განსაზღვრა, ანუ ნივთიერებების რადენობრივი შემცველობის გაგება და მესამე - მავნე მინარევების, მაგალითად, მძიმე მეტალების აღმოჩენა. გარდა ამისა, ხარისხიანია თუ უხარისხო წამალი, ამის გასაგებად, ამოწმებენ როგორ გაიხსნება/ გამოთავისუფლდება ის სითხეში და ტაბლეტიდან ხსნარად გადაიქცევა. ანუ, ამით დგინდება, ადამიანის ორგანიზმში მოხვედრისას, როგორ შეერევა ის სისხლს. ამას სამედიცინო ენაზე ბიოშელწევადობა ჰქვია. ამ ყველაფერს კი ზემოთ ჩამოთვლილი 6 აპარატი თავისუფლად გასწვდებოდა.

გიორგი ანთაძე

“ამოსავალი არის ფარმაცოპია - მედიკამენტების ანალიზის მეთოდების კრებული... სტატისტიკურად შემოიღია ვთქვა, რომ ფარმაცოპიებში მოყვანილი მეთოდების 90% დამყარებულია მაღალეფექტურ სითხურ ქრომატოგრაფიაზე. ამიტომ, ძირითადად, ეს აპარატურა უნდა შეეძინათ. ამით ვიგებთ, სიტყვაზე, ჩვენს მიერ შეძენილი “კაპტოპრილი” ემთხვევა თუ არა სტანდარტულ “კაპტოპრილს”... ინფრანითელი ან ულტრაიისფერი სპექტრომეტრიც ნივთიერებად შლის მედიკამენტს, მათ სპექტრს სტანდარტული ნივთიერების სპექტრთან ადარებს და ასე ხვდება, ნამდვილია თუ არა... გაზური ქრომატოგრაფები კი ადგენს, ხომ არ დარჩა წამალში შხამიანი ორგანული ნარჩენები, მაგალითად, აცეტონი, ეთანოლი...”, - გვითხრა გიორგი ანთაძემ.

ისიც გაიხსენა, GMP-ის საწარმოში მხოლოდ 150 მედიკამენტის ანალიზისთვის 18 სითხური ქრომატოგრაფი/HPLC გვექონდაო. ეროვნულ ლაბორატორიას კი ქვეყნის მასშტაბით 3 000-მდე მედიკამენტის შემოღება თუ უნდოდა, ამხელა დატვირთვისთვის, ორი კიარა, 50 მაინც უნდა ეყიდათო.

გამოდის, ეროვნულმა ლაბორატორიამ ჩვენი ფული არამიზნობრივად დახარჯა - ძვირადღირებული აპარატურა ზერელედ იყიდა - აუცილებელი რაც იყო, ის რაოდენობაში მიაკლდა და სამაგიეროდ, მეორეხარისხოვანი, წამლის ხარისხის კონტროლისთვის თითქმის გამოუსადეგარი ტექნიკა მოიმარაგა.

გარდა ამისა, ზემოთ ხსენებული აპარატების უმრავლესობა საქართველოში ისედაც ჰქონდათ კერძო ლაბორატორიებს და მათი შეძენა სასიცოცხლო მნიშვნელობის არ იყო. აი, მაგალითად, შარშან, “გლობალტესტის” დირექტორმა ქეთევან ბარამიძემ პირდაპირ გვითხრა, ამ სიუჟეტში რასაც ვხედავ, არაფერი დგას ისეთი, რაც მე არ მაქვსო. ამაში დასარწმუნებლად, გვთხოვა, თქვენი თვალთაყვანისმცემი და მთელი ლაბორატორია შემოგვატარა.

ქვეყანაში გენომის და ვირუსების ანალიზისთვის ლაბორატორიები რომ ისედაც გვექონდა და ამაში დამატებითი ფულის ხარჯვა არ გვჭირდებოდა, თვითონ იმ კომპანიის (“ეი ბი ემის”) ვებგვერდიდანაც დასტურდება, რომელიც საქართველოში ზემოთ ჩამოთვლილ სამედიცინო ტექნიკას ჰყიდის.

abm.com.ge-ზე საჯაროდ წერია, რომ საქართველოს მასშტაბით 21 PCR/პტრ, გენეტიკური, მიკრობიოლოგიური და მიკროსკოპული ლაბორატორია აქვთ დაკომპლექტებული და მომარაგებული. მათ შორისაა, კერძო კლინიკები, უნივერსიტეტები და სახელმწიფო სამედიცინო დაწესებულებები (მაგალითად, ლუგარის ლაბორატორია; ბათუმის ინფექციური პათოლოგიის, შიდსის და ტუბერკულოზის რეგიონული ცენტრი, სამხარაულის ეროვნული ბიურო).

ვისგან იყიდა უზუნდო ლაბორატორიამ ძვირადღირებული აპარატურა?

წესით, როცა სახელმწიფო დაწესებულება რაიმეს ყიდულობს, სულ რომ 100 ლარი ღირდეს, შესყიდვის დოკუმენტები უნდა გაასაჯაროვოს, ანუ დოკუმენტები ელექტრონულ პორტალზე, procurement.gov.ge-ზე ატვირთოს. როგორც ჩანს, წამლის ხარისხის ეროვნულმა ლაბორატორიამ ეს პროცესი მიჩქმალა. არსად იძებნება, ვისგან და რა ფასად იყიდეს ის სამედიცინო აღჭურვილობა, რომელსაც სიუჟეტებში ვხედავთ და რომელზეც, ჩვენი გათვლებით, დაახლოებით, 9 მილიონი ლარი დახარჯეს.

გასაჯაროებულია მხოლოდ 499 ათასი ლარის ღირებულების შესყიდვები, რომლითაც ლაბორატორიისთვის იყიდეს ქიმიური რეაქტივები - მაგალითად, ძმარმჟავა, ჰექსანი, პროპანოლი, ეთილაცეტატი; სითხური და გაზური

ქრომატოგრაფების ჯამში 5 ცალი სვეტი; წყლის აპარატის ფილტრები და კარტრიჯები; აპარატურის შემოსადები და სამუშაო მაგიდები, ტუმბოები, სასაწყობე კარადები და სამედიცინო სკამები; ნიმუშების მიკროტალღური მინერალიზატორი; მაღალი სიზუსტის ანალიზური სასწორი; სითხური ქრომატოგრაფის და შპრიცის ფილტრები; თერმო-ჰიგრომეტრი (შენობის შიდა კლიმატის კონტროლისთვის). აქედან 462 ათასი ლარი ისევ “ეი-ბი ემს” და “სოლემარტს” გადაუხადეს.

სად წავიდა დანარჩენი 8.5 მილიონი ლარი? ამის გასარკვევად, ლაბორატორიაში განთავსებული აპარატურა ამოვიცანით, დავადგინეთ მათი ოფიციალური მწარმოებლები და საქართველოში მათი ოფიციალური დისტრიბუტორები. შედეგად, შეგვიძლია ლოგიკურად ვიფიქროთ, რომ ეროვნულმა ლაბორატორიამ აპარატურა ორი კომპანიისგან, “ეი-ბი ემ”-ისგან და “სოლემარტისგან” იყიდა. რატომ ვფიქრობთ ასე? გამოიკვეთა შემდეგი გარემოებები:

2023 წლის მაისში, როცა პრემიერმა ღარიბაშვილმა ლაბორატორია დაათვალიერა, ჯანდაცვის მაშინდელი მინისტრი, ზურაბ აბარაშვილი ეუბნებოდა - ძირითადად, ამერიკული Thermo Fisher-ის აპარატურა გვაქვსო. ეს სიუჟეტში გარკვევით ისმის. თუმცა, კადრების თვალიერებისას ჩვენც მარტივად ვარჩევთ, რომ უმეტესად ამ ბრენდის ტექნიკა უწყვიათ. მას კი საქართველოში სხვა ვერავინ მიაწვდიდათ, თუ არა “ეი-ბი ემ” ან “სოლემარტი”. აი, რატომ:

“კომპანია Thermo Fisher-ის 24 ივლისის წერილის თანახმად, საქართველოს ტერიტორიაზე მის მიერ წარმოებული პროდუქციის ექსკლუზიური დისტრიბუციის უფლებამოსილება გააჩნია შპს „ეი-ბი ემს“. **ქვეყნის შიგნით დღეისათვის არ არსებობს სხვა პირი,** რომელსაც შეუძლია ზემოაღნიშნული მწარმოებლის პროდუქციის მოწოდება საქართველოში [...] ლაბორატორია აღჭურვილია Thermo Fisher-ის მიერ წარმოებული მაღალი ხარისხის უახლესი აპარატურით. [...] ლაბორატორიული კვლევების შედეგების ხარისხის უზრუნველყოფისთვის აუცილებელია იმავე მწარმოებლის რეაგენტ/რეაქტივების და სვეტების გამოყენება...”,

- ვკითხულობთ სამედიცინო და ფარმაცევტული საქმიანობის რეგულირების სააგენტოს ერთ-ერთ დოკუმენტში, რომლითაც ხსნიან რატომ იყიდეს გამარტივებული შესყიდვით მაინცდამაინც “ეი-ბი ემის” სვეტები.

აშკარად “ეი-ბი ემის” უნდა იყოს ახალი თაობის სექვენირების აპარატი - “Ion Genestudio S5”-ც, რომელიც სამთავრობო საიმიჯო ვიდეორგოლში კარგად ჩანს და ღარიბაშვილი გულდასმით ათვალიერებს. ზუსტად ეს აპარატი “ეი-ბი ემის” ქართულ კატალოგში ვიპოვეთ. მისი მწარმოებელიც ამერიკული Thermo Fisher-ია, დისტრიბუტორი კი მისი შვილობილი კომპანია Fisher Scientific. მის ვებგვერდზე ვნახულობთ, რომ ეს სექვენირების აპარატი 135 000 აშშ დოლარადაა შეფასებული. შეგახსენებთ, “Ion Genestudio S5” წამლის ხარისხის კონტროლის ძირითად მეთოდებთან არაფერ შუაშია.

“ეი-ბი ემის” ქართულ კატალოგში ვიპოვეთ ლაბორატორიის კიდევ სამი აპარატურა - PCR და გენეტიკური ანალიზებისთვის. ისინიც Thermo Fisher-ის წარმოებულია და ჯამში, სულ მცირე, 49 ათასი აშშ დოლარი ღირს.

გარდა ამისა, ლაბორატორიაში გადაღებულ ვიდეოკადრებში ჩანს “Hanna Instruments”-ის და “Arctiko”-ს მაცივარი. საქართველოში ამ ბრენდების დისტრიბუციას კი შპს “სოლემარტი”

სამეცნიერო/კვლევითი აპარატურა > პოლიმერაზული ჯაჭვური რეაქცია (პკრ) >

QuantStudio 1- პკრ სისტემა რეალურ დროში

QuantStudio™ 5 პკრ სისტემა რეალურ დროში (0.2 mL)

QuantStudio™ 5 პკრ სისტემა რეალურ დროში (0.1 mL)

QuantStudio 5 Dx პკრ სისტემა რეალურ დროში

ამონარიდი კატალოგიდან

ენვეა. “სოლემარტი” Thermo Fisher-ის პროდუქციის რელიზაციითაცაა დაკავებული. ამ ამერიკული ბრენდის აპარატურა მას სამხარაულის ეროვნული ბიუროსთვის აქვს მიყიდული.

დავურეკეთ ორივე კომპანიას. “ეი-ბი ემის” წარმომადგენელმა ეროვნული ლაბორატორიისთვის აპარატურის მიწოდება უარყო, ხოლო “სოლემარტის” დირექტორი ზურაბ ტუკვაძე ჩვენს ზარებს არ პასუხობს.

თუ Thermo Fisher-ის აპარატურა ლაბორატორიისთვის “ეი-ბი ემს” და “სოლემარტს” არ მიუყიდიათ, დარჩა მხოლოდ ერთი გზა - ლაბორატორიას ისინი პირდაპირ ამერიკული მწარმოებლისგან უნდა შეეძინა. თუმცა, თავად გადაწყვეტით, რამდენად ლოგიკურია, რომ ტექნიკის შესაძენად სხვა ქვეყანაში წახვიდე, ან ონლაინ შეუკვეთო, როცა ზუსტად ის მოდელები, რაც გჭირდება, აქვე, შენს ქვეყანაში აქვთ უკვე იმპორტირებული”.

ამას ემატება კიდევ ერთი გარემოება. უმჯობესია, სამედიცინო ტექნიკა ადგილობრივ ბაზარზე იყიდო, მისი დაპროგრამება რომ ადგილზე მყოფმა ინჟინერმა შეძლოს და მომავალში რაიმე ხარვეზის შემთხვევაში, მასვე მიმართო.

“იცით, რატომ ყიდულობენ დისტრიბუტორთან? აპარატურას სჭირდება სპეციალური მომსახურება. დისტრიბუტორი ყიდის ასევე სერვისს, მომსახურებაზე. მანდ არის პროგრამული უზრუნველყოფა, ისე კიარ არის, წახვიდე, აპარატურა იყიდო, ჩამოხვიდე და დადგა... ეგრე არ არის, რომ მართო იყიდე და დააყენე. სჭირდება კალიბრაცია, სპეციალური მომსახურება. გააჩნია კიდევ აპარატურას, ზოგს სჭირდება გრძელვადიანი და ხშირი მომსახურება”, - გვითხრა ფარმაცევტული კომპანიების ასოციაციის დირექტორმა ილონა კოკიაშვილმა.

ყოველი შემთხვევისთვის, ამბის დასაზუსტებლად კიდევ ერთხელ დავუკავშირდით ფარმაცევტული საქმიანობის რეგულირების სააგენტოს და უშუალოდ წამლის ხარისხის კონტროლის ეროვნულ ლაბორატორიას. მივეცით შანსი, რომ მოეწოდებინათ უტყუარი მტკიცებულებები, თუ რა მოხდა სინამდვილეში, ვისგან იყიდეს აპარატურა და რა ფასად. მათ ჰქონდათ საშუალება, რომ გაექარწყლებინათ ეჭვი ქართულ კომპანიებთან

კორუფციულ გარიგებაზე და ამისთვის, ჩვენთვის სახელმწიფო შესყიდვის დოკუმენტები მოეწოდებინათ.

მათთვის არც წერილების გაგზავნა დაგვიკლია, არც დარეკვა თუ მოკლე ტექსტური შეტყობინებებით პრესსამსახურისთვის თავის შეხსენება. სააგენტოსა და ლაბორატორიაში ადგილზეც მივედი. თუმცა, ჩვენს კითხვებზე პასუხის გაცემა არც ერთი ფორმით არ ისურვეს, ფაქტობრივად, სრულად დაგვაიგნორეს.

არადა, ბოლოს, ოფიციალურ მეილებზე მივწერეთ და გავაფრთხილეთ ამ ფორმით:

“ვაპირებთ სტატიაში დაწვრთვით ჩვენი კვლევით გამოვლენილი გარემოება, რომ აპარატურა მოგაწოდათ კომპანიებმა: “სოლემარტი” (დირექტორი - ზურაბ ტუკვაძე) და “ეი-ბი ემი” (დირექტორი - ალექსანდრე ხეთერელი). ისინი Thermo Fisher-ის დისტრიბუტორები არიან, თქვენ კი სწორედ Thermo Fisher-ის დანადგარებით გაქვთ აღჭურვილი ზემოთ აღნიშნული ლაბორატორია. თუ ეს ინფორმაცია მცდარია და არ გაწყობთ, რომ ამ ფორმით გაუღერდეს, მაშინ დაგვიმტკიცეთ საპირისპირო და მოგვანოდეთ შესყიდვის დოკუმენტები”. კითხვებზე საპასუხოდ 3 სამუშაო დღე მივეცით. იმის შემდეგ, 1 თვე გავიდა და რეაგირება ისევ არ ჩანს. დასკვნის გამოტანა თქვენთვის მოგვინდია.

ედიფიკი კოჩუხია “სოლემარტი” და

“ეი-ბი ემის” მონაწილეობით

“ეი-ბი ემი” 2011 წელს რეგისტრირებული კომპანიაა. მისი წილების 67%-ს ალექსანდრე ხეთერელი ფლობს, ხოლო 33%-ს ისრაელის მოქალაქე ალონ ეშედი. “სოლემარტიც” 2011 წელს დარეგისტრირდა. მისი მფლობელიც და დირექტორიც ზურაბ ტუკვაძეა.

ხეთერელი პროფესიით, სერთიფიცირებული მენეჯერი, მენეჯერთა ასოციაციის წევრი და “ევროპის ბიზნესსკოლის” კურსდამთავრებულია. სამეწარმეო საქმიანობა ჯერ კიდევ 2006 წელს დაიწყო და იქედან მოყოლებული, 14 კომპანია ფლობს. მათ შორის ოთხს, ხელმძღვანელობს კიდევ.

ხეთერელის კომპანიების საქმიანობაა: მოლეკულური დიაგნოსტიკა, სამედიცინო, ლაბორატორიული და ფარმაცევტული საქონლით

ალექსანდრე ხეთერელი

ვაჭრობა. მისი კომპანია აწყობს მასტერკლასებს და ჯანდაცვის საერთაშორისო კონფერენციებს. ხეთერელს “ქართული ოცნებისთვის” 2016 წელს 60 000 ლარი აქვს შეწირული.

ზურაბ ტუკვაძემ, საჯარო რეესტრის მიხედვით, სამეწარმეო საქმიანობა 2011 წელს დაიწყო. მას შემდეგ 8 შპს-ს მფლობელი გახდა და მათ შორის, სამს ხელმძღვანელობს კიდეც. სამედიცინო აპარატურის გარდა, ტუკვაძე ავტომობილების რეალიზაციითაც არის დაკავებული. მისი კომპანია “გტ ბენეფიტსი” ფლობს SKODA-ს ოფიციალურ დილერ “ავტო ცენტრ თბილისს” და KIA-ს ოფიციალურ დილერს “კია საქართველოს”. მედიაში გავრცელებული ჯუანშერ ბურჭულაძის ჩვენების აუდიომასალის მიხედვით, 2024 წელს სწორედ ტუკვაძის “კია საქართველოსგან” იყიდა ჯუანშერ ბურჭულაძემ მსუბუქი ავტომობილი Kia Carnival-ი, რომელშიც 35 000 ევრო გადაიხადა.

“სოლემარტი” და “ეი-ბი ემი” რომ მთავრობასთან კარგადაა “დალაგებული”, მათი სახელმწიფო შესყიდვებიდანაც ჩანს. მაგალითად, “სოლემარტმა” დაარსებიდან სულ რაღაც ერთ კვირაში მოიგო სამხარაულის ექსპერტიზის ბიუროს 106,000-ლარიანი ტენდერი.

მხოლოდ ბოლო ხუთი წლის განმავლობაში, (2021 წლიდან 2025 წლის 21 ოქტომბრის ჩათვლით) ორივე კომპანიამ 47 მილიონი ლარის სახელმწიფო შესყიდვები გააფორმა. აქედან 5 მილიონი ლარის უკონკურსოდ, გამარტივებული შესყიდვებით, ხოლო 37 მილიონი ლარის უკონკურენტო ტენდერებით.

შემსყიდველებს შორის ლიდერობს - სურსათის ეროვნული სააგენტო (17 მლნ), გარემოს ეროვნული სააგენტო (11 მლნ) და ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო (5 მლნ).

შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ხეთერელი და ტუკვაძე ურთიერთშეთანხმებულად მოქმედებენ. მათი კომპანიები საეჭვო თაღლითური სქემით აქამდეც შეკავშირებულან - არც მეტი, არც ნაკლები, თავდაცვის ყოფილი მინისტრის, ჯუანშერ ბურჭულაძის გახმაურებულ სკანდალში.

ზურაბ ტუკვაძე

უკვე იცით, რომ ბურჭულაძეს სუს-ი სამსახურებრივი უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენებას და ბიუჯეტიდან 1.3 მილიონი ლარის გაფლანგვას ედავება. საქმე ეხება მაგნიტურ-რეზონანსული ტომოგრაფიის აპარატს, რომელიც თავდაცვის სამინისტრომ სწორედ მისი ხელმძღვანელობის დროს შეიძინა და სუს-ის მტკიცებით, ხელოვნურად “გაბერილი” თანხა, 4 მლნ ლარი გადაიხადეს.

სუს-ის და მედიაში გამოჟონილი ჩვენებების ფრაგმენტებით ირკვევა, რომ ეს აპარატი

სამინისტროს ხელში შემდეგი ოთხი კომპანიის წყალობით მოხდა: “დ & გ კომუნიკაცია”, “პულსარ საქართველო”, “სოლემარტი” და “ეი ბი ემ”.

სქემა ასე ააწყვეს: ალექსანდრე ხეთერელმა აპარატურა “პულსარ საქართველოსგან” იყიდა და ზურაბ ტუკვაძის “სოლემარტს” მიჰყიდა. შემდეგ, “სოლემარტისგან” ეს აპარატურა “დ & გ კომუნიკაციამ” შეიძინა, რომელმაც ის თავდაცვის სამინისტროს მიასაღა. მათ სამედიცინო აპარატურა ერთ დღეში, ერთმანეთის მიყოლებით იყიდეს და გადაყიდეს.

კორუფციულ გარიგებაზე მეტყველებს ის ფაქტიც, რომ სუს-ის გამოძიების მიხედვით, “სოლემარტის” მფლობელი ზურაბ ტუკვაძე ბურჭულაძის ცოლისძმის, ვასილ მხეიძის ახლო მეგობარია. ის ზაფხულიდან მოყოლებული, წინასწარ პატიმრობაში იმყოფება. ბრალად ედება თავდაცვის სამინისტროს ბიუჯეტის გაფლანგვაში დახმარება. თუმცა, მხეიძე წარდგენილ ბრალს არ აღიარებს.

ტუკვაძე-ხეთერელი რომ ერთმანეთს კარგად იცნობენ, იმიტაც დასტურდება, რომ წლებია ბიზნესპარტნიორები არიან. 2020 წლიდან ისინი 50-50 პროცენტს ფლობენ შპს “ლაბანალიტიკაში”, რომლის საქმიანობაც სამედიცინო და ლაბორატორიული ხელსაწყოებით ვაჭრობაა.

როგორც ჩანს, ხეთერელი კარგად იცნობს ილია (ტატო) გიორგობიანსაც, რომელიც “პულსარ საქართველოს” მფლობელი და დირექტორია. სწორედ ეს კომპანია იყო MRT-ს გასაღების ჯაჭვში პირველი რგოლი. ილია (ტატო) გიორგობიანი ალექსანდრე ხეთერელის ცოლის, ირინა ყიფიანის ნათესავია. ამას მათი სოციალური ქსელის პოსტები ადასტურებს.

საინტერესოა ის გარემოებაც, რომ წამლის ხარისხის ეროვნული ლაბორატორია ზურაბ აბარაშვილის მინისტრობის დროს გაიხსნა. ის კი, მედიაში გავრცელებული ინფორმაციით, იმ ელიტური სამეგობროდანაა, რომლის წევრებსაც სუს-ი კორუფციაში მხილებით ემუქრება. ამ სამეგობრო წრეში ერთიანდებიან: თავდაცვის ყოფილი მინისტრი ჯუანშერ ბურჭულაძე, იუსტიციის ყოფილი მინისტრი რატი ბრეგაძე და ყოფილი პრემიერმინისტრი ირაკლი ღარიბაშვილი.

ვის ემსახურება დევნილთა დაბინავების პოლიტიკა?

ავტორი: მარიამ კატკაშვილი

44 წლის ზამირ კვეკვესკირი აფხაზეთიდან დევნილი იყო. მან 2025 წლის იანვარში, დევნილთა სააგენტოს ებოში თავი დაიწვა. რამდენიმე დღეში კი მრავლობითი დამწვრობით საავადმყოფოში გარდაიცვალა. კვეკვესკირმა სუიციდის ეს გზა მას შემდეგ აირჩია, რაც სახელმწიფომ ბინის მიღებაზე უარი უთხრა.

მისმა სიკვდილმა წამიერად დააბრუნა საზოგადოების ყურადღება დევნილების ყოფაზე. გაგვახსენა, რომ აფხაზეთის ომიდან 33 წლის გასვლის შემდეგაც ჩვენს ქვეყანაში არიან დევნილები, რომელთაც საკუთარი ჭერი არ აქვთ. მათი საცხოვრებელი უზრუნველყოფა სახელმწიფომ სრულად დღემდე ვერ შეძლო, მიუხედავად დახარჯული მილიონობით ლარისა. იქნებ, იმიტომ, რომ ბინები ხარვეზიანი სისტემით ნაწილდება, რომელიც ხან კორუფციას ეყრდნობა და ხანაც ნეპოტიზმს. ამ ამბავს სიდრმისეულად თუ დავაკვირდებით, მივხვდებით, რომ ზამირ კვეკვესკირი ამ სისტემის არც პირველი მსხვერპლი იყო და, როგორც ჩანს, არც უკანასკნელი იქნება.

2010 წელს დევნილმა ქალმა, ნანა ფიფიამ, თავი დაიწვა დევნილთა სამინისტროს წინ და გარდაიცვალა;

2012 წელს სამინისტროს შენობასთან თვითმკვლელობა სცადა ვახტანგ ჭანტურიამ;

2014 წელს ფოთში თავის დაწვა სცადა დევნილმა ქალმა, დალი აბურჯანიამ;

2022 წელს დევნილი ზურაბ ჭიჭოშვილი საცხოვრებელი შენობიდან გადმოხტა და გარდაიცვალა.

ყველა მათგანი ბინას ითხოვდა.
ყველა მათგანი იმ სისტემის
მსხვერპლია, რომელიც,
წესით, მათ დასაცავად უნდა
არსებობდეს. თუმცა, ხშირად,
გარიგებების, კორუფციისა და
უსამართლობის გამო, სისტემა
ამ ხალხის ინტერესს ივიწყებს.

ჩვენმა კვლევამ აჩვენა, რომ დევნილთა საცხოვრებელი უზრუნველყოფის პროგრამის ფარგლებში, ბინებს იღებენ ისინი, ვისაც უკვე აქვთ საცხოვრებელი ან ფინანსური რესურსი. ამასობაში, ის ოჯახები, ვინც ომით, სიღარიბითა და ავარიულ შენობებში ცხოვრობით არიან გატანჯული, ათწლეულებია, რიგში უშედეგოდ დგანან.

“სამწუხაროდ, არც ერთი ხელისუფლების პირობებში, დევნილების ხმა არ ისმოდა. ეს ის მოწყვლადი ჯგუფია, რომელსაც სჭირდება მეტი ზრუნვა, მეტი თანადგომა. ამ დონემდე [თვითმკვლელობამდე] რომ მიდის ადამიანი, ეს უკვე სისტემური დანაშაულია. აქ უკვე პასუხისმგებლობა ეკისრება ხელისუფლებას. მან უნდა გამოიძიოს ეს საქმე. ... სამწუხაროდ, ქმედით ნაბიჯებს ამ მიმართულებით ვერ ვხედავთ. ხვალ და ზეგ რა იქნება, ღმერთმა უწყის და რამდენი ხანი მოუწევთ დევნილებს ასე ყოფნა,” - ამბობს “მოძრაობა აფხაზეთისთვის” დამფუძნებელი, ნუკრი ნოდია.

საგამოძიებო მასალაზე ექვსი თვე ვმუშაობდით. ამ პერიოდში, მოვიარეთ სამეგრელოსა და იმერეთის მუნიციპალიტეტები. ვეწვიეთ როგორც ბინის მოლოდინში მყოფ დევნილთა დასახლებებს, ისე ქირით მცხოვრებ დევნილ ოჯახებს. ათეულობით რესპონდენტთან საუბარმა და მათი ისტორიების მოსმენამ ერთი ძირეული პრობლემა გამოავლინა: საცხოვრებელი უზრუნველყოფის პროგრამა იქცა ბიუროკრატიულ ლატარიად და დევნილებს მისი გამართულად მუშაობის იმედი აღარ აქვთ.

დევნილებს ჩვენთან გულწრფელი საუბარი არ გასჭირვებიათ, თუმცა უმეტესობამ გვთხოვა, ვინაობას ნუ გაამხელთო. ამიტომ, სტატიაში მოყვანილი დევნილების

ციტატების უმრავლესობა ანონიმურად დავტოვეთ.

სახალხო დამცველის 2024 წლის ანგარიშის მიხედვით, საქართველოში 299 172 იძულებით გადაადგილებული პირი და 96 130 დევნილი ოჯახია რეგისტრირებული. მათგან 48 640 ოჯახი გრძელვადიანად არის განსახლებული, 43 792 ოჯახს კი გრძელვადიანი განსახლების სხვადასხვა პროგრამის ფარგლებში შეესებულები აქვს განაცხადი საცხოვრებელი უზრუნველყოფის მოთხოვნით.

ხოლო 385 ოჯახზე გაცემულია ადმინისტრაციული დაპირება, პირველივე შესაძლებლობისთანავე საცხოვრებელი უზრუნველყოფის თაობაზე.

გვინდოდა სააგენტოსგან გაგვეგო, ახლანდელი მონაცემებით, რამდენი დევნილია რეგისტრირებული ქვეყანაში (როგორც ოჯახი, ისე ადამიანი), რამდენია მათგან

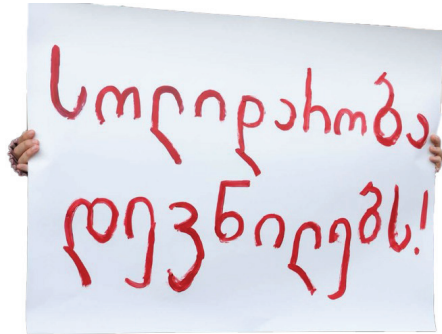
რეგისტრირებული საცხოვრებლის მომლოდინეთა სიაში? რამდენია უზრუნველყოფილი საცხოვრებელი. თუმცა, 6-თვიანი ლოდინის მიუხედავად, ჩვენ კითხვებს არ უპასუხეს.

“არ მოგაწოდებენ, არ მოგცემენ შვილო. ზუსტ ინფორმაციას ვერ მოგცემენ. იმათ დანერგილი აქვთ ამდენი, სინამდვილეში ამდენი არ აქვთ გაცემული. რაფერ უნდა მოგცენ შენ. შენ ხო

გააკეთებ, შეისწავლი და მაგიტო ვერ გაძლევენ,” - გვითხრა ზუგდიდის სოფელ ინგირში მცხოვრებმა დევნილმა.

“სიმართლე როდის უნდა და ვის უნდა. როგორ, სტატისტიკა არ იციან დევნილი რამდენია? მოსახლეობა რამდენია? რამდენჯერ გააკეთეს აღწერა, არ იციან საქართველოში რამდენია დარჩენილი? ისიც ხო იციან

ემიგრაციაში რამდენია წასული,” - გვითხრა ხობში, ყოფილი აუზის შენობაში მცხოვრებმა ბინის მომლოდინე დევნილმა.

ხობის ყოფილი აუზის შენობა - დევნილების საცხოვრებელი

აოგოა მუშაობს ქუდათა სისჯემა?

„აფხაზეთიდან ქულები გოდრით კი არ მომქონდა, აქანე უნდა მეენიჭებიათ ქულები ჩვენთვის, რო ვიყავით იქიდან გადმოყრილები,“ - შემოგვჩივლა თბილისში, სანატორიუმ “ქართლში” მცხოვრებმა და ბინის მომლოდინე დევნილმა ქალმა. მისი სიტყვები ზუსტად აღწერს იმ გაურკვევლობას, რაც დღემდე თან სდევს ქულების სისტემას - წესს, რომელიც განსაზღვრავს, ვინ მიიღებს ბინას და ვინ არა.

დევნილების საცხოვრებლით დაკმაყოფილება ქულათა სისტემაზე დამოკიდებული. ოჯახს უნდა ჰქონდეს მაღალი ქულა, რათა მოლოდინი რეალურ შანსად იქცეს. თუმცა, ამ სისტემის ეფექტიანობა დევნილებისთვის დღემდე საჭკოა, ხოლო გადაწყვეტილების მიღების პროცესი - სრულიად ბუნდოვანი.

ამ პროცესში ქულათა სისტემის გამოყენება ოფიციალურად 2013 წელს დაიწყო. ახალი ხელისუფლების პირობებში დევნილთა სამინისტრომ წარადგინა კრიტერიუმების სისტემა, რომელიც დევნილი ოჯახების საჭიროებების შეფასების საფუძველზე ქულების მინიჭებას ითვალისწინებდა. ამ სისტემის მიზანი იყო ბინების განაწილების პროცესის გამჭვირვალობა და სამართლიანობა, რათა უპირატესობა მიენიჭებინა იმ ოჯახებისთვის, რომლებიც ყველაზე მეტად საჭიროებდნენ საცხოვრებელ ფართს.

2021 წელს ქულათა სისტემა განახლდა და დევნილთა მაშინდელმა მინისტრმა, ეკატერინე ტიკარაძემ დაამტკიცა ახალი წესი, რომელიც დღემდე მოქმედებს. ამ ცვლილებამ კიდევ უფრო დეტალურად განსაზღვრა ის კითხვარი, რომლითაც დევნილებს ქულები

ენიჭებათ. ამ შემთხვევაში დაემატა კითხვები სოციალური მდგომარეობის შესახებ, მაგალითად, ჯანმრთელობის პრობლემები, სიღარიბის ზღვარი, არასრულწლოვანი ბავშვების რაოდენობა და ა.შ.

შონიას ყოფილი ტექნიკუმი - დევნილების საცხოვრებელი

თითოეულ კრიტერიუმს ემატება ქულა ვეტერანის სტატუსის მქონე დევნილზე, უგზო-უკვლოდ დაკარგულზე, მარჩენალდაკარგულზე და საბოლოოდ დადგინდება, რომელ პოზიციაზე აღმოჩნდება კონკრეტული ოჯახი პრიორიტეტების სიაში. თეორიულად, ეს მიდგომა სამართლიანია, მაგრამ პრაქტიკა სხვას გვიჩვენებს.

აპლიკაციის შევსებისა და საცხოვრისის მოთხოვნის შემდეგ, ქვეყნდება პირველადი სია. ამ სიის გამოქვეყნების შემდეგ, დევნილებთან მიდის თბილისიდან გაგზავნილი სპეციალური მონიტორინგის ჯგუფი. ისინი აფასებენ რა პირობებში, რამდენი სული, როგორ ცხოვრობს. ადგენენ, რამდენად შეესაბამება სიმართლეს მათ მიერ შევსებული განაცხადი. ყველა ინფორმაციის ჩანიშვნისა და წამოღების შემდეგ, კომისიაზე გააქვთ საკითხი და დგინდება, რომელი ოჯახია მათი ნანახისა და შემოწმების მიხედვით, საცხოვრებლით დაკმაყოფილების “ღირსი”.

წესით, რაც უფრო მაღალია ქულა, მით უფრო მეტი უნდა იყოს ბინის მიღების შანსი. თუმცა, ყოველთვის ასე არ ხდება. ჩვენ მიერ გამოკითხული ადამიანები ამბობენ, რომ ეს ქულები ფორმალბობა და მათმა ნაცნობებმა, რომელთაც დაბალი ქულები ჰქონდათ, უფრო მაღე მიიღეს ბინა, ვიდრე თავად მათ.

“ნ ქულა მაქვს მე ახლა და ვნახოთ, მომეცემა თუ არა. 4-ქულიანებს მიეცათ და ალბათ, არ ქონია ამ ქულას აზრი”, - გვითხრა ხობში მცხოვრებმა დევნილმა ვინაობის გამხელის გარეშე.

“რალაცა ქულები რომ დაიწყეს, მაქაა ძაღლის თავი დამარხული. სულ არიეს ყველაფერი. ჩვენ ვერ ვაკონტროლებთ ვინაა წინ. ვერაფერს იგებ. კაციშვილი ვერაფერს გეუბნება. ვინც მერე დაიბადა, იმათ მისცეს და ჩვენ პირველები ვინც გადმოვედით, ჯერ არა გვაქვს ბინა. მესამე თაობამ მიიღო, აქ დაიბადნენ ბავშვები, იმ ბავშვებმა

უკვე ბინები მიიღეს, ჩვენ ერთი ქეციაანი ერთოთახიანი გვეკუთვნის და ისიც არ მოგვცეს”, - გვითხრა ზუგდიდში, ყოფილ შონიას ტექნიკუმში მცხოვრებმა დევნილმა.

“მამაჩემი უგზო-უკვლოდ დაკარგულია. როდესაც პრიორიტეტები განისაზღვრებოდა ქულებით, მაშინ მქონდა, დაახლოებით, 15 ქულამდე და პირველ რიგში უნდა მიმეღო ბინა, თუმცა, ასე არ მოხდა. პირველი პარტია ბინები რომ დარიგდა, მაშინ ვერ მოვხვდით ამ ქულებით. მეორეზე უკვე გარანტირებულად რომ ველოდებოდით, მაშინ მოვიდა სიები, სადაც ორქულიანები და სამქულიანები იყვნენ ბინით დაკმაყოფილებულები და მე არ მქონდა ბინა მიღებული”, - გვიყვება დევნილი წყალტუბოდან, რომელმაც სანატორიუმში 28 წელი გაატარა.

“პირობითად, თუ არსებობს სამწევრიანი ოჯახი, ერთ წევრს ეძლევა 1.5 ქულა, დანარჩენებს 0.5 ქულა და მერე უკვე უნდა კვდებოდე, რომ ბინა მიიღო, ან ონკოპაციენტი უნდა იყო... ან რაღაც საშინელება უნდა გჭირდეს, რომ მიიღო მაღალი ქულა და რიგში მოხვდე. ჩვენ 5.5 ქულა გვაქვს, მაგრამ მაინც ყოველთვის რიგის ქვემოთ ვხვდებით. სიები რომ ქვეყნდება, იქ არასდროს ვართ,” - გვითხრა ფოკი ფაჩულიამ, რომელიც ქუთაისში მცხოვრები დევნილია და ბინა 2025 წლის სექტემბერში გადაეცა.

“ჩვენ გვეგონა, რომ დროებით ვიქნებით აქ და გათავისუფლდება აფხაზეთი და დავბრუნდებოდით უკან. აქ რომ დაიბადნენ და გაიზარდნენ, იმათმა მიიღეს ბინა. პირველი მე მოვედი აქ და მაშინ მე უნდა მიმეღო და აგერ ვარ ბოლოს. მაგას არ აქცევენ ყურადღებას”, - გვითხრა სანატორიუმ “ქართლში” მცხოვრებმა დევნილმა.

ქულებით შერჩევის წესს აქვს გამონაკლისები, რომელიც კანონითაა განსაზღვრული. მაგალითად, თუ შენობა ავარიულია, არსებობს სასამართლოს გადაწყვეტილება ან საცხოვრებელი სახელმწიფო ინტერესში ექცევა, ბინა დევნილს, შესაძლოა, ქულების სისტემის გარეშე გადაეცეს. სწორედ ამგვარი ჩანაწერი ქმნის ნიადაგს ნეპოტიზტური ან კორუფციული ჩარევის შესაძლებლობისთვის. ეს ჩარევა კი ხშირად, მონიტორინგის ჯგუფის გავლით ან მათ სახელს ამოფარებით ხდება.

აფხაზეთის ა/რ ჯანდაცვის ყოფილმა მინისტრი, ქეთევან ბაკარაძე გვიყვება, რომ თავადაც ახსოვს, როგორ სთხოვდნენ დევნილები ყალბი ონკოლოგიური ცნობის გაკეთებას

იმისთვის, რომ მერე ბინა მარტივად მიეღოთ. ბაკარაძე გვიდასტურებს, რომ საცხოვრებელი უზრუნველყოფის პროგრამაში კორუფციული სქემა მუშაობს.

“არაერთგზის მქონია შემთხვევა, მთხოვდნენ დავხმარებოდი, რომ ონკოლოგიური დიაგნოზი, ან შშმ პირის სტატუსი გამეკეთებინა. როგორ მახსოვს, ამის გამო ერთი კაცი ისე გამიბრაზდა და გამინაწყენდა, რა მინისტრი ხარ, შენ არაფრის გაკეთება არ შეგიძლიაო”, - იხსენებს ბაკარაძე. ის მინისტრის პოსტს 2013-2021 წლებში იკავებდა.

ბაკარაძის მონაყოლს მედიაში გავრცელებული ინფორმაცია ადასტურებს. 2010 წლის ოქტომბერში შსს-მ სხვადასხვა სამკურნალო დაწესებულებებში მომუშავე მედიცინის 11 მუშაკი დააკავა. ისინი სისტემატურად გასცემდნენ ყალბ სამედიცინო ცნობებს და დასკვნებს, ხოლო სანაცვლოდ პაციენტებს სხვადასხვა ოდენობის თანხას სძალავდნენ.

ასეთივე ფაქტი მოხდა 2025 წლის ოქტომბერშიც. სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის ანტიკორუფციულმა სააგენტომ თბილისში, ქუთაისსა და ბათუმში ყალბი სამედიცინო მოწმობის დამზადებისა და კომერციულ მოსყიდვაში დახმარების ფაქტებზე სამი პირი დააკავა. გამოძიებამ დაადგინა, რომ თანხის მიღების სანაცვლოდ, არაერთ პირს შშმ პირის მქონე სტატუსი მიენიჭათ. ამაში ზოგმა 3 000 ლარი გადაიხადა, ზოგმაც 9 500.

პრობლემას დევნილების მიერ წარმოდგენილ დოკუმენტაციებში ხედავს ვალერი კატუკია. ის 2016 წლამდე სამინისტროში საცხოვრებლის დაკანონების ჯგუფს ხელმძღვანელობდა.

“წარმოდგენილ დოკუმენტაციასთან მაქვს კითხვები. თუნდაც, ომის ვეტერანის საბუთი, შშმ პირის ცნობა და ეგეთი ცნობები. პრობლემას ვხედავ აქ. ეს დოკუმენტები ძალიან ბევრს აქვს გაყალბებული. არქივი არ არსებობს და ძალიან ძნელია, დაამტკიცო პირი მონაწილეობდა თუ არა 1992 წლის მოვლენებში, აფხაზეთში. კომისია სწორედ ამ დოკუმენტებზე დაყრდნობით იღებს გადაწყვეტილებას ბინის გადაცემის შესახებ”, - გვუთხრება კატუკია.

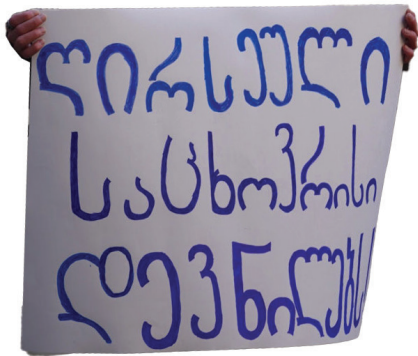
იძულებით გადაადგილებულ პირთა განსახლებისა და
სამცხოვრებელი პირობების შექმნისთვის სახელმწიფოს მიერ
დახარჯული თანხა

წელი / მილიონი ლარი

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

სად ჩანს სისჯებუა კოჩუხია?

ქულებით შეფასების სისტემა რომ პრობლემურია, ამას ის ადამიანებიც ხედავენ, ვინც დევნილთა საკითხებზე მუშაობენ, ამ თემებს იკვლევენ და პოლიტიკის დონეზე ანაალიზებენ.

ნანა გოგობია უფლებადამცველია და 2006 წლიდან მუშაობს დევნილთა და კონფლიქტის შედეგად დაზარალებული მოქალაქეების უფლებების დაცვაზე. გვისხნის, რომ წესით დევნილისთვის მინიჭებული ქულები უნდა იყოს უტყუარი მტკიცებულება იმისა, ვინ უფრო მოწყვლადია და ვინ უფრო მალე საჭიროებს განსახლებას. თუმცა, მას ხშირად მიმართავენ სამართლებრივი დახმარებისთვის ის დევნილები, ვისაც საჭირო მაღალი ქულების მიუხედავად, სახლი მაინც ვერ მიუღია. “სააგენტოს რომ კითხო (ავტ. შენიშვნა: იგულისხმება დევნილთა სააგენტო), ამბობს, ჩვენ მონიტორინგის სამსახურზე დაყრდნობით დავრწმუნდით, რომ იმას უფრო სჭირდებოდა განსახლებაო. როგორ დარწმუნდნენ, მაშინ ეს ქულები რისთვის გაქვს, ქულათა სისტემა უნდა დახვეწო,” - გვითხრა გოგობიამ.

“მთავარი პრობლემა მანდ არის ეს ქულები ვინც დაწერა, იმიტომ რომ იმან შეიძლება 0 ქულა დაწერა, მარა რეალურად სიგიჟე ხდება იქ. თუ 0 ქულა უწერია ადამიანს, იქ ვერაფერს ვერ წყვეტ. მთავარი არის ამ მონიტორინგის ნაწილი”, - გვითხრა დევნილმა და აქტივისტმა ვენერო მელუამ, რომელსაც ბინა ამ დრომდე არ მიუღია.

დევნილთა საცხოვრებელით დაკმაყოფილების პროცესში მონიტორინგის ჯგუფებს, თითქმის,

გადამწყვეტი როლი აქვთ. ისინი დევნილთა სააგენტოდან რეგიონებში ჩადიან, აკვირდებიან დევნილების საცხოვრებელ პირობებს, იღებენ სურათებს, აფასებენ მდგომარეობას და ამ მონაცემების საფუძველზე აყალიბებენ საბოლოო რეკომენდაციას: უნდა მიიღოს თუ არა კონკრეტულმა ოჯახმა ბინა.

წესით, ეს უნდა იყოს ობიექტური, ადამიანზე მორგებული პროცესი. თუმცა, პრაქტიკაში ყველაფერი სხვაგვარადაა. დევნილები გვიყვებიან, რომ მონიტორინგი როდის მოვა წინასწარ უცნობია. მათთან კომუნიკაცია კი სტრესულია, რადგან უხეშად და მკაცრად იქცევიან.

“არავინ არასდროს არ იცის ეს მონიტორინგის ჯგუფი როდის დაგაცხრება თავზე და ეს არის ყველაზე დიდი სტრესი ამ ადამიანებისთვის. ჯერ როგორი დიდი დამცირებაა ამ ადამიანებისთვის, რომ მოდიან და ჯაგრისებსაც კი ამოწმებენ. მტრისას, თუ მითითებული გყავს 6 ადამიანი და 5 დახვდა შინ. ხომ შეიძლება, ვინმე რეგიონშია წასული. იყო შემთხვევა, დის დაკრძალვაზეა წასული და ამოიღეს ის ადამიანი სიიდან. ვითომ ძაან პრინციპულები არიან. იმას რომ მიეცა პირობითად 1 000 ლარი,, რა თქმა უნდა, პრობლემა არ ექნებოდათ,” - გვიყვება ანონიმური წყარო, რომელიც ამ უწყებაში 2014-2015 წლებში მუშაობდა, ანუ მაშინ, როცა განსახლებისა და მონიტორინგის ახალი სისტემა მკვიდრდებოდა.

“მათ აქვთ რამდენიმე გვერდიანი დიდი თაბახის ფურცლები, წინასწარ შედგენილი კითხვარები. გეკითხებიან აბსოლუტურად ყველაფერს, დაწყებული დაბადებიდან, გაგრძელებული იმით, სად არის ოჯახის წევრების საფლავები. ძალიან დეტალური ჩაშლაა ფინანსურ შემოსავალზეც. ჯერ მოილევენ ოჯახის წევრებს, მერე გადადიან უახლოეს სანათესაოზე, ბიძები, დეიდები, მამიდები... მათი სამუშაოებით, რომელმა ნათესავმა მიიღო ბინა, ან არ მიიღო. პრაქტიკულად გაწურავა. აწარმოებენ ფაქტობრივი სახლის ფოტოგადაღებას. ყველა ოთახს, კუთხე-კუნჭულს იღებენ. ასევე იღებენ სახლში ვინ დახვდათ იმ ადამიანების ფოტოებს. ასე არის აწყობილი ეს სისტემა”, - გვიყვება ფოკი ფაჩულია ქუთაისიდან, რომელმაც ბინა 2025 წლის სექტემბერში მიიღო.

“მახსოვს მონიტორინგიდან მოსულები რომ იყვნენ, სხვადასხვა სართულებზე უცებ შეცვივდნენ.

სანატორიუმში ვცხოვრობდით. გადანაწილდა რამოდენიმე პირი და ყველა სართულზე შევიდა თითო-ორი ადამიანი. ჩვენგან რომ გამოვიდა და გამოვყევი გარეთ კიბეზე, ქვემოთ მესმოდა, როგორ ეუბნებოდნენ ერთმანეთს, გავწურეთ ესენი კითხვებით. ძაან ცუდად დამრჩა ის, რომ აგრესიული ტონი ჰქონდათ, გავწურეთ ესენი კარგადო თუ რაღაც ამდაგვარი ჩაილაპარაკეს და მე ზემოდან ვუსმენდი. არ მესიამოვნა მსგავსი მიდგომა”, - გვითხრა დევნილმა წყალტუბოდან.

“ეს იყო ყველაზე სტრესული. 4 წელი დადიოდა მონიტორინგი. დაიწყებდა, ააფორიანებდა ამ ხალხს ბინების გაცემაზე, მერე ჩამთავრდებოდა. ვიღაცები ბინებს მიიღებდნენ და თქვენ შემდეგ ეტაპზე. ბოლოს უკვე, როცა ბინა უნდა მიგველო, ზედიზედ იყვნენ სამჯერ. ყოველ თვეში ჩამოდიოდნენ. რა შეიცვლებოდა იმ მოკლე დროში... ყველაზე მარტივად დევნილის ადგილსამყოფელის გადამოწმება თუ გინდა, “ლიბერთის” სოციალური ბარათია. ამოიღე ამონაწერი, სად იღებს იმ 45 ლარს. მაგის გამო თბილისიდან წყალტუბოში არავინ ჩამოვა. მაგრამ ამაშიც ფული იწერებოდა. მაგათ დასვენებაში. მაგენი აქ მუშაობდნენ ხალხის ნერვების საწყვეტად. ჯერ ეს ერთი, ღამის 12 საათზე რა უფლება ჰქონდათ, რომ მოდიოდნენ? ან გეგონება, ადამიანურად დააკაკუნებდნენ, სახედრებივით შემოჯლივინდებოდნენ და ასაკიანი ხალხი დაზაფრული იყო. ეს იყო ჩვეულებრივი ფსიქოლოგიური ძალადობა, სიმონიშვილის დროინდელ მონიტორინგზე ვამბობ კონკრეტულად”, - გვითხრა დევნილმა წყალტუბოდან, რომელმაც ბინა მრავალწლიანი ბრძოლის შემდეგ მიიღო.

ბინის მომლოდინეთა რიგებშია ომის ვეტერანი ალბერტ ზარქუა. ის ზუგდიდში, ნაქირავებ ბინაში, მძიმე პირობებში ცხოვრობს ცოლთან და შვილთან ერთად. როგორც გვიყვება, ვერც ერთ ეტაპზე სიაში ვერ მოხვდნენ. ერთ-ერთ მიზეზად მონიტორინგის ჯგუფმა სხვა მისამართზე ცხოვრება დაუსახელა, როცა თავადაც ნახეს, სად და რა პირობებში ცხოვრობდა ოჯახი.

“მონიტორინგმა მითხრა, შენო 168 ნომერში ცხოვრობო. მეთქი, როგორ ცხოვრობ მანდ, წამოდი, ნახე, ვინ ცხოვრობს. გიუი ვარ? ამ სახლში რა მინდა მაშინ. ამის გამო გვითხრეს უარი. ეს რომ შტაბში (ავტ. შენიშვნა: გულისხმობს დევნილთა სააგენტოს ოფისს ზუგდიდში) ვთქვით, სასაცილოდ არ ეყოთ. ეს რა მიზეზი იყო. ხალხი წარამარა იცვლის ბინებს და მისამართებსო, შეეცვალათო უნდაო. ეგ თქვენი თავიდან მოსაშორებლად უთქვამთ, თორე გეკუთვნოდათო. როგორ გავიგო, რა მეკუთვნოდა... რომ მივდივართ, ვკითხულობთ, გვისტუმრებენ... ამ ეტაპზე არ გეკუთვნით, იმ ეტაპზე არ გეკუთვნით... კი დავბერდით აგერ”, - გვითხრა ზარქუამ და მისმა ცოლმა. ისიც დააყოლეს, მონიტორები აგრესიულად იქცეოდნენო.

ალბერტ ზარქუას საცხოვრებელი სახლი ზუგდიდში

ამ ყველაფერმა დევნილებში უნდობლობა შექმნა, როგორც კომისიის, ისე საცხოვრებელი უზრუნველყოფის მთლიანი პროგრამის მიმართ. დევნილები ფიქრობენ, რომ „შეფასება“ ხშირად სუბიექტურია, ხოლო ნამდვილად გაჭირვებული ოჯახები უბინაოდ რჩებიან.

თავად სახელმწიფო აუდიტის სამსახურიც კი წერდა ოფიციალურ ანგარიშში, რომ სისტემა ბადებს კორუფციის რისკს. ანგარიში 2020-2021 წლებს მოიცავს და ასკვნის, რომ ხშირ შემთხვევაში, დევნილთა სამინისტრო და მასზე დაქვემდებარებული სააგენტო ბინებს არასამართლიანად ანაწილებს. ანგარიშის მთავარი მიგნებები იყო:

- აუდიტის ფარგლებში გამოვლინდა, რომ ბინების გადაცემა არ ხდებოდა გამჭვირვალე კრიტერიუმებით;
- არ არსებობს მკაფიო წესები, თუ ვის უნდა მისცემოდა ბინა;
- იყო შემთხვევები, როდესაც ბინები გადაეცათ იმ პირებს, რომლებიც არ იყვნენ პრიორიტეტული და ვისაც მეტად სჭირდებოდა, ისინი ბინის გარეშე დარჩნენ;
- არ იყო საჭირო დოკუმენტაცია, რომლითაც დადგინდებოდა, რატომ მიეცა ბინა ამა თუ იმ ადამიანს;
- ეს პრაქტიკა არღვევს თანასწორობის პრინციპს და ბადებს შესაძლო კორუფციულ რისკებს.

ის, რაც აუდიტის სამსახურმა დაწერა, მაგალითების დონეზე მოვისმინეთ სხვადასხვა ქალაქში მცხოვრები დევნილებისგან.

“განცხადების დაწერამდე ჩემმა ნათესავმა მითხრა, რომ ვიღაც მყავს სააგენტოში და ყურადღებას მიაქცევენ შენს განცხადებასო, მაგრამ 10 ათასი ლარი უნდა გადავუხადოთო. პატარა ფული არ ღირს ბინის მიღება. ყურადღების მიქცევაში იგულისხმებოდა, რომ წლებით ჩემი ამბავი თაროზე არ შემოიდებოდა. ამ ჩემმა ნათესავმა მიიღო ბინა ჰუალინგში. მოსკოვში ცხოვრობდა წლების განმავლობაში, ჩამოვიდა ცოტა ხნის წინ და ეგრევე გააკეთა ეგ ბინა, რადგან ყავდა ვიღაცა სააგენტოში. მე შარშან შევითანე განცხადება და ეს ჩემი ნათესავი მეუბნება, შენ ვერ მოგცემენ ბინას, ძაან ებრძვი ამ მთავრობასო. ეს იყო როგორც დამთავრდა ჩემი ამბავი”, - გვიყვება ერთ-ერთი ბინის მომლოდინე დევნილი თბილისიდან.

“ყველა ფეხის ნაბიჯზე უკანონოა. ერთი კაცი ვიცი, 25 წელია მოსკოვშია და გონზე არ არის, რა ადგილას აქვს ბინა ალებული. მაგრამ ბინა აიღო. არც მონიტორინგი გაუვლია და არაფერი. ცალსახად არის კორუფციული გარიგებები”, - გვითხრა დევნილმა წყალტუბოდან.

“ჩემ ნათლულს და მის ოჯახს გადახდილი აქვთ 5 ათასი დოლარი იმისთვის რომ მათ მიეღოთ საბურთალოზე, ცენტრალურ უბანში, ერთოთახიანი საცხოვრებელი ფართი, რომელიც მათ მერე გაყიდეს”, - გვითხრა ერთ-ერთმა წყარომ თბილისიდან.

“ისეთი ოჯახი ვიცი მე ქუთაისში, მამამ და ცოლ-ქმარმა ცალკე აიღო [ბინა], ბიჭმა ცალკე აიღო, გოგოები რომ გათხოვდნენ, ერთმა ახლა აიღო, ერთი ახლა ელოდება. ვიცი კიდე ერთი ოჯახი, ფული მივეციო და კიდე მთხოვსო ფულსო. ახლა რომ არის ქუთაისში ბინების დარიგება ველოდები იქო. 2 000 ლარი მივეციო და 2 000 კიდე მთხოვსო. ვინ გეტყვის მაგას, ვის მისცა. მარა მოძებნილი ყავს და კორუფცია მიდის. ახლა მიშვებულისა ყველაფერი. თვითონ ამბობს [ხმამალლა] და იქ ელოდება ბინას, სადაც ველოდები მეც, უფულო ადამიანი”, - გვიყვება დევნილი ხობიდან, რომელიც ახლა ყოფილი საცურაო აუზის შენობაში ცხოვრობს.

“სოფლად სახლის” პროგრამის ხაზგდგენილი

დევნილებს შეუძლიათ ისარგებლონ “სოფლად სახლის” პროგრამით, რომლითაც სააგენტო მათ საქართველოს ნებისმიერი რეგიონის სოფელში სახლის შეძენას სთავაზობს.

უფლებადამცველი ნანა გოგოხია მასთან კონსულტაციაზე მისულ დევნილებს არ ურჩევს ხოლმე სოფელში სახლის არჩევას, თუ მათ არ აქვთ სააგენტოს მიერ გამოსაყოფ თანხაზე საკუთარი სახსრების დამატების შესაძლებლობა. საქმე ისაა, რომ სააგენტოს მიერ გამოყოფილი თანხები ძალიან დაბალია და ღირსეული საცხოვრებლის შესაძენად ბაზარზე არსებულ ფასთან შეუსაბამოა.

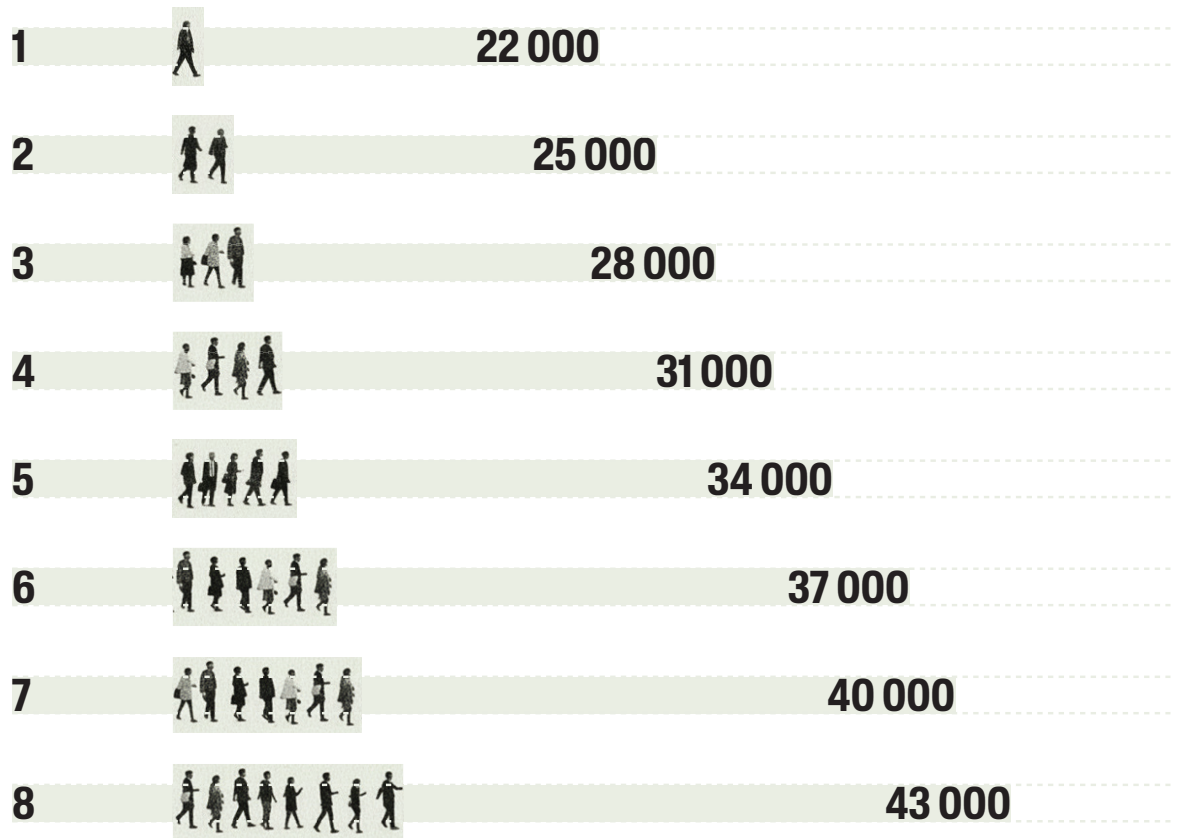
“არაადეკვატური ფასია. მიტოვებულ სახლსაც ვერ იყიდი ამ ფასად. სტანდარტი აქვს სამინისტროს, რემონტით უნდა იყოს, ცხოვრება შეიძლებოდეს, თუ სოფლად არის უძრავი ქონება, მაშინ მიწის ნაკვეთიც მოყვებოდეს... დევნილებს ვეუბნები, რომ ეს არის თავის მოტყუება, იმიტომ რომ ხვალ ისინი კვლავ დადგებიან უსახლკარობის წინაშე, რადგან 22 000 ლარად ან თუნდაც 50 000 ლარად ღირსეული, გამართული საცხოვრებლის შეძენა დღეს საქართველოში შეუძლებელია”, - გვითხრა ნანა გოგოხიამ.

პროგრამის მუშაობის პროცესი ასეთია: პირველი ეტაპი განაცხადის შევსებაა. დევნილს, ნებისმიერ დროს შეუძლია მივიდეს იუსტიციის სახლში, ან დევნილთა სააგენტოში და განცხადება შეავსოს. როცა განაცხადები შეგროვდება,

„სოფლად სახლის“ პირობების ზრდაზე თანხის ჩამოქონება ოჯახის სუბსიდიური გამოყენებით განისაზღვრება

ოჯახის წევრები

მილიონი ლარი

წყარო: დევნილთა, ეკომიგრანტთა და საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფის სააგენტო

რაცაა რაოდენობა თავს მოიყრის, სააგენტო მათ აფასებს და ანიჭებს ქულებს. ამის შემდეგ საიტზე აქვეყნებს სიას, თითოეულ ოჯახს რამდენი ქულა აქვს მინიჭებული. თუ დევნილი სიაშია, მან უნდა დაიწყოს სახლის მოძებნა. 6 თვის მანძილზე უნდა იპოვოს საცხოვრებლად ვარგისი სახლი, იმ თანხაში რასაც სააგენტო ოჯახის წევრების სულადობის მიხედვით მისცემს. თუ არ ჰყოფნის, მაშინ თავად დაამატოს დანარჩენი და როცა სასურველ ვარიანტს იპოვოს, მიმართავს სააგენტოს.

სააგენტო უმეტეს შემთხვევაში გაგზავნის ამ სახლში სამხარაულის ექსპერტიზის ბიუროს. ისინი შეაფასებენ, რამდენად შეესაბამება ეს სახლი მათ კრიტერიუმებს და რამდენად ვარგისია საცხოვრებლად. დაწერენ დასკვნას და წარუდგენენ კომისიას. სანამ კომისია გადაწყვეტს

და საბოლოო პასუხი იქნება, დევნილიც ელოდება და სახლის გამყიდველიც. რაც არც თუ ისე მარტივი პროცესია.

„სახელმწიფომ ჩათვალა, რომ სოფელში სახლი ან მიწა არის უფრო იაფი, რაც ტყუილია. არანაირად იაფი არ არის. გამოირიცხებოდა 22 ათასად ნორმალური, კარგი კარ-მიდამო ადამიანმა შეიძინოს. ვერც დოლარში ვერ შეიძენს უკვე, იმდენად არის ფასები მომატებული. ეს ფასები, შეიძლება, ამ ქვეყანაში ადეკვატური იყო 10-15 წლის წინ, მაგრამ 2025-ში ამ ფასებით ორიენტირება წარმოუდგენელია“, - გვითხრა ფოკი ფაჩულიამ, თავად დევნილმა, რომელიც ბინას 33 წელია ელოდებოდა და 2025 წლის სექტემბერში გადაეცა.

„ეგ იყო სრული სისულელე და ფულის აღების მექანიზმი. რეალურად, ეგ იყო ფულის აღების

მექანიზმი და ახლა, დაახლოებით, 10% თუ ცხოვრობს სოფლად სახლის ნაყიდი პროგრამით. ხდებოდა ფულის "გაქეშება" და ამ სახელს მიმღებთა 90% არ იყენებდა საცხოვრებლად. ეგ არ არის ორიენტირებული დევნილის განსახლებაზე, ეს არის რომ იმ ადამიანმა, რომელიც ისედაც სასოწარკვეთილებაში იმყოფება და საერთოდ ვერაფერს იღებს, გადარჩეს. აილოს ეს 20 ათასი ლარი და გამოიყენოს. ამით პრობლემა ვერ გვარდება და ის მაინც ბინის გარეშე რჩება ღია ცის ქვეშ," - გვითხრა ვალერი კატუკიამ, რომელიც სამინისტროში მუშაობდა.

სრული სტატისტიკის სანახავად სააგენტოსგან საჯარო ინფორმაცია გამოვითხოვეთ. გვანტერესებდა, რა თანხებია (წლების მიხედვით) გამოყოფილი ამ პროექტისთვის და რამდენ ოჯახს შეუძინეს სახლი. თუმცა, სააგენტომ ამჯერადაც უპასუხოდ დაგვტოვა.

ათეულობით დევნილთან საუბრის შემდეგ გამოიკვეთა, რომ სააგენტო მათთან არც ჯანსაღ კომუნიკაციას ცდილობს და არც მათი გასაჭირების მოსმენით იწუხებს თავს.

"სახელმწიფოს პოლიტიკიდან ასე გამოდის, რომ 30 წლის განმავლობაში, დევნილს არც უნდა ემუშავა, ბევრი არც არაფერი უნდა ეჭამა, არანაირი ქონება არ უნდა შეეგროვებინა და უნდა

ყოფილიყო მოწყალეებაზე დამოკიდებული და ასეთ შემთხვევაში მიიღებდა ბინას," - გვითხრა ბინის მომლოდინე დევნილმა ქუთაისიდან.

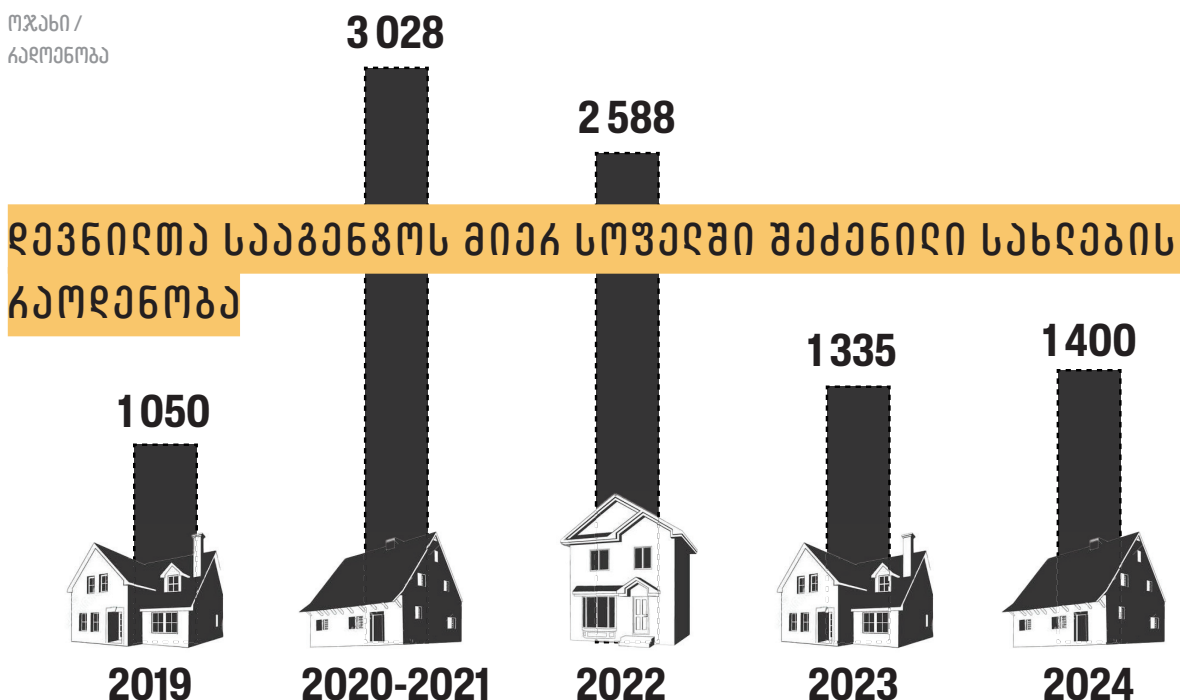
"მივდივართ - ვწერთ განცხადებას, მივდივართ - ისევ ვწერთ. ფურცლებად ვიქეცით, მეტი არაფერი. პასუხი წელი," - გვითხრა ზუგდიდში, შონიას ტექნიკუმში მცხოვრებმა ბინის მომლოდინე დევნილმა.

"ვის აინტერესებს დევნილები დღეს? დღეს ფიქრობენ საკუთარ თავზე, როგორ გადაირჩინონ, როგორ შეინარჩუნონ ადგილები და ამაზე მიდის ბრძოლა, თორე ჩვენ ვის რაში ვაინტერესებთ?" - გვითხრა ზუგდიდში, შონიას ტექნიკუმში მცხოვრებმა კიდევ ერთმა ბინის მომლოდინე დევნილმა.

"ჩვენი მომკითხავი აქ არავინ არ არის. დევნილი ხარ, რამე გინდა, რამე გჭირდება... ასეთი რაღაცა არ ყოფილა, ერთი 20 წელია," - გვითხრა დევნილმა ხობში.

დევნილთა სააგენტო მხოლოდ დევნილებთან კომუნიკაციაში არ ინარჩუნებს ღუმელს. ის თვეებია არ პასუხობს ჩვენ მოთხოვნას საჯარო ინფორმაციაზე, არ გვთანხმდება ინტერვიუზე და არ გრძნობს ანგარიშვალდებულებას საზოგადოების მიმართ.

ოჯახი /
კაპიტალიზაცია

წყარო: დევნილთა, ეკომიგრანტთა და საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფის სააგენტო

გენდების „უჩინაი“ მოთამაშები

ავტორი: ია ასათიანი და ნათია მიხელიძე

ბოლო თვეებში გახშირდა შემთხვევები, როცა “ქართული ოცნების” მთავრობა კორუფციის ბრალდებით აკავებს თავისივე გუნდის ყოფილ წევრებს - მაღალი თანამდებობის პირებსა და მათ ნათესავებს. პარალელურად კი ამაყობენ იმით, რომ საქართველო მოწინავეა სახელმწიფო შესყიდვების გამჭვირვალობის მხრივ. მართლაც, შესყიდვების ოფიციალურ ვებგვერდზე ნებისმიერ მოქალაქეს შეუძლია ნახოს, ვინაა ტენდერში გამარჯვებული, რა პირობებით, რა ბიუჯეტით და რა ვადაში უნდა შესრულდეს სამუშაო. მაგრამ არავინ საუბრობს ერთ სისტემურ ხვრელზე, რომლითაც მილიონობით ლარი იკარგება ბიუჯეტიდან.

ეს ხვრელი ქვეკონტრაქტორი კომპანიების საშუალებითაა შექმნილი. ქვეკონტრაქტორ კომპანიებს ავალდებენ ტენდერში გამარჯვებულები სამუშაოების ნაწილს, ზოგჯერ უდიდეს ნაწილსაც კი. ხშირად სწორედ ისინი ასრულებენ საქმეს: აგებენ გზებს, ანათებენ სკვერებს, აშენებენ შენობებს, მაგრამ მათი ვინაობა და პასუხისმგებლობა იშვიათად არის საზოგადოებისთვის ცნობილი.

დღეს მოქმედი კანონმდებლობა მთავარ მიმწოდებელს არ ავალდებულებს, რომ ქვეკონტრაქტორების შესახებ საჯარო ინფორმაცია გაავრცელოს. არავინ გვეუბნება, რა გამოცდილება აქვთ ამ კომპანიებს, რა თანხას იღებენ, როგორ ინაწილებენ სამუშაოებს და ვინ აგებს პასუხს, თუკი საქმე ცუდად დასრულდება.

არაერთი შემთხვევაა, როცა ქვეკონტრაქტორები სამუშაოს უხარიხოდ ან საერთოდ არ ასრულებენ. ამის რამდენიმე მაგალითს ქვევითაც მოგიყვებით. ვიცით ისეთი შემთხვევებიც, როცა ქვეკონტრაქტორების მიერ ცუდად შესრულებული სამუშაო იმის ბრალია, რომ დამქირავებელი მათ ფულს არ უხდის ხოლმე.

საზოგადოებისთვის ეს ინფორმაცია ხომ არაა საჯარო, მაგრამ არც დამკვეთი, ანუ სახელმწიფო უწყებები არიან ხოლმე ინფორმირებული ქვეკონტრაქტორის საქმიანობაზე. ტენდერებში ასეთი მაგალითიც ბევრია.

გამოძიების ძირითადი მიგნებები და სისტემური პრობლემები:

- კორუფციული გარიგებები ქვეკონტრაქტორების მონაწილეობით - კომპანიები, რომელიც მთავრობის წევრებსა და მათთან დაახლოებულ პირებს ეკუთვნით ტენდერში ქვეკონტრაქტორად მონაწილეობს და მისი სახელი არსად ჩანს ოფიციალურად, რადგან დამკვეთს ხანდახან საერთოდ არ აქვს ინფორმაცია ქვეკონტრაქტორის არსებობის შესახებ;

- ქვეკონტრაქტორების კომპეტენცია და გამოცდილება არაა საჯარო და ხანდახან დამკვეთმა საერთოდ არ იცის, რომელ კომპანიას ქირაობს ტენდერში გამარჯვებული ქვეკონტრაქტორად;
- ქვეკონტრაქტორები ხან თავად ხდებიან ფინანსური მაქინაციების მსხვერპლი, ხანაც თავად არიან ამ მაქინაციების შემოქმედი და ამის კონტროლი რთულდება, რადგან დამკვეთს ნაკლები ბერკეტი აქვს პროცესის გასაკონტროლებლად;
- ტენდერში გამარჯვებული თავის გამოცდილებად წარადგენს ქვეკონტრაქტორის გამოცდილებას, ისე რომ არ უთითებს ობიექტურ გარემოებებს - ანუ დამკვეთმა არ იცის, რომ გამოცდილება ქვეკონტრაქტორისაა და არა ტენდერში გამარჯვებული კომპანიის.

ამ სიტუაციიდან გამოსავალი კანონში ქვეკონტრაქტორების შესახებ რამდენიმე ცვლილების დამატება და შემდეგ ამ კანონის აღსრულებაა. რა უნდა შეიცვალოს, მარტივი სათქმელია. როგორ უნდა აღსრულდეს ეს კანონი შემდეგ - შედარებით რთული. საბოლოოდ, ეს ყველაფერი მაინც მმართველი ძალის პოლიტიკურ ნებაზეა დამოკიდებული. თუმცა, ჩვენ ქვემოთ მაგალითებით დეტალურად მოგიყვებით ხარვეზებზე და ბოლოს გამოსავალზეც ვრცლად გიამბობთ.

შავი ბაიგებები “ქვეკონტრაქტორების” საშაქვეშ

აჭარის მაგალითი

აჭარაში მოქმედმა კომპანიამ „ესია ჯგუფმა“, რომელიც მაღალჩინოსან ძმებ ბერიძეებთან არის დაკავშირებული, 2021-2024 წლებში სახელმწიფო შესყიდვებიდან ჯამში 5.3 მილიონი ლარი მიიღო. ამაზე 2024 წლის მარტში საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო წერდა.

კომპანია 2018 წელს ირაკლი აზნაურიშვილმა დააფუძნა, რომელიც ბათუმის საქალაქო

ინფრასტრუქტურისა და კეთილმოწყობის სამმართველოს ყოფილი დირექტორის, აკაკი ბერიძის ყოფილი ბიზნესპარტნიორია. „ესია ჯგუფმა“ სახელმწიფო ტენდერებში მონაწილეობა 2021 წლის ზაფხულში დაიწყო და თავიდან, ძირითადად, ქვეკონტრაქტორად ერთვებოდა. ანუ, იმ დროისთვის, (2021-2022 წლებში) ის პირდაპირი სახით არასოდეს ჩანდა სახელმწიფო შესყიდვაში.

2021 წლის ივლისში კომპანიამ ტენდერში გამარჯვებული კომპანია „გალ-მშენის“ მიერ ვალდებულებად აღებული სამუშაოების მოცულობის 95% შეასრულა. „ესია ჯგუფს“ ქვეკონტრაქტორობის ხელშეკრულებებს უფორმებდნენ ქედის მუნიციპალიტეტის ტენდერებში გამარჯვებული სხვა კომპანიებიც. ისინი კომპანიას იმ თანხაზე უთანხმდებოდნენ, რაც ცოტათი ჩამოუვარდებოდა ძირითად სატენდერო თანხას.

აკაკი ბერიძე

აქ, ალბათ, ბევრი ეჭვი ჩნდება - მაშინ, რატომ იღებდა მონაწილეობას სახელმწიფო შესყიდვებში სხვა კომპანია და არა თავად „ესია ჯგუფი“, თუ საქმის უდიდეს ნაწილს ის ასრულებდა, თან ნაკლებ ფასად. პასუხის ორი ვარიანტია: ა) მეორე კომპანიასაც რომ ეხეირა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან; ბ) დაფარულიყო ქვეკონტრაქტორი კომპანიის მონაწილეობა და თვალშისაცემი არ ყოფილიყო მედიისა და მონიტორინგის სამსახურებისთვის.

„ესია ჯგუფის“ სახელმწიფო შესყიდვებში ჩართვის დროს, 2021 წლის ივლისში, აკაკი ბერიძის ძმა, როლანდ ბერიძე, ქედის მუნიციპალიტეტის მერის მოადგილე იყო. მოგვიანებით, ის მერის პოსტზე გადავიდა. მესამე ძმა, რაულ ბერიძე, 2017-2022 წლებში აჭარის საავტომობილო გზების დეპარტამენტის უფროსის პირველი მოადგილე იყო.

TI-ის კვლევაში აღნიშნულია, რომ „ესია ჯგუფის“ ქვეკონტრაქტორობა ამ სამი სახელმწიფო უწყების – ქედის მუნიციპალიტეტის მერიის, აჭარის ა/რ-ის საავტომობილო გზების დეპარტამენტისა და ბათუმის ინფრასტრუქტურისა და კეთილმოწყობის სამმართველოს შესყიდვებში ფიქსირდება. სწორედ იმ უწყებების ტენდერებში, რომელსაც ბერიძის ოჯახის წევრები ხელმძღვანელობდნენ, „ესია ჯგუფი“, თითქმის, სრულ სამუშაო მოცულობაზე ქვეკონტრაქტის ხელშეკრულებებს აფორმებს და ფაქტობრივად, ტენდერებში გათვალისწინებულ თანხას თითქმის სრულად იღებს.

2021-2024 წლებში კომპანიამ ქვეკონტრაქტორობიდან 3.6 მილიონი ლარი მიიღო. კიდევ 955 808 ლარი პირდაპირი ტენდერებიდან, რომლებიც კონკურენტების დისკვალიფიკაციის ან უკონკურენტო პირობებში მოიგო.

როლანდ ბერიძე

კახეთის მაგალითი

დაახლოებით, იგივე სქემა მუშაობდა ყვარელის, სიღნაღისა და ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტებშიც. 2023-2024 წელს

ამ სამ მუნიციპალიტეტში ამხანაგობა “ფროფერ ინვესტმა” 15.6 მილიონი ლარის 19 ტენდერი მოიგო. აქედან 11-ში სამუშაოები ქვეკონტრაქტორ კომპანიას შეასრულებინა და ამ გზით ქვეკონტრაქტორმა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მხოლოდ ამ ტენდერებში 3.6 მილიონ ლარზე მეტი მიიღო.

ამხანაგობა “ფროფერ ინვესტი” ორი კომპანიისგან შედგება: შპს “მომი გრუპისა” და შპს “ახალი გზისგან”. ხშირად ტენდერებში “ფროფერ ინვესტის” ხელოვნური კონკურენტია მისივე მოკავშირე “მომ გრუპი”, რომელიც ყველაზე დაბალ ფასს ადებს თავის მომსახურებას. შესყიდვების სისტემა კი დაბალი ფასის შემთავაზებელს ანიჭებს უპირატესობას.

ის ხუთი ტენდერი (ჯამში, 2.7 მილიონი ლარის ღირებულების), რომელშიც “ფროფერ ინვესტის” მოწინააღმდეგე “მომ გრუპი” იყო, სულ ამ უკანასკნელმა მოიგო. თუმცა, შემდეგ დოკუმენტებში ტექნიკური ხარვეზების გამო დისკვალიფიცირდა. საბოლოოდ კი, ხელშეკრულება ამხანაგობა “ფროფერ ინვესტს” გაუფორმდა უფრო მაღალი ფასით. მოგვიანებით კი “ფროფერ ინვესტი” ისევ “მომი გრუპს” ქირაობდა ქვეკონტრაქტორად სამუშაოების შესასრულებლად.

ეს სქემა ამ კომპანიების მონაწილეობით ყველაზე მეტად ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტში მუშაობს. ჩვენ ლაგოდეხის მერიას დაუკავშირდით. გვინდოდა, გვეკითხა, იცოდნენ თუ არა, ტენდერში ურთიერთდაკავშირებული კომპანიები რომ შედიოდნენ კონკურენციაში და ამით კანონსაც არღვევდნენ.

#NAT240015851	დოკუმენტაცია	შეთავაზებები	შედეგები	ხელშეკრულება
უკან	გვერდის განახლება	გადახდები	ტექნიკური დოკუმენტაცია	
შესყიდვის სავარაუდო ღირებულება: 242`039.00 მოწოდების ვადა: ხელშეკრულების გაფორმებიდან 60 კალენდარული დღე.				
წინადადებების მიღება დასრულებულია!				
პრეტენდენტი	ბოლო შეთავაზება თანხა/დრო	პირველი შეთავაზება თანხა/დრო	შეთავაზებები	
ფროფერ ინვესტი	242` 739.00 19.08.2024 13:38	242` 739.00 19.08.2024 13:38	[1] ნახვა	
შპს მომ გრუპი	242` 539.00 19.08.2024 14:16	242` 539.00 19.08.2024 14:16	[1] ნახვა	

ტენდერის მონაცემები

ცნობისთვის საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ კანონითა და სისხლის სამართლის კოდექსით, მსგავსი ქმედება აკრძალულია და ის ადმინისტრაციული და სისხლის სამართლის დანაშაულია. შედეგად ითვალისწინებს შესყიდვიდან გამორიცხვას, კონტრაქტის გაუქმებას, ჯარიმას ან/და თავისუფლების აღკვეთას 2 წლამდე ვადით.

ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტის მერიის პრესამსახურმა ინტერვიუზე უარი გვითხრა, კითხვები წერილობით რომ გავუგზავნეთ, გვიპასუხა, ბევრ საკითხს მოიცავს და საჯარო ინფორმაცია გამოითხოვეთ. ინფორმაცია გამოვითხოვეთ, მაგრამ სტატიის გამოქვეყნებამდე მათგან პასუხი არ მიგვიღია.

ამხანაგობაში წევრი კომპანიების მფლობელები ახლა ალექსანდრე ფალიანი და მამუკა ჯანაშია არიან. "მომ გრუპს" ალექსანდრე ფალიანი ფლობს. მან "ქართულ ოცნებას" 2024 წელს 60 000 ლარი შესწირა. შპს "ახალი გზის" დირექტორი და მფლობელი კი მამუკა ჯანაშიაა. ჯანაშიას კომპანიის მართვის უფლება მინდობილობით გადაცემული აქვს ლუკა ჩხაიძისთვის, ანუ რეალურად, ის განკარგავს კომპანიის საქმეებს.

ამ ამხანაგობის წევრები ტენდერებში დამოუკიდებლადაც მონაწილეობდნენ და ჯამში, 50 მილიონ ლარამდე თანხაც აქვთ მიღებული 2022-2025 წლებში. 2025 წლიდან კი ორივე "თეთრ სიაშია" რეგისტრირებული, რაც ნიშნავს რომ კომპანია სარგებლობს განახევრებული საშემოსავლო გადასახადითა და გამარტივებული ავანსის ალების პროცედურებით.

ქვემო ქართლის მაგალითი

გარდაბანის მუნიციპალიტეტის მერიამ 2019 წელს შიდა გზების აღდგენის სამუშაოებისთვის ტენდერი გამოაცხადა. ტენდერში სამი კომპანია მონაწილეობდა: შპს „იბერი“, შპს „რეკონსტრუქცია XXI – მუდმივი დაწესებულება“ და ამხანაგობა „არილი“. სამუშაოებისთვის ყველაზე დაბალი ფასი 1.4 მილიონი „არილმა“ მოითხოვა, თუმცა, დოკუმენტების არასათანადოდ შევსების გამო, კონკურსიდან მოხსნეს.

ფასით მომდევნო კომპანია შპს „იბერი“ იყო, მან მერიას სამუშაოების შესრულება 1.5 მილიონ ლარად შესთავაზა. თუმცა, დოკუმენტების

ხარვეზის გამო კონკურსიდან ისიც მოხსნეს. როგორც სახელმწიფო აუდიტის სამსახურმა 2020 წლის ანგარიშში აღნიშნა, ეს ხარვეზი იმდენად ტექნიკური და უმნიშვნელო იყო, რომ ცვლილებას არ იწვევდა, ახალი გამარჯვებულის მიერ წარმოდგენილი ფასები კი მნიშვნელოვნად აღემატებოდა ამ შესყიდვის ობიექტის საბაზრო ღირებულებასო.

საბოლოოდ, ყველაზე ძვირიანმა მიმწოდებელმა, შპს „რეკონსტრუქცია XXI-მა“ გაიმარჯვა და მას მერიამ 1.6 მილიონი ლარი გადაუხადა. სამუშაოები აქაც ქვეკონტრაქტორმა შეასრულა - შპს „გზამშენმა“. შპს „რეკონსტრუქცია XXI“ ვალდებული იყო, ქვეკონტრაქტორის არსებობის შესახებ დამკვეთისთვის ეცნობებინა, თუმცა, მსგავსი დოკუმენტი არ წარუდგენია.

„გზამშენმა“ გზების რეაბილიტაცია 850 600 ლარად შეასრულა, მაშინ როცა მუნიციპალიტეტმა „რეკონსტრუქცია XXI“-ს იმავე სამუშაოებისთვის 731 ათასით მეტი, 1.6 მილიონი ლარი გადაუხადა.

“ვინაიდან ქვეკონტრაქტორთან გაფორმებული ხელშეკრულება ვერ იქნა წარმოდგენილი, ზუსტად ვერ დადგინდა, თუ რა ღირებულების სამუშაოები შესრულდა ფაქტობრივად”, - წერია სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ მომზადებულ დასკვნაში.

იქვე ნათქვამია, რომ მერიამ ვერ უზრუნველყო საბიუჯეტო სახსრების რაციონალური ხარჯვა და არსებობს რისკი, რომ ტენდერი კონკრეტული კომპანიის სასარგებლოდ წარიმართა. შედეგად, მერიის გადანყვეტილებამ გარდაბანს, სულ მცირე, 305.9 ათასი ლარის ეკონომიის შესაძლებლობა დააკარგვინა.

“გაღაგდეხი” და “გაღამგდეხი” ქვეკონტრაქტორები

აზიზბაიჯანული კომპანიის მაგალითი

ქვეკონტრაქტორობის პრობლემა მხოლოდ კორუფცია ან უხარისხოდ შესრულებული სამუშაოები როდია. ზოგჯერ, თავად ძირითადი კომპანია და ქვეკონტრაქტორი ვერ რიგდება ერთმანეთში და შედეგად, ის ხალხი ზიანდება, ვინც ახალ სკოლას, ბაღს ან გზას ელის.

ამის თვალსაჩინო მაგალითი თიანეთი-ახმეტას დამაკავშირებელი გზის რეაბილიტაციაა. 30-კილომეტრიანი გზის მოსაწყობად დაფინანსება “მსოფლიო ბანკმა” მოგვცა. სამუშაოს შესრულება 2017 წელს აზერბაიჯანულ კომპანია AGT Management-ს დაევალა. ხელშეკრულების მიხედვით, პროექტი 2019 წლისთვის უნდა დასრულებულიყო. კომპანიამ ჯერ ვადები დაარღვია, 2021 წელს კი სამუშაოები მიატოვა. დაუმთავრებელი გზის პროექტის დასრულება კვლავ სახელმწიფოს საზრუნავი გახდა.

კომპანიას ხელი შეუწყვეს გამოცდილების დაგროვებაში, რაც მის შემდგომ დიდ პროექტებში ჩართვას გაამარტივებდა.

წინა ტენდერებისგან განსხვავებით, ახმეტა-თიანეთის გზის ამბავი მთლად წარმატებული ვერ გამოდგა პაქსადისთვის. ამ შემთხვევაში მისი კომპანია აზერბაიჯანული ფირმის ქვეკონტრაქტორი იყო. თუმცა, ქვეკონტრაქტორის შესახებ ინფორმაცია საერთოდ არ ასახულა სახელმწიფო ტენდერის ვებგვერდზე.

თიანეთის გზა

აზერბაიჯანულმა კომპანიამ სამუშაოები მიატოვა, ქვეკონტრაქტორმა კი ვალდებულებები ვერ შეასრულა. ამის გამო, მხოლოდ გზის რეაბილიტაცია კი არ გაჭიანურდა, ის კომპანიაც ანაზღაურების გარეშე დარჩა, რომელიც პაქსადეს სამშენებლო ტექნიკას უმართავდა და მასალებით ამარაგებდა. თავად ქვეკონტრაქტორმა დაქირავებულ მუშა ხელსაც ვერ გადაუხადა ხელფასები, ასევე არ აუნაზღაურა ხარჯები

იმ ოჯახს, რომელშიც მშენებლების ბრიგადა იყო განთავსებული, ანაზღაურების გარეშე დატოვეს დამლაგებელიც.

AGT Management-ს ამ პროექტის შესასრულებლად ქვეკონტრაქტორი ჰყავდა დაქირავებული - საქართველოში რეგისტრირებული შპს “იოლ იაფი ინშაუტ გეორგია”, რომლის 50%-იანი წილის მფლობელი და დირექტორი ემზარ პაქსადეა. პაქსადე, რომელიც ადვოკატია, გავლენიანი ფიგურაა – 2012 წელს იგი მოძრაობა „ქართული ოცნების“ დამფუძნებელი წევრი იყო. 2020 წელს კი საზოგადოებრივი მაუწყებლის აჭარის ტელევიზიასა და რადიოში საკადრო ბაზის განვითარების უფროსი იყო. კომპანიის მეორე მენილე, პაქსადესთან ერთად, აზერბაიჯანელი ინვესტორი ისქენდერ ქირდარი.

პროექტში ქვეკონტრაქტორის არსებობის შესახებ ჩვენ ამ თემაზე მუშაობისას გავიგეთ, როცა ახმეტა-თიანეთის გზის ტენდერის შესახებ საჯარო ინფორმაცია გამოვითხოვეთ. ინტერვიუს ჩანერის მცდელობისას ემზარ პაქსადემ ბრალდებები უარყო, მისმა პარტნიორმა, ისქენდერ ქირდარმა კი დაადასტურა ვალები. გვითხრა რომ კომპანიას თანხა არ ჰქონდა და გაჩერებულები იყვნენ.

2018 წელს, დაარსებიდან ერთ წელში, პაქსადის კომპანიამ სახელმწიფოს ხელშეწყობა იგრძნო: გამოუცდელმა კომპანიამ ახმეტის მუნიციპალიტეტისაგან პირდაპირ, უკონკურსოდ მიიღო 700 ათასი ლარის ღირებულების კონტრაქტი. ამას მოჰყვა კიდევ ორი კონტრაქტი ახმეტაში. ეს ფაქტები აჩენს ეჭვს, რომ პოლიტიკური კავშირების მქონე პაქსადის

2022 წელს მთავრობა იძულებული გახდა, მიტოვებული სამუშაოების დასასრულებლად დამატებით 11 მილიონი ლარი დაეხარჯა და სხვა კომპანია (შპს „სერპანტინი“) დაექირავებინა.

“ლაგი კაპიტალის” მეგობრები

“ქართული ოცნების” დეპუტატის, ირაკლი ზარქუას დამ, ნინო ზარქუამ მის პარტნიორობთან ერთად შპს “ლაგი კაპიტალი” 2015 წელს დააფუძნა. 2022 წელს მისი 50%-ანი წილი ქმარს, ალექსანდრე

ამისულაშვილს გადაუფორმა. ამისულაშვილმა კი ეს წილი იმავე დღეს საკუთარ კომპანიას უსასყიდლოდ გადასცა.

2023 წლის მარტში „ლაგი კაპიტალი“ სახელმწიფო ტენდერში გამოჩნდა და პირველივე ცდაზე 20-მილიონიანი ტენდერი მოიგო. მას შიდა ქართლის რეგიონში 4 საჯარო სკოლა უნდა დაეპროექტებინა და აეშენებინა, ჯამში, 770 ბავშვზე გათვლილი. ამ დროს კომპანიის 50%-ანი წილის მფლობელი, ირაკლი ზარქუას სიძე იყო. კომპანიამ სახელმწიფო ბიუჯეტიდან სამუშაოს შესასრულებლად ავანსად მილიონ ლარზე მეტი აიღო და სამუშაო აღარ დაუსრულებია. ტენდერის ხელშეკრულების გაფორმებიდან 5 თვეში კი ამისულაშვილმა და მისმა ბიზნესპარტნიორებმა კომპანიის წილები უსასყიდლოდ დაუთმეს ია რამიშვილს.

„ლაგი კაპიტალმა“ 2023 წლის აპრილიდან დეკემბერამდე კიდევ 11 ტენდერი მოიგო, ჯამში 94.4 მილიონი ლარის, 30 ბაღის და 4 სკოლის სამშენებლო სარემონტო სამუშაოებზე.

ზარქუები

ჩვენი ინფორმაციით, ამ ტენდერების დიდ ნაწილში შპს „ლაგი კაპიტალს“ ქვეკონტრაქტორი კომპანიები ჰყავდა დაქირავებული, რომელსაც შესრულებული სამუშაოს თანხა არ გადაუხადა. ქვეკონტრაქტორებს სთხოვდა, სამუშაოები საკუთარი ხარჯებით დაეწყოთ და მხოლოდ ამის შემდეგ მისცემდა დამკვეთი, ანუ სახელმწიფო უწყებები „ლაგი კაპიტალს“ ფულს, და ისიც შესაბამისად შეძლებდა ქვეკონტრაქტორებისთვის გადახდას. სინამდვილეში კი, კომპანიას წინსწრებით, ავანსის სახით სამუშაოების, მინიმუმ 11 მილიონი ლარი ჰქონდა აღებული.

ერთ-ერთ შემთხვევაში ქვეკონტრაქტორმა სამუშაოს ნაწილი სკოლაშიც შეასრულა და ბაღშიც, შემდეგ კი უსახსრობის გამო მშენებლობა მიატოვა. მათ „ლაგი კაპიტალისგან“ ანაზღაურება არ აუღიათ. ზუსტად რა თანხა დახარჯა ამ კომპანიამ სკოლისა და ბაღების სამშენებლო-სარემონტო სამუშაოზე უცნობია, რადგან კომპანიის ხელმძღვანელი საჯაროდ საუბრისგან თავს იკავებს და ჯერ კიდევ ელოდება „ლაგი კაპიტალისგან“ ზიანის ანაზღაურებას.

იგივე მოხდა შიდა ქართლში, ტირძნისისა და შინდისის ბაღების მშენებლობაზე. „ლაგი კაპიტალმა“ ქვეკონტრაქტორ კომპანიას სამუშაოები დააწყებინა და თანხის გადახდას მხოლოდ შესრულებული სამუშაოების წარდგენის შემდეგ დაჰპირდა. ამ ამბავს იაგო გუგუტიშვილიც გვიდასტურებს, რომელსაც სხვა მუშები ე.წ. „პრარაბად“ მოიხსენიებენ. შესრულებული სამუშაოსთვის ხელფასი არც მას მიუღია.

- **ჟურნალისტი:** სამუშაოებს თქვენი ფულით აწარმოებდით?

- **იაგო გუგუტიშვილი:** კი, ჩვენი ფულით... ფინანსურშიც დამკითხეს და იქაც ეს ჩვენება მაქვს მიცემული, ვერ ვასრულებდით და იმიტომ გავაჩერეთ მშენებლობა.

- **ჟურნალისტი:** თქვენც გპირდებოდათ, რომ როდესაც სამუშაოს შეასრულებდით, თანხას მერე ჩაგირიცხავდათ?

- **იაგო გუგუტიშვილი:** კი, ყველასთან ანალოგიურად იქცეოდა თანხასთან დაკავშირებით.

შინდისის ბაღის დემონტაჟზე მომუშავე მუშის, გელა ხუციშვილის თქმით, მუშაობა 2024 წლის ნოემბრის ბოლოს შეწყვიტა, რადგან 2 თვეზე მეტი უხელფასოდ ამუშავეს. მას და მის კოლეგებს ამ ორ ბაღზე, სულ მცირე, 15 ათასი ლარის სამუშაო აქვთ გაწეული. „გვეუბნებოდნენ იქნება ფული, იქნება ფული. ჩასარიცხია, ჩასარიცხიაო“, - გვითხრა ხუციშვილმა.

არადა, სწორედ ამ სამუშაოს დაწყებამდე „ლაგი კაპიტალმა“ ბიუჯეტიდან ავანსად 1.1 მილიონი ლარი აიღო.

შპს “ლაგი კაპიტალმა” არც ოთხი სკოლა ააშენა და არც 30 ბაღის მშენებლობა/რეკონსტრუქცია დაასრულა. პროცესის მითვებისთვის ხელშეკრულებები 2025 წლის დასაწყისშივე შეუწყვიტეს. თუმცა, პასუხი კომპანიისთვის შემოდგომამდე არავის მოუთხოვია. სექტემბრის ბოლოს გავიგეთ, რომ პროკურატურამ გამოძიება დაიწყო. კომპანიის მფლობელებს ბრალად ედებათ 9 მილიონ ლარზე მეტი სახელმწიფო თანხის თაღლითურად მითვისება, უკანონო შემოსავლების ლეგალიზაცია და ყალბი დოკუმენტის დამზადება/გამოყენება. მათ 9-დან 12 წლამდე პატიმრობა ემუქრებათ.

არ არის მითითებული. საკითხის გასარკვევად განათლების სამინისტროსა და მუნიციპალური განვითარების ფონდს წერილობით მივმართეთ.

განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტრომ ინფორმაციის სანახავად შესყიდვების სააგენტოს ვებგვერდზე გადაგვამისამართა, სხვა კი არაფერი უპასუხიათ.

მუნიციპალური განვითარების ფონდმა კი მოგვწერა, რომ “ლაგი კაპიტალს” ქვეკონტრაქტორის დაქირავების უფლება დამკვეთისგან უნდა მიეღო, თუმცა, მსგავსი მოთხოვნა ფონდში არასდროს წარუდგენია.

გადაწყვეტილება

მე ალექსანდრე ამისულაშვილმა (პირადი [REDACTED]), როგორც შ.პ.ს. „ჯე5“ (ს.კ. 405569059) 100% იანი წილის მფლობელმა მივიღე გადაწყვეტილება, რომ შ.პ.ს. „ლაგი კაპიტალში“ (ს.კ. 402022459) არსებული შ.პ.ს. „ჯე5“ (ს.კ. 405569059) 50% იანი წილი სრულად უსასყიდლოდ საკუთრების უფლებით გადავცე ია რამიშვილს (პირადი [REDACTED]) მისამართი. ქ. თბილისი ნუცუბიძის ფერდობი მე-3 მიკრო რაიონი, მე -3 კვ. მე-10 კორპუსი, ბინა 6.

მე ლაშა გრიგალავამ (პირადი [REDACTED]), როგორც შ.პ.ს. „ლაშა 1987“ (ს.კ. 402243504) 100% იანი წილის მფლობელმა მივიღე გადაწყვეტილება, რომ შ.პ.ს. „ლაგი კაპიტალში“ (ს.კ. 402022459) არსებული შ.პ.ს. „ლაშა 1987“ (ს.კ. 402243504) 25% იანი წილი სრულად უსასყიდლოდ საკუთრების უფლებით გადავცე ია რამიშვილს (პირადი [REDACTED]) მისამართი. ქ. თბილისი ნუცუბიძის ფერდობი მე-3 მიკრო რაიონი, მე -3 კვ. მე-10 კორპუსი, ბინა 6.

მე გიორგი ლომიტაშვილმა (პირადი [REDACTED]), როგორც შ.პ.ს. „ურბანიქსი“ (ს.კ. 405303979) 100% იანი წილის მფლობელმა მივიღე გადაწყვეტილება, რომ შ.პ.ს. „ლაგი კაპიტალში“ (ს.კ. 402022459) არსებული შ.პ.ს. „ურბანიქსი“ (ს.კ. 405303979) 25% იანი წილი სრულად უსასყიდლოდ საკუთრების უფლებით გადავცე ია რამიშვილს (პირადი [REDACTED]) მისამართი. ქ. თბილისი ნუცუბიძის ფერდობი მე-3 მიკრო რაიონი, მე -3 კვ. მე-10 კორპუსი, ბინა 6.

ასევე მივიღეთ გადაწყვეტილება დირექტორების ცვლილების შესახებ, კერძოდ განთავისუფლდეს თანამდებობიდან ზესარიონ დანელია (პირადი [REDACTED]) და ლაშა გრიგალავა (პირადი [REDACTED]) და დაინიშნოს დირექტორის თანამდებობაზე ია რამიშვილი (პირადი [REDACTED]) მისამართი. ქ. თბილისი ნუცუბიძის ფერდობი მე-3 მიკრო რაიონი, მე -3 კვ. მე-10 კორპუსი, ბინა 6.

ოფიციალური გადაწყვეტილება წილების ჩუქებაზე

ფინანსური პოლიტიკის განცხადებით, 2023 წელს კომპანიამ 30 საბავშვო ბაღის რეაბილიტაციის და 4 სკოლის მშენებლობის ტენდერები მოიგო, ჯამში, 94 მილიონი ლარის ღირებულების. თუმცა, არცერთი პროექტი არ დაასრულა. თეთრ სიაში რეგისტრაციის ხარჯზე, ავანსები გამართივებული პირობებით მიიღო, შემდეგ კი ეს თანხა მათივე კომპანიებსა და სანდო პირებზე გადარიცხა და გაათეთრა. ასე სახელმწიფოს 9 მილიონი ლარი მოჰარა.

“ლაგი კაპიტალს” სკოლების მშენებლობისთვის რომ ქვეკონტრაქტორი ჰყავდა დაქირავებული, ამის შესახებ ინფორმაცია ტენდერის დოკუმენტაციაში

ოქტომბრის ბოლოს “ლაგი კაპიტალის” საქმეზე მუნიციპალური განვითარების ფონდის ყოფილი აღმასრულებელი დირექტორი, დავით ტაბატაძე სამსახურებრივი უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენების ბრალდებით დააკავეს, მას 300 000-ლარიანი გირაო შეეფარდა. საქმის გამოძიება მიმდინარეობს.

სამეგობრო მუშაობა

2015 წლის ივნისში ზუგდიდის მერიამ ტროტუარების მოწესრიგების მიზნით ტენდერი გამოაცხადა. კონკურსში შპს “ამი 2014“-მა გაიმარჯვა. თუმცა, კომპანიას მსგავსი სამუშაოს

შესრულების გამოცდილება არ ჰქონდა, ვერც სამუშაოს შესრულების გეგმა-გრაფიკი გაწერა ჯეროვნად და ამის გამო მას დისკვალიფიკაცია მიანიჭეს.

12 დღეში მერიამ ტენდერი თავიდან გამოაცხადა. ამჯერად შპს “გზამგებმა” გაიმარჯვა. მერიამ მას ხელშეკრულება გაუფორმა და სამუშაოს შესასრულებლად 690 000 ლარიც გადასცა.

შპს “გზამგებმა” ქვეკონტრაქტორად შპს “ამი 2014” დაიქირავა - ის კომპანია, რომელიც მერიამ პირველ ჯერზე გამოცდილების არქონის გამო დაიწუნა.

ქვეკონტრაქტორმა 40-მდე მუშას ანაზღაურება არ მისცა და მათ საპროტესტო აქციები გამართეს. პროტესტის მონაწილეებს მაშინ სამეგრელო-ზემო სვანეთის მაშინდელი გუბერნატორი, გუბერნატორის მოადგილე, ქალაქის მერი, საკრებულოს თავმჯდომარე და საოლქო პროკურატორის საგამოძიებო ნაწლის უფროსი შეხვდნენ.

“მერიას არანაირი ვალდებულება ამ ხალხის მიმართ არ დარჩა. თავის დროზე არის ეს თანხები გადახდილი. აქ კონტრაქტორის პრობლემაა, რომელმაც მოატყუა ეს ხალხი. მე არ მინდა ახლა

წინასწარ ვთქვა რამე, რახან სამართალდამცავები ჩაერთვნენ, მაგრამ ეჭვი მაქვს რომ სახელმწიფო ბიუჯეტიც იყო მოტყუებული”, - თქვა კობა ქანთარიაშვილი, სამეგრელოს იმდროინდელმა ვიცე-გუბერნატორმა, სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაციის ვებ-გვერდზე გამოქვეყნებულ ვიდეოში.

მერია მაშინ აცხადებდა, რომ თანხა შპს “გზამგებს” ჩაურიცხა. “გზამგები” კი ამბობდა, რომ მას სამუშაოებში ქვეკონტრაქტორი “ამი 2014” ჰყავდა დაქირავებული, რომელსაც ფული დაურიცხა. როგორც აღმოჩნდა, მერიამ მაშინ ოფიციალურად არ იცოდა, რომ სამუშაოს ქვეკონტრაქტორი ასრულებდა. ამ საქმეს ფინანსური პოლიცია კი იძიებდა, მაგრამ არც სამართლებრივი შედეგი დამდგარა და არც მუშებს აუღიათ ის ხელფასები.

სახელმწიფო გამოსდილება - კანონის “შავი ხვადი”

სახელმწიფო შესყიდვებში ხშირია შემთხვევა, როდესაც ტენდერში გამარჯვებული კომპანია საკუთარ გამოსდილებად წარადგენს მისი ქვეკონტრაქტორის შესრულებულ სამუშაოებს და სწორედ ამ გზით იგებს მრავალმილიონიან სახელმწიფო კონტრაქტებს, შემდეგ კი სამუშაოებს

მუშებთან შეხვედრა

უხარიხოდ ან ვადაგადაცილებით ასრულებს.

მაგალითად, 2017 წელს, სახელმწიფო აუდიტის სამსახური, საქართველოს რკინიგზის ტენდერების შესწავლის შემდეგ წერდა, რომ რიგ შემთხვევებში ტენდერები სხვადასხვა კომპანიამ ქვეკონტრაქტორის გამოცდილების ხარჯზე მოიგო. მაგალითად მოტანილი ჰქონდათ შპს „ელიტა ბურჯისა“ და შპს „სახარისა“ შემთხვევები, როდესაც მათ საკუთარ გამოცდილებად წარადგინეს მათი ქვეკონტრაქტორის, სს „ხიდმშენის“ მიერ შესრულებული სამუშაო.

“საერთაშორისო გამჭვირვალობა საქართველომ” 2022 წელს გამოაქვეყნა კვლევა აჭარის რეგიონის საჯარო შესყიდვების პრაქტიკაზე 2020–2021 წლებში.

“განსაკუთრებულ ყურადღებას იქცევს ბათუმის საქალაქო ინფრასტრუქტურისა და კეთილმოწყობის სამმართველოში არსებული პრაქტიკა, როცა ტენდერში გამარჯვებული და უმეტესად, „ქართული ოცნების“ შემწირველი კომპანიები პრაქტიკულად შუამავლის როლს ასრულებენ შემსყიდველსა და ქვეკონტრაქტორებს შორის. გაუგებარია, რატომ უნდა ჩათვალოს გამოცდილებად და ტენდერით გათვალისწინებული პირობების შესრულებად კომპანიას ის სამუშაო, რომელსაც, პრაქტიკულად, ქვეკონტრაქტორი ასრულებს, კონტრაქტით განსაზღვრულ ძირითად მიმწოდებელს კი, ოფიციალური დოკუმენტების თანახმად, ამ შუამავლობიდან ტენდერით გათვალისწინებული თანხის 10%-დან 15%-მდე რჩება”, - ვკითხულობთ კვლევაში.

ეს პრაქტიკა მხოლოდ იურიდიული ხრიკი კი არა, სისტემური რისკია. ზოგჯერ მთავარი მიმწოდებელი არც კი ფლობს იმ გამოცდილებას, რასაც ქალაქებზე აფიქსირებს – შეიძლება არც იცოდეს, როგორ კეთდება ელექტროობის მოწყობა ან მრავალსართულიანი შენობის მშენებლობა, მაგრამ ტენდერი მაინც მოიგოს ქვეკონტრაქტორის გამოცდილების ხარჯზე. მერე კი იგივე ქვეკონტრაქტორი საერთოდ აღარ ჰყავდეს. ამას ემატება ე.წ. „გამოცდილების დუბლირება“. ერთი და იგივე სამუშაოს საკუთარ გამოცდილებად იწერს როგორც მთავარი მიმწოდებელი, ისე ქვეკონტრაქტორი და ორივე იყენებს მომავალ ტენდერებში.

“ერთი პუნქტია საჭირო - დაკონკრეტება, რომ გამოცდილების წარდგენის დროს, ვალდებულება უნდა ჰქონდეს მიმწოდებელს, მხოლოდ მის მიერ შესრულებულ სამუშაოზე წარადგინოს დოკუმენტაცია და არა ქვეკონტრაქტორის მიერ შესრულებულზე. აი, ეს ჩანაწერი რომ იყოს კანონში,” - გვითხრა სანდრო ქევიშვილმა, საერთაშორისო ურთიერთობების მკვლევარმა, რომელიც წლებია სახელმწიფო შესყიდვებს სწავლობს.

სანდრო ქევიშვილი

“ეს არის ძალიან კარგი შესაძლებლობა, რომ კონკრეტულმა კომპანიამ სხვის, ქვე-კონტრაქტორის ხარჯზე აჩვენოს, რომ მან შეასრულა კონკრეტული სამუშაო და შემდგომში ეს მიუთითოს, როგორც გამოცდილება. ბუნებრივია, როცა არის მსგავსი შესაძლებლობა და ამას უშვებს კანონმდებლობა, ამას წარმატებით გამოიყენებს არაერთი კომპანია”, - გვითხრა IDFI-ს კვლევის მიმართულების ხელმძღვანელმა, გოგა თუშურაშვილმა.

აოღის უნდა მოეგვარებინა “ქვეკონტრაქტორების პრობლემა” მთავრობას?

ქვეკონტრაქტორების პრობლემის მოსაგვარებლად საქართველოს ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულებითაც ჰქონდა კონკრეტული ვალდებულება. კერძოდ, 2019 წლისთვის უნდა შემუშავებულიყო სპეციალური წესი, რომელიც დაავალდებულებდა სახელმწიფო და მუნიციპალურ ორგანიზაციებს, ტენდერის ძირითადი მიმწოდებლისგან წინასწარ მიეღოთ ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რომელი სამუშაოს შესრულებას გეგმავდა ქვეკონტრაქტორი, რამდენად სანდო და ფინანსურად მდგრადი იყო ის და შეძლებდა თუ არა მთავარ კონტრაქტორი მის

ჩანაცვლებას საჭიროების შემთხვევაში.

ეს წესი 2022 წელს უკვე უნდა ამოქმედებულიყო კიდევ, თუმცა, სხვა ბევრი დირექტივის მსგავსად ისიც მხოლოდ მოთხოვნად დარჩა და რეალური ცვლილებები ამ მიმართულებით არ განხორციელებულა.

როგორც „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველოს“ კვლევამ აჩვენა, რომ აჭარაში რიგ შემთხვევებში ქვეკონტრაქტორები უნებართვოდ იყვნენ დაქირავებულნი, ხოლო დამკვეთმა უწყებებმა არც კი იცოდნენ მათ შესახებ. მსგავს შემთხვევებზე აუდიტიც წერს ხოლმე. ზოგ შემთხვევაში, კონტრაქტორის მიერ სამუშაოს უდიდესი ნაწილი 80-90% ქვეკონტრაქტორზე გადადიოდა, გამარჯვებული კომპანია კი მხოლოდ შუამავლის როლს ასრულებდა.

დღეს ერთადერთი რასაც შემსყიდველები მიმწოდებელს სთხოვენ ხოლმე ისაა რომ მათ უნდა იცოდნენ ქვეკონტრაქტორის არსებობის შესახებ, თუმცა TI-ისა და IDFI-ის მკვლევარების თქმით, პრაქტიკა აჩვენებს, რომ ეს საკითხიც შემსყიდველის ნებაზეა დამოკიდებული. ორივე ორგანიზაცია ბოლო ათწლეულია საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვებს სწავლობს და აკვირდება.

“შემსყიდველს აქვს შესაძლებლობა, ტენდერის ფარგლებში მოთხოვოს კომპანიას, რომ წინასწარ მიიღოს ქვე-კონტრაქტორების შესახებ ინფორმაცია. თუმცა, პრაქტიკა განსხვავებულია, სრულიად მათ ნებაზე არის მინდობილი. [...] არის ხშირი შემთხვევები, როდესაც საერთოდ მსგავს ინფორმაციას არ ითხოვენ. ანუ, ფაქტობრივად, ეს საკითხი არ არის დღეს რეგულირებული. [...] საკმაოდ ხშირია შემთხვევები, როდესაც სხვა წყაროებიდან ვიღებთ ინფორმაციას, რომ კონკრეტული სამუშაო შეასრულა ქვეკონტრაქტორმა. ეს ხდება იმიტომ, რომ შემსყიდველს არ ჰქონდა გარკვეული მოთხოვნა და პირობა ჩადებული, რომ თუ კონკრეტული სამუშაო უნდა შესრულებულიყო ქვეკონტრაქტორის მიერ, ამ შემთხვევაში ეს ინფორმაცია უნდა წარდგენილიყო წინადადების წარდგენის პროცესშიც. როცა შემსყიდველი თვითონვე არ აწესებს რეგულაციას, ჩნდება, ასე ვთქვათ, ღია სივრცე, რომ შემსრულებლებმა და მომწოდებლებმა თავისი ნება-სურვილით იმოქმედოს და

გადასცეს ან არ გადასცეს კონკრეტული სამუშაო ქვეკონტრაქტორს,” - გვითხრა გოგა თუშურაშვილმა IDFI-დან.

გოგა თუშურაშვილი

ჩვენ შესყიდვების სააგენტოს ვკითხეთ, რა ხდება მაშინ როცა შემსყიდველმა არ იცის ვინ ასრულებს რეალურად სამუშაოს და რა ბერკეტები აქვთ ამ პროცესის გასაკონტროლებლად მათ. მოგვწერეს, რომ ინფორმაციის მიღება შესყიდვების საიტზე შეგვეძლო და რამდენიმე კანონზე მიგვითითეს, მათ შორის 2023 წლის თებერვალში მიღებულ ახალ კანონზე “საჯარო შესყიდვების შესახებ”, რომელიც 2027 წელს ამოქმედდება. კონკრეტული პასუხები კი ჩვენ კითხვებზე არ გაუციათ.

აის ამბობს ახალი კანონი?

ჩვენ ეს კანონი წავიკითხეთ. განახლებულ ვერსიაში გაჩნდა ჩანაწერი, რომ თუ ძირითადი მიმწოდებელი ქვეკონტრაქტორის გამოყენებას აპირებს, იგი ვალდებულია განაცხადის წარდგენის ეტაპზე მიაწოდოს ამის შესახებ ინფორმაცია შემსყიდველს. ამის შემდეგ შემსყიდველი ამოწმებს ინფორმაციას ქვეკონტრაქტორის შესახებ და საჭიროების შემთხვევაში დისკვალიფიკაციას აძლევს. ახალ ვადაში კი მიმწოდებელი ვალდებულია, ახალი ქვეკონტრაქტორი წარადგინოს. ასევე, ქვეკონტრაქტორის დამატება-ცვლილების შემთხვევაშიც, კომპანიამ შემსყიდველს უნდა მიაწოდოს ინფორმაცია.

კანონში შეტანილი ცვლილების თანახმად, ძირითად მიმწოდებელ კომპანიას ქვეკონტრაქტორის გამოყენება და მის მიერ სამუშაოების შესრულება, პასუხისმგებლობისგან არ ათავისუფლებს. მიმწოდებელი შემსყიდველი ორგანიზაციის წინაშე თავად აგებს პასუხს. ასევე, შემსყიდველს უფლება აქვს მოითხოვოს,

რომ კონკრეტული სამუშაოები ძირითადად მიმწოდებელმა კომპანიამ შეასრულოს. კანონის 79 მუხლში წერია:

“მაქსიმალური პროცენტული ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს შესყიდვის ხელშეკრულების ღირებულების ან/და შესყიდვის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულებების ჯამის 30%-ს. ამ პუნქტით განსაზღვრული პროცენტული დიაპაზონი ადეკვატური უნდა იყოს. ამ მიზნით შემსყიდველი ორგანიზაცია ითვალისწინებს შესყიდვის ობიექტისა და შესაბამისი ბაზრის თავისებურებებს, მათ შორის, ამ ბაზარზე არსებულ კონკურენციასა და ტექნიკურ შესაძლებლობებს.”

ახალი კანონი 2023 წლის თებერვალში კი მიიღეს, მაგრამ ამოქმედება 4 წლით გადაავადეს, 2027 წლის იანვრამდე.

“მათი პასუხისმგებლობა იყო ამ კანონის დროულად დაწერა და მიღება. მიიღეს, მაგრამ აგერ გადავადდა [ამოქმედება] კიდევ ორი წლით. ქვეკონტრაქტორის საკითხის მსგავსი შავი ხვრელები კიდევ არის ბევრი,... არა ნაირი საჭიროება არ არის, რომ დააგროვო ეს პრობლემები და 10 წელი ელოდო. მარტივად შეგიძლია რაღაცების მოგვარება, მაგრამ ამას არ აკეთებენ. მაგალითად, არსებულ კანონში ქვეკონტრაქტორების წესი შეეცვალათ. შემდეგ სისტემაში ერთ გრაფას დაამატებდნენ, სადაც კომპანია ვალდებული იქნება მონიშნოს, თუ ქვეკონტრაქტორის დაქირავებას აპირებს,” - გვითხრა სანდრო ქვეხიშვილმა.

“ქვეკონტრაქტების ღიაობას ითვალისწინებს „ღია კონტრაქტების სტანდარტიც“ – სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ ინფორმაციის გამოქვეყნების

№ 2086

ა(ა)იპ ორგანიზებული კრიმინალის კვლევის
მედიაცენტრის (ს/ნ 402035962) დირექტორს,
ქალბატონ [REDACTED]

სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოში 2025 წლის 31 ივლისის წარმოდგენილი თქვენი 2025 წლის 31 ივლისის № 52 წერილის (რეგისტრაციის № 6312) პასუხად გაცნობებთ, რომ სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონული სისტემა – <https://tenders.procurement.gov.ge> წარმოადგენს სახელმწიფო შესყიდვების ერთადერთ ოფიციალურ პორტალს, რომელიც უზრუნველყოფს სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული საქმიანობის განხორციელებას ღია, გამჭვირვალე და კონკურენტულ გარემოში. აღნიშნული სისტემა ფუნქციონირებს 2010 წლის 1 დეკემბრიდან, სადაც შესაძლებელია ამომწურავი ინფორმაციის მიღება სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებით. ამასთან, სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული ინფორმაცია საჯარო და ხელმისაწვდომია სისტემაში რეგისტრირებული ყველა მომხმარებლისთვის, ასევე სისტემაში სტუმრის სტატუსით ავტორიზაციის გავლის შემდგომ. სისტემის მოხმარებასთან მიმართებით ინფორმაციის მოძიება შესაძლებელია სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდზე (www.procurement.gov.ge) განთავსებულ „სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონული სისტემის მომხმარებლის სახელმძღვანელოში“. ამდენად, სახელმწიფო შესყიდვასთან დაკავშირებული ყველა შესაბამისი ინფორმაციის, მათ შორის, ხელშეკრულების შეწყვეტის ან შეუსრულებლობის, აგრეთვე ქვეკონტრაქტორების შესახებ ინფორმაციის გაცნობა შესაძლებელია სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონულ სისტემაში.

ასევე, გაცნობებთ რომ სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული საკითხები მოწესრიგებულია „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონითა და ამ კანონის შესაბამისად მიღებული/გამოცემული კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით. ამასთან, „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-7 მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, პასუხისმგებლობა ამ კანონითა და შესაბამისი ნორმატიული აქტებით დადგენილი წესებისა და ნორმების დაცვისათვის, შესყიდვების რაციონალური განხორციელებისათვის მთლიანად ეკისრება შემსყიდველ ორგანიზაციას. აგრეთვე გასათვალისწინებელია, რომ მხარეთა შორის არსებული სახელშეკრულებო ურთიერთობების მოწესრიგება, აგრეთვე ხელშეკრულებით დადგენილი პირობების დაცვა წარმოადგენს ხელშეკრულების დამდები მხარეების ვალდებულებას.

დამატებით გაცნობებთ, რომ საქართველოს პარლამენტის მიერ, 2023 წლის 9 თებერვალს მიღებულ იქნა ახალი „საჯარო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონი (№ 2549-XIმს-XXმ), რომლითაც ახლებურად წესრიგდება ქვეკონტრაქტორთან დაკავშირებული საკითხები. აღნიშნული კანონის ძირითადი დებულებების ამოქმედების თარიღად განსაზღვრულია 2027 წლის 1 იანვარი. კანონის გაცნობა შესაძლებელია შემდეგი ბმულის მეშვეობით – <https://procurement.gov.ge/files/showfiles?id=ff635879-5714-4756-927b-e5eba7f8ffcd>.

პატივისცემით,

საუკეთესო საერთაშორისო სტანდარტი, რომლის დანერგვის ვალდებულებაც საქართველოს მთავრობამ ჯერ კიდევ 2016 წელს გამართულ ლონდონის ანტი-კორუფციულ სამიტზე აიღო”, - წერდა 2018 წელს IDFI.

გამოდის, რომ ბოლო 9-10 წელია “ქართულმა ოცნებამ” იცის, ქვეკონტრაქტორების გარშემო არსებული “შავი ხვრელების” შესახებ, მაგრამ პრობლემის გადასაჭრელად ქმედითი ზომები არ მიუღია. თუ არ ჩავთვლით ახალ კანონს, რომელიც ჯერ მოქმედის კი არაა.

“ეს კანონი უკვე, თითქმის, 10 წელია მუშავდებოდა. კანონს არ უნდა სჭირდებოდეს 10 წელი, რომ მიიყვანონ ბოლომდე. ამიტომ, როგორც ჩანს, ხელოვნური ფეხის თრევის, გაჭიანურების კომპონენტი იყო საკმაოდ ძლიერი. ქვეკონტრაქტორების ნაწილში ეს კანონი მნიშვნელოვანი იმითომ არის, რომ იქ ცოტა უფრო მეტად, ცოტა უფრო კარგად არის ქვეკონტრაქტორების ნაწილი დარეგულირებული,” - გვეუბნება სანდრო ქევხიშვილი.

ჩვენ IDFI-ის მკვლევარ გოგა თუშურაშვილსაც ვკითხეთ, რა შეიძლება იყოს კანონის ამოქმედების 2027 წლამდე გადაწევის მიზეზი.

“ჩვენ ვხედავთ, ბოლო პერიოდში როგორ სრულდება საერთაშორისო ვალდებულებები. [...] ესეც, მე ვფიქრობ, ერთგვარი მესიჯი იყო, რომ ხელისუფლება არ იყო ამ ეტაპზე მზად გამჭვირვალობისთვის და ამა თუ იმ ვალდებულების შესრულებისთვის. ეს კანონი სახელმწიფო ფინანსების განკარგვას მეტად მოჰყენდა ნათელს და უფრო გაადვილებდა, როგორც სააგენტოსთვის, ისევე დაინტერესებული პირებისთვის მონიტორინგის განხორციელების შესაძლებლობას. [...] არ მგონია, რომ ამას სჭირდებოდეს წლები. მით უმეტეს, ჩვენ გვაქვს ელექტრონული სისტემა, რომელიც საკმაოდ გამართულად მუშაობს და შესაბამისი ნების არსებობის პირობებში, შესაძლებელი იყო, რომ დღეს უკვე ეს პრობლემა მოგვარებული ყოფილიყო”.

ჩა აკის გამოსავალი?

პრობლემის სიღრმე მოითხოვს სტრუქტურულ რეფორმას. გამოსავალი რამდენიმე მიმართულებით უნდა მოიძებნოს:

- **სავალდებულო გამჭვირვალობა:**
ქვეკონტრაქტორების ვინაობა, მათთან გაფორმებული კონტრაქტის ღირებულება და სამუშაოს მოცულობა უნდა აისახოს შესყიდვების ელექტრონულ სისტემაში საჯაროდ.
- **წინასწარი შეთანხმება:** ტენდერის გამოცხადებისთანავე უნდა განისაზღვროს, აპირებს თუ არა მიმწოდებელი ქვეკონტრაქტორის დაქირავებას, რომელ სამუშაოზე რა ღირებულებით.
- **შეზღუდვები და კონტროლი:**
განსაზღვრული უნდა იყოს, რა წილი შეუძლია მთავარ კომპანიას ქვეკონტრაქტორს გადასცეს (მაგ. 30-40%) და უნდა ამოქმედდეს რეალური კონტროლის მექანიზმები შესრულებაზე. ის კომპანიები კი ვინც ამ წესს დაარღვევს დაჯარიმდეს და მოხვდეს გაფრთხილებულთა სიაში.
- **არ ჩაითვალოს მოჩვენებითი გამოცდილება:** იმ კომპანიას, ვინც სამუშაოს ფაქტობრივად არ ასრულებს, ქვეკონტრაქტორზე გადააქვს და მხოლოდ შუამავლის როლს თამაშობს, ეს გამოცდილება მომავალში არ უნდა ჩაეთვალოს კონკურსებში.

და ბოლოს, დროულად და ეფექტურად ამოქმედდეს ახალი კანონი და მის აღსრულებას საზოგადოება მეტად კრიტიკულად დააკვირდეს.

შპსი ნიზნი

“შავი წიგნი” - კორუფციის მხილება

გამომცემელი: გამომცემელ ჟურნალისტთა გაერთიანება “აი, ფაქტი”

306 ლა კობორი ისარგებლა იმეჩეთის ქაღალდების “განახლებით”?

ავტორი: თამუნა ქიმაძე

ევროპისგან და საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციებიდან ნასესხები თუ ნაჩუქარი ფულით საქართველოში ბევრი პროექტი გაკეთდა. მათ შორის იყო ისეთი ინფრასტრუქტურაც, რომლის მოწყობითაც მმართველი პარტია თავს წინასაარჩევნოდ იწონებდა და ამომრჩევლის ხმების მოზიდვასაც ცდილობდა. ერთ-ერთი ასეთი “განახლებული რეგიონებია”, რომელიც ირაკლი ღარიბაშვილის პრემიერობის დროს დაიწყო, 2021 წელს - ესეც წინასაარჩევნოდ.

ამ პროექტის მიზანი იყო რეგიონებში, კერძოდ კი 63 მუნიციპალიტეტში ინფრასტრუქტურის განახლება - საცხოვრებელი კორპუსებისა და ადმინისტრაციული შენობების ფასადების განახლება, სკვერების მოწყობა, გზების გაკეთება და ა.შ. ამისთვის, პირველ ეტაპზე, 500 მილიონი ლარიც გამოიყო. ამ თანხის ნაწილი საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციებიდან მივიღეთ. პროგრამით გათვალისწინებული სამუშაოები 4 წელში უნდა დასრულებულიყო.

იმერეთის 12 მუნიციპალიტეტში ამ პროგრამით გარემონტდა ინფრასტრუქტურული ობიექტები, შენობები და პარკები, რაზეც ჯამში 121 მილიონი ლარი დაიხარჯა. ქვემოთ რამდენიმე მუნიციპალიტეტის მაგალითზე მოგიყვებით, რა და როგორ იყო.

ეს გამოძიება ნაწილობრივ მაინც გიჩვენებთ, როგორი “წარმატებით” სრულდება ხოლმე ასე პომპეზურად გაპიარებული პროექტები რეგიონებში და ვინ უფრო სარგებლობს ამგვარი ინიციატივით: “ქართული ოცნების” ერთგული ბიზნესი თუ ქვეყანა და მისი მოსახლეობა.

ქუთაისის ბუღვაი - განვლილი ჩაბარების

“ამას მოუწოდებენ ამდენი ხანი? უკეთესიც შეიძლებოდა”, “რას ჰგავს, ბებერი რომ კბილებს დაკარგავს, ისეა, აქა-იქ ხეები”, “ხეები ისე გამოხშირეს და გაკაფეს, ჩრდილიც აღარ არის, რომ სიცხეში სული მოითქვას ადამიანმა”, “სკამების სიცოთავე მომხვდა თვალში, აშკარად არ არის საკმარისი”, - ასე გამოეხმაურნენ ქუთაისელები ბუღვარის გაჭიანურებულ რეაბილიტაციას.

ქუთაისის ისტორიული ბუღვარის განახლებაზე ფიქრი 2022 წელს დაიწყო. მუნიციპალური განვითარების ფონდმა ტენდერი გამოაცხადა. მას ერთადერთი მონაწილე, შპს “დაგი” ჰყავდა, შესაბამისად, მან გაიმარჯვა. ამ კომპანიას ცენტრალური პარკისა და მის მიმდებარე შენობებისთვის ჯერ პროექტი უნდა შეედგინა და მერე რეაბილიტაცია ჩაეტარებინა. ამისთვის კი სახელმწიფო ბიუჯეტიდან 15 მილიონ ლარამდე თანხა გამოიყო.

ქუთაისის ბუღვარი რეაბილიტაციის პროცესში

სამუშაოები 2023 წლის ივნისში უნდა დასრულებულიყო, თუმცა ვადამ სამჯერ გადაინია. ჯერ იმის გამო, რომ საზედამხედველო კომპანიამ თქვა, პროექტი და ბუღვარის ტერიტორიის საზღვრებია გადასახედო. მერე მიზეზი ის გახდა, რომ პარკის ტერიტორიაზე დასარგავი ხე-მცენარეების ჩამოტანა დროულად ვერ მოხერხდა და ბოლოს, მერიამ კომპანიას დამატებითი სამუშაოების შესრულება სთხოვა - ბუღვარის ორ მხარეს საფეხმავლო ბილიკების რეაბილიტაცია და ნიკო ნიკოლაძის ბიუსტისთვის სივრცის მოწყობა.

საბოლოოდ, სამუშაოს მიღება-ჩაბარების დოკუმენტი 2025 წლის 9 სექტემბერს გაფორმდა. კომპანიას 14.8 მილიონი ლარიც უკვე გადაუხადეს.

ბაღდათისა და ჭყიშელის “განახლება”

ახალი ამბებიდან და მთავრობის პიარ-ვიდეოებიდან ვიცოდი, რომ ბაღდათში, ცენტრალურ ქუჩაზე, შენობების ფასადები გაარემონტეს. ერთ დღესაც ამ “განახლებული” შენობების სანახავად ჩავედი.

ვერ უარვყოფ, რომ შორიდან ახლად რეაბილიტირებული შენობები ლამაზი ჩანდა. ახლოს მისულს კი სულ სხვა რეალობა დამხვდა. კორპუსების ფასადების რეაბილიტაცია შარშან დასრულდა, თუმცა მის კედელზე რკინას უკვე ჟანგი ჰქონდა მოდებული.

ადგილობრივებთან მივედი, რომ მათგან გამეგო, რამდენად ხარისხიანად შესრულდა

საქმე, რომელშიც ჩვენი ბიუჯეტის და საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციების მიერ გამოყოფილი ფული დაიხარჯა. იქ მაცხოვრებლების თქმით, კორპუსის შენობა არც გარედან ვარგოდა და არც შიგნიდან: სახურავიდან წყალი ჩამოდის და გარედან წვიმა ისე ასხამს, აივანიც კი გააფუჭაო, მითხრეს.

შენიშვნა: ამ ბოლო ხანებში, “ქართული ოცნების” მიერ გატარებული რეპრესიებისა და ადამიანთა დაშინების კამპანიების გამო, ხალხს არ უნდა, ღიად გამოჩნდეს და აზრი თავისუფლად დააფიქსიროს. მით უფრო, თუ ეს აზრი ხელისუფალთა მიმართ კრიტიკულია. ამიტომ, ჩვენ ვითვალისწინებთ რესპონდენტების თხოვნას, მათ უსაფრთხოებას და სტაბილურობას არ ვუთითებთ იმ ადამიანების სახელსა და გვარს, რომელთაც ამ მასალის მომზადების პროცესში ვესაუბრეთ. რა თქმა უნდა, ჩვენ ყველა ამ საუბრის აუდიოჩანაწერი გვაქვს.

სახელმწიფო შესყიდვების საიტის მიხედვით, მუნიციპალური განვითარების ფონდმა ბაღდათში სულ ორი ტენდერი გამოაცხადა. თუმცა, ამ შესყიდვებში ტყიბულის, საჩხერის, ჭიათურის, ზესტაფონისა და ხარაგაულის ობიექტებიც შედიოდა. არ ვიცით, რამდენი დაიხარჯა ცალ-ცალკე ამ ქალაქებზე. მსგავსი დოკუმენტი საიტზე არაა ატვირთული. ეს ინფორმაცია მუნიციპალური განვითარების ფონდისგან კი მოვითხოვეთ, მაგრამ არ მოგვანოდეს.

“აქ ვცხოვრობ, მეხუთე სართულზე... რაც დავიბადე, სულ ვწალობ და ვშრომობ და არაფერი არ არის. ამ კაცს [ავტორის შენიშვნა: მერს გულისხმობს] კი არ ვერჩი, მაგრამ რაც მქონდა გაკეთებული, ის დეყენებინათ. თუ აკეთებდნენ, ხარისხიანად გეყენებინათ და თუ არა - სულ არა. სულ ჩამონგრეულია კედლები, ნახეთ, აგერ აივანზე. ჯერ ერთი, სამი წელი ტიტყნეს და ტიტყნეს...” - გვეუბნება წერეთლის #13-ში, ფასადშერემონტებულ კორპუსში მცხოვრები.

ბაღდათის რეაბილიტირებული კორპუსის ფასადი

“არაფერი არ გაკეთდა წესიერად - არც სახურავი, არც ფასადები და არც კედლები. წყალიც ჩამოდიოდა, სახურავიც არ იყო კარგად გაკეთებული. სულ ასხამდა შიგნით... ყველაფერს სახლში ხო არ შეინახავ, აივანზეც ვინახავდით და ყველაფერი გვისველდება,” - მცხოვრები N2.

“გარედან რომ შეხედავ, კი, ლამაზია, მაგრამ ძველი ნაკეთობებიც და ყველაფერი იყრება. გარედან იფხვნება და ძირს ყრია სულ თეთრი რაღაცები. არაფერი კარგი არ გაუკეთებიათ, სიმართლე

გითხრათ, რაც იყო, ისევ ის დაეტოვებინათ, ნეტა...” - მცხოვრები N3.

ბაღდათლების მსგავსად, არც ტყიბულში მცხოვრებლები არიან დიდად კმაყოფილი ჩატარებული სამუშაოს ხარისხით.

მუნიციპალური ფონდის დაკვეთით, ტყიბულში გაარემონტეს 37 შენობა: ადმინისტრაციული და საცხოვრებელი კორპუსები. პროექტის მიხედვით, მრავალსართულიანი შენობები გარედან შეღებეს, ზოგი მათგანი გადახურეს, მოაპირკეთეს კიბეები, მოაწყვეს წყალსაწრეთი სისტემა, სანტექნიკა და ჰიდროიზოლაცია; ჩასვეს მეტალო-პლასტმასის ფანჯრები, კედლები თეთრი პანელებით შეფუთეს და თერმოიზოლაციისთვის ქვაბამბაც გამოიყენეს.

ამ სამუშაოებისთვის “საბა კონსტრაქშენმა” ბიუჯეტიდან 28 მილიონ ლარზე მეტი მიიღო.

“საბა კონსტრაქშენმა” ტყიბულში საქმიანობა

2021 წელს დაიწყო და 2023 წლის ბოლოს დაასრულა. საქმეს რომ მორჩა და ფასადები გაალამაზა, პრობლემებმაც მაშინვე იჩინა თავი. ადგილობრივებს საერთო საწუხარი ჰქონდათ: კორპუსების კედლებში, გარედან შეფუთვის შემდეგ, წყალი ჟონავდა და ბინებში ავეჯსა და რემონტს აზიანებდა.

2023 წელს ტყიბულში ჩავედით და ამ ხალხის პრობლემებიც მოვისმინეთ. მას შემდეგ არაფერი შეცვლილა, პრობლემა

უცვლელია. აი, რას გვიყვებოდნენ ანონიმურად:

“გზისპირა ოთახებში ისე წვიმს, როგორც გარეთ. ტილოები მაქვს დატანებული. ძველი რემონტი რომ იყო, ერთი წვეთიც არ ჩამოდიოდა, რაც ეს გაკეთდა, მას მერე... სუნიც თავისებური აქვს. ‘პრარაბს’ დავურეკე, მოდი, რას ჰგავს სახლი ნახე-მეთქი. გვითხრა, საწვინარი მილის ბრაღია, ირგვლივ უნდა გაკეთდეს და მე ვიზამ მაგასო. იმის მერე წელიწადი და ხუთი თვე გავიდა...”, “რაც ავეჯი მქონდა, სიმწრით ნაყიდი, ყველაფერი გაოხრებულია...” - გვითხრეს გამსახურდიას N40-ის მცხოვრებლებმა.

“ნესტი კი არაა, წყალი შემოდის. კედელი სულ სველდება და ვწმენდ, რომ არ დაობდეს, სულ ღია მაქვს ფანჯარაც და რა ვიცი, მაინც ასეა. ჩემთან ნესტი არასდროს ყოფილა, ის რომ გააკრეს, [ჰანელი] იმის ბრალია. ჩემს მეზობელთან, მეოთხე სართულზე, სოკოებიცაა. არადა, ადრე არ იყო,” - გვითხრა გამსახურდიას N21-ის მობინადრემ.

ტყიბულის რეაბილიტირებული კორპუსის ფასადი

“ლამაზია. ფოტოს რომ აჩვენებენ, მტერს უფსებს თვალებსო, რომ ამბობენ ისეა და შიგნით ასეთი სურათია. ფურთხით გაკეთებულია, ბოდიში ამ სიტყვაზე და...,” - გვეუბნებოდა ადგილობრივი.

“აქ 15 წლის გადმოსული ვარ, მაგრამ ასეთი ნესტი არ მახსოვს. ასეა ყველგან, სადაც [ჰანელები] გააკრეს,” - ამბობს გამსახურდიას N23-ის მობინადრე.

“განახლებული რეგიონების” პროექტის ფარგლებში სამუშაოებზე ტენდერებს, ძირითადად, მუნიციპალური განვითარების ფონდი აცხადებს. იმერეთის მასშტაბით სულ ცხრა ტენდერი გამოაცხადეს. ყველა მათგანი Design-Build-ის მეთოდით მიმდინარეობდა. რაც იმას ნიშნავს, რომ გამარჯვებული კომპანია ვალდებულია, ჯერ შესაბამისი პროექტი და ხარჯთაღრიცხვა მოამზადოს და შემდეგ დაიწყოს რეაბილიტაცია.

ამ მეთოდის გამოყენებით, აღარ არის გამჭვირვალე საპროექტო დოკუმენტაცია. იმიტომ, რომ შემსყიდველი ტენდერს აცხადებს არა დეტალურ პროექტზე, არამედ მხოლოდ ტექნიკურ

მოთხოვნებზე. გამარჯვებული კომპანია თავად ამზადებს საპროექტო დოკუმენტაციას და შემდეგ იმის მიხედვით აგრძელებს მუშაობას. სახელმწიფო შესყიდვების ვებგვერდზე კი ეს დოკუმენტაცია ხელმისაწვდომი არ არის. გარდა ამისა, ჩვენს მიერ შესწავლილი ტენდერები პრეისკურანტით (წინასწარ განსაზღვრული ფიქსირებული ფასების ცხრილი) გამოცხადდა.

მგფ-ის მიერ “განახლებული რეგიონების” პროგრამისთვის გამოცხადებული ოთხი ტენდერის ნომერი სანდრო ქვეხიშვილს გავუგზავნეთ. ის “საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველოში” ჯერ ანტიკორუფციული გუნდის უფროსი ანალიტიკოსი იყო, დღეს კი პროექტის მენეჯერის პოზიციაზეა. მისი თქმით, ტენდერების პრეისკურანტით გამოცხადება ზღუდავს როგორც გამჭვირვალობას, ისე კონკურენციას კომპანიებს შორის. შედეგად კი ჩნდება ეჭვი სატენდერო პირობების კონკრეტული მიმწოდებლისთვის მორგებაზე.

სანდრო ქვეხიშვილი

“ორი პრობლემაა ჩემი გადმოსახედიდან. იმის გამო, რომ პრეისკურანტით შესყიდვა გამოიყენეს, არ არის საკმარისი გამჭვირვალობა. პრეისკურანტის გამოყენება ნიშნავს, რომ იქ არის ფასების ცხრილი უბრალოდ და შემდეგ ამ ფასებს იყენებენ. რეალური სამუშაო კი გაცილებით დიდია. სად რა კეთდება, მაგას ვერ ვხედავთ, იმიტომ რომ ფასების ცხრილზე კეთდება ეს ტენდერი და რეალური სამუშაოების შესახებ ინფორმაცია მაგიტომ არ ვიცი. ანუ, სატენდერო დოკუმენტაციაში არ წერია წინასწარ.

მეორე პრობლემა ისაა, რომ მაინცდამაინც კონკურენციაზე არ ზრუნავდნენ, როცა ამას გეგმავდნენ. იდეალურ შემთხვევაში, აქ უნდა იყოს ნაფიქრი იმაზე, რომ მივიღოთ ის სარგებელი, რაც კონკურენციას მოაქვს - შედარებით დაბალ ფასად, შეგიძლია უფრო უკეთესი შედეგი დადო. ნაკლები კონკურენცია როცა არის და ნაკლები გამჭვირვალობა, კორუფციის რისკი ყოველთვის იზრდება,” - გვიხსნის ქევიზიშვილი.

თეატრალა კაპუოზილია, თუმცა პოლომდე მაინც არაა

“განახლებული რეგიონების” პროგრამამ სახარბიელო შედეგი ვერც თერჯოლაში გამოიღო. ამ ქალაქშიც, ისევე როგორც სხვაგან, შეცვალეს, გაარემონტეს კორპუსების ფასადები და სახურავები, რეაბილიტაცია ჩატარდა სკვერსაც. თუმცა, საქმე ისაა, რომ ხარისხით ვერც ფასადები დაიკვეხნის და ვერც სკვერი.

მუნიციპალური განვითარების ფონდის მიერ გამოცხადებულ ამ ტენდერში შპს “დაგიმ” გაიმარჯვა. კომპანიამ 7.7 მლნ ლარი აიღო მხოლოდ თერჯოლაში შესრულებული სამუშაოებისთვის. სატენდერო დოკუმენტებში, რაც საჯაროდ ხელმისაწვდომია, დაკონკრეტებული არაა, რა თანხა დაიხარჯა ცალკე თერჯოლის შენობებზე და ცალკე სკვერზე. პროექტები სამინისტროსგანაც მოვითხოვეთ და მუნიციპალური განვითარების ფონდიდანაც, თუმცა არ მოგვანოდეს.

იმ საჯარო დოკუმენტებიდან, რაც ხელმისაწვდომია, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ თერჯოლაში ამ კომპანიას სულ 5 შენობა უნდა გაერემონტებინა. პირველი ეტაპის სამუშაოები რუსთაველის N105, N107 და N100 ნომრებში მდებარე კორპუსებს ითვალისწინებდა, ამ შენობებთან ერთად მერიის შენობასაც შეუცვალეს ფასადი. შემდეგ კი დაემატა რუსთაველის N114 და ლეონიძის N1 კორპუსები. სამუშაოები “დაგიმ” 2021 წელს დაიწყო და 2023-ში დაასრულა.

21 ოქტომბერს თერჯოლას ვესტუმრეთ და ყველა ეს შენობა მოვინახულეთ. აქ ბაღდათისგან და ტყიბულისგან განსხვავებული სიტუაცია დაგვხვდა. მაგალითად, რუსთაველის N107 კორპუსში აღმოჩნდა, რომ წვიმის დროს აივნებზე წყალი ასხამს, თუმცა ამის გამო მოსახლეობა დიდად არ წუხს. “ძველს ჯობიაო”, - გვითხრეს ადგილობა.

“წყალი კი აწვიმს, როცა წვიმს, მაგრამ რავიცი... მანამდე, გაკეთებამდე არ გვაწვიმდა, ახლა აწვიმს, მაგრამ კარგია მაინც... ძველს ჯობია. წვიმის დროს ქარი როცაა, მაშინ ასხამს. რა ვქნათ? ვწმინდავთ. ვეგუებით,” - გვითხრა მაკა სოფრომადემ.

“ჩვენ, ყოველ შემთხვევაში, კი ვართ კმაყოფილები. წყალს კი ასხამს ისე, მაგრამ რომ გაგვიკეთეს და მაინც... რაც იყო, იმას ჯობია. წყალი ისე კი გვანუხებს. წვიმის წყალი ეშხეფება აივანზე, სარეცხს ვერ ვფენთ, ასველებს... რომ გააკეთეს, მაინც კარგია, რაც იყო იმას ჯობია,” - გვეუბნება სოფიო გოგოხია.

107 ნომერი კორპუსისგან განსხვავებით, აივნები არ შეუცვლიათ რუსთაველის N114-ში. მაცხოვრებლებმა გვითხრეს, კი დაგვპირდნენ ფანჯრების და აივნების შეცვლას, მაგრამ პირობა არ შესრულდაო. აქ მხოლოდ კორპუსის წინა ფასადი შეუღებავთ.

“მართო გარედან ფასადი შეიცვალა, შეღებეს. აივანი რაც იყო ის დარჩა. გვითხრეს, რომ ფანჯრებსაც შეცვლიდნენ, ყველა კორპუსში შეცვალეს, მაგრამ ჩვენთან მერე აღარ შეიცვალა, რატომღაც, არ ვიცი. მერე ფანჯრები არც გაწმინდეთ, იმიტომ რომ ვიცოდით ყველგან შეიცვალა და ჩვენც შეგვიცვლიდნენ. რასაც ხედავთ, გარედან შეღებილს, ასეა. სახურავი გამგებამ გაგვიკეთა. მერიაში ასე გვითხრეს, რახან სახურავი შეგიცვალეთო, აღარ დარჩა თანხა აივნების შესაცვლელადო”, - გვიყვება ნატო გურაბანიძე.

თერჯოლის რეაბილიტირებული სკვერი, რომელიც ორ წელში დაზინდა

ხელშეკრულების ცვლილების დოკუმენტიდან ჩანს, რომ ლეონიძის N1 კორპუსის ფასადიც უნდა გაერემონტებულიყო, თუმცა ადგილობა.

მისულებს არც შეცვლილი დაგვხვდა რამე და არც განახლებული. ამბავი თერჯოლის ინფრასტრუქტურის ხელმძღვანელთან მოვიკითხეთ. გოდერძი თურქაძემ გვითხრა, რადგან დამკვეთი მუნიციპალური განვითარების ფონდი იყო, მათ სრულყოფილ პროექტთან შეხება არ ჰქონიათ. შესაბამისად, არ იცოდნენ რა მოხდა ამ კორპუსთან დაკავშირებით.

“ესაა პირველი ნომერი. ამ კორპუსის გარდა ყველას გაუკეთეს წინიდან, მაგრამ ჩვენსას არა. არ იყო პროექტშიო. ვითომ გვითხრეს, მეორე ეტაპზე იქნებაო, მაგრამ არ გააკეთეს,” - გვითხრა კორპუსის მაცხოვრებელმა, ვინაობის გამხელის გარეშე.

რაც შეეხება სკვერს, რომელიც თერჯოლაში ტაძრის წინ მოეწყო. სამუშაოები 2023 წელს დასრულდა. ორ წელში კი დაგებული ფილები დაზიანდა. როგორც თერჯოლის ინფრასტრუქტურის სამსახურში გვითხრეს, კომპანიას მისი თავიდან

გაკეთება მოუწია. რამდენ ხანს გაძლებს, ამას დრო გვიჩვენებს.

306 ისაგზება პოპკამით?

“განახლებული რეგიონების” ფარგლებში ტენდერებს მუნიციპალური განვითარების ფონდი აცხადებდა. მგვ 1997 წელს შეიქმნა. ის რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს დაქვემდებარებაშია. ეს ფონდი ახორციელებს სხვადასხვა ინფრასტრუქტურულ პროექტს, მაგალითად, როგორიცაა ქალაქის ურბანული განახლება, ტურისტული და კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებთან ინფრასტრუქტურის მოწყობა, სკოლებისა და საბავშვო ბაღების მშენებლობა და რეაბილიტაცია და ა.შ. ამ ყველაფრის დაფინანსების ერთ-ერთი წყარო კი საერთაშორისო, საფინანსო და დონორი ორგანიზაციებიდან გამოყოფილი თანხებია. “განახლებული რეგიონების” პროგრამაც ნაწილობრივ მათი წყალობით განხორციელდა.

მგვ-მა იმერეთის 12 მუნიციპალიტეტში სულ 9 ტენდერი გამოაცხადა. აქედან 5 ტენდერში “დაგიმ” გაიმარჯვა. თითო-თითო ტენდერი შეხვდა ამხანაგობა “დბს“-ს, ამხანაგობა “ენბას”, “საბა ქონსტრაქშენს” და “იკორთა_2007“-ს. კომპანიებმა, ჯამში, ამ პროგრამიდან მხოლოდ იმერეთში 128 მილიონ ლარზე მეტი აიღეს. (2025 წლის სექტემბრის მდგომარეობით)

ახლა კი ამ კომპანიებსა და მათ კავშირებზე ტელ-ტელეკომუნიკაციებით.

“დბს” და “ენბა” - ვინ ღებს მათ უკან?

ამხანაგობაში ორი ან მეტი კომპანია ერთიანდება. ირქმევს სახელს, დებს შესაბამის ხელშეკრულებას და მონაწილეობს სახელმწიფო შესყიდვებში. ამხანაგობა “დბს” 2021 წელს დააფუძნა ორმა კომპანიამ შპს “ქალაქპროექტმა” და შპს “ენსისიმ”. “დბს” “განახლებული რეგიონების” პროგრამის ფარგლებში გამოცხადებულ ოთხ ტენდერში მონაწილეობდა და ორში გაიმარჯვა. მგფ-მა ამხანაგობას ერთი ტენდერით ქვემო ქართლის ოთხ მუნიციპალიტეტში დაავალა ინფრასტრუქტურული სამუშაოები, მეორეთი კი იმერეთის ხუთ მუნიციპალიტეტში. ჯამში, “დბს“-ს ბიუჯეტიდან 42 მილიონი ლარი გადაუხადეს. (7 ნომბრის მდგომარეობით)

ამხანაგობა “ენბა” კი ორი წლის წინ “ენსისიმ”/ “რეფორმა ქონსტრაქშენ მენეჯმენტმა” და “კარკასმა” დააფუძნა. 2023-2024 წლებში “ენბამ” სულ ორ ტენდერში მიიღო მონაწილეობა და გაიმარჯვა კიდევ. ჯერ ბორჯომის პარკის რეაბილიტაცია დაევალა, მერე კი საჩხერესა და ბაღდათში სხვადასხვა ინფრასტრუქტურა უნდა მოეწყო. ამ ეტაპზე, ჯამში, 25 მილიონ ლარზე მეტი აქვს აღებული სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. სამუშაოები ჯერ კიდევ მიმდინარეა.

ამ ორივე ამხანაგობას საერთო მფლობელი ჰყავს - “ენსისი”. ეს კომპანია რეესტრში 2007 წელს დარეგისტრირდა. მაშინ მისი მფლობელები ცოტნე ტონია და გია კალანდაძე იყვნენ. კომპანიის ხელმძღვანელად კი გიორგი ქელბაქიანი დაინიშნა. 2019 წლის აგვისტოდან კი 100-პროცენტური წილი ქელბაქიანს ეკუთვნის.

გიორგი ქელბაქიანი

ქელბაქიანი 2012 წლის ნოემბერში უკანონო შემოსავლების ლეგალიზაციის ბრალდებით დააკავეს. მასთან ერთად ბრალი წარუდგინეს “ენსისის” ფინანსურ დირექტორს, არჩილ ჩოგოვადეს. “სახელმწიფო სახსრების დიდი ოდენობით მითვისების მიზნით, ერთ-ერთ ფიზიკურ პირს კონტრაქტის გარეშე ჩაურიცხეს 6 309 885 ლარი, საიდანაც აღნიშნულმა პირმა 3 032 091 ლარი ნაღდი ფული უკან დაუბრუნა გიორგი ქელბაქიანს და არჩილ ჩოგოვადეს[...] ბრალი წარედგინებათ სისხლის სამართლის 194-ე მუხლით, რაც უკანონო შემოსავლების ლეგალიზაციას ნიშნავს,” - ეწერა შსს-ს განცხადებაში.

ქელბაქიანს 150 ათას ლარიანი გირაო გადაახდევინეს, ხოლო ჩოგოვადეს წინასწარი პატიმრობა შეუფარდეს. საქალაქო სასამართლოს მიგწერეთ, გვინდოდა გაგვეგო როგორ დასრულდა ეს საქმე და ასევე, ვთხოვეთ, მოეწოდებინათ სასამართლოს სხდომის ოქმები. პასუხი მათგან ამ დრომდე არ მიგვიღია.

მიუხედავად ასეთი წარსულისა, გეგი ქელბაქიანის კომპანიამ მსხვილ სახელმწიფო შესყიდვებში წარმატებით ასპარეზობა გააგრძელა. ერთ-ერთ მედიაში გავრცელებული ინფორმაციით, ქელბაქიანი თბილისის მერთან, კახი კალაძესთან დაახლოებული პირია. ამ მოსაზრებას ამყარებს თბილისის მერიის მიერ კომპანიასთან გაფორმებული ხელშეკრულებების რაოდენობაც.

სახელმწიფო შესყიდვებში ეს კომპანია 2011 წელს გამოჩნდა. თუმცა, პირველი ტენდერი 2015 წელს მოიგო. მაშინ თბილისის მერიამ ბარათაშვილის ხიდის რეაბილიტაცია დაუკვეთა და 2 მილიონ ლარამდე თანხაც გადაუხდა.

ქელბაქიანის შპს “რეფორმა ქონსტრაქშენ მენეჯმენტმა” 2015-2022 წლებში სულ 50 ტენდერში გაიმარჯვა. ჯამში კი, 200 მილიონ ლარამდე აიღო. ყველაზე მეტი, 30 შესყიდვა თბილისის მერიისა და თბილისის განვითარების ფონდის მიერ იყო გამოცხადებული და ამ ტენდერებით კომპანიამ 88 მილიონ ლარამდე თანხა მიიღო. თბილისის მერია ყველაზე ხშირად ქალაქის მასშტაბით გზების კაპიტალურ შეკეთებას და ხიდების რეაბილიტაციას ავალებდა ხოლმე. გარდა ამისა, თბილისის მერიამ და სხვა უწყებებმა “ენ სი სის” ანდეს ისეთი დიდი ინფრასტრუქტურული ობიექტები, როგორიც იყო:

- 2015 წელს - ბარათაშვილის ხიდის რეაბილიტაცია, დაიხარჯა 2 მილიონი ლარი;
- 2016 წელს - მდინარე მტკვრის მარჯვენა სანაპიროზე არსებული გზების კაპიტალური შეკეთების სამუშაოები; დაიხარჯა 3 მილიონ ლარზე მეტი;
- 2017 წელს - ზესტაფონი-ბაღდათის საავტომობილო გზის მე-3 კმ-ში მდ. ყვირილაზე ახალი სახიდე გადასასვლელის სამშენებლო სამუშაოები; დაიხარჯა 5.8 მილიონი ლარი;
- 2022 წელს - მდინარე გლდანულაზე არსებული სახიდე გადასასვლელის სარეაბილიტაციო სამუშაოები; დაიხარჯა 5.3 მილიონი ლარი.

შპს “დაგი” - ვინ ღებს მის უკან?

შპს “დაგი” საჯარო რეესტრში 2004 წელს დარეგისტრირდა. მისი მფლობელები გოგი გულორდავა და ანზორ ჩხეთია იყვნენ. ახლა კი გულორდავა და თამარ ჩხეთია ფლობენ. ხოლო დირექტორი მიხეილ შარანგიაა. რეგისტრაციის დროს დაგის ძირითადი საქმიანობა სავაჭრო-კომერციულ მიზნებს მოიცავდა, ეს გულისხმობდა საქონლის შესყიდვა-რეალიზაციას, ასევე სავაჭრო და კვების ობიექტების შექმნასა და ექსპლუატაციას. კომპანიამ პროფილი შეიცვალა და 2011 წლიდან აქტიურად დაიწყო სახელმწიფო შესყიდვებში მონაწილეობა. დღეს კი “დაგი” ერთ-ერთია იმ კომპანიებს შორის, რომელსაც მსხვილ და ძვირადღირებულ პროექტებს ანდობენ.

პირველი ტენდერი 2011 წელს უკონკურენტოდ მოიგო. მაშინ შინაგან საქმეთა სამინისტრომ მესტიის პოლიციის ძველი ადმინისტრაციული შენობების რემონტი დაუკვეთა და ამისთვის 418 200 ლარი გამოუყო. 2011 წლის ბოლოდან 2012 წლის ზაფხულამდე, პირველი 11 ტენდერი ისე მოიგო, რომ მას კონკურენტი არ ჰყოლია.

2011-2025 წლებში სულ 107 ტენდერში გაიმარჯვა და ჯამში 823 მილიონი ლარი აიღო. აქედან 544 მილიონი ლარის 31 ხელშეკრულება მხოლოდ მგფ-მ გაუფორმა. “დაგი” მუნიციპალური განვითარების ფონდთან თითქმის უკონკურენტოა. 31 ტენდერიდან 20-ში კონკურენტი არ ჰყოლია. თანაც ისეთ მსხვილ ტენდერებში, როგორიცაა “განახლებული რეგიონების” პროგრამის ფარგლებში გამოცხადებული ელექტრონული შესყიდვები. მაგალითად, სხვადასხვა ინფრასტრუქტურული სამუშაოების შესასრულებლად აიღო:

- 2021 წელს - 22 მილიონი ლარი ახმეტის, თელავის, ყვარელის და ლაგოდეხის ლოკაციებზე;
- 2021 წელს - 21.7 მილიონი ლარი მესტიის, წალენჯიხის, ჩხოროწყუს, მარტვილის, ფოთის ლოკაციებზე;
- 2022 წელს - 22.5 მილიონი ლარი ფოთისა და სენაკის ლოკაციებზე.

კომპანია “დაგის” მიერ გარემონტებული ერთ-ერთი სკვერი ხონში

“განახლებული რეგიონების” პროგრამის გარდა “დაგიმ” თითქმის უკონკურენტოდ მიიღო საქართველოს ქალაქებისა და კურორტების განვითარების პროგრამის ფარგლებში გამოცხადებული ტენდერები. მუნიციპალური განვითარების ფონდმა აქ სულ 5 ხელშეკრულება გაუფორმა, ჯამში 275 მილიონ ლარამდე ღირებულების.

“საბა კონსტრაქშენი” - ჩა პიტიო მასზე?

შპს “საბა კონსტრაქშენი” 2013 წლიდან დღემდე სახელმწიფო ორგანიზაციებიდან 1.6 მილიარდი ლარის ღირებულების კონტრაქტები აქვს მიღებული. კომპანია 2012 წელს ბიძაშვილებმა, მალხაზ და სლავა შერაზადიშვილებმა სამშენებლო საქმიანობისთვის დაარსეს. 2013 წელს სახელმწიფო ტენდერებშიც დაიწყეს მონაწილეობა.

1.4 მილიონ ლარის პირველივე ტენდერი ისე მოიგო, რომ მანამდე ტენდერში მონაწილეობის გამოცდილება არ ჰქონია. სამუშაოების დამკვეთი “საგანმანათლებლო და სამეცნიერო ინფრასტრუქტურის განვითარების სააგენტო” იყო, რომელმაც კომპანიას მცხეთასა და ქარელში ორი სკოლის აშენება დაავალა. სამუშაოების გამოცდილებად კომპანიამ მხოლოდ ერთი, სასტუმრო “ჯინო ველნესის” სამშენებლო სარემონტო სამუშაოები წარადგინა.

ახლა კომპანიის მფლობელი შპს “საბა ინვესტია”, რომელსაც სლავა შერაზადიშვილი ფლობს. შერაზადიშვილი ქარელიდანაა. შიდა ქართლში მოქმედი ადგილობრივი მედია “მოზაიკა” არჩევნებამდე წერდა, რომ შერაზადიშვილი “ოცნების” ხმების მოსაზიდად ათიათასობით ლარს ხარჯავდა ქარელში.

“ფულის დარიგების გარდა, წინასაარჩევნო პერიოდში სლავა შერაზადიშვილი აფინანსებდა სხვადასხვა ღონისძიებებს, რომელთა მიზანი “ქართული ოცნების” სასარგებლო აგიტაცია და მოქალაქეთა მხარდაჭერის მოპოვება იყო. მაგალითად, წინასაარჩევნო პერიოდში, 13 სექტემბერს მისი დაფინანსებით ჩატარდა სოფელ ძღვეიჯვარში ჭიდაობის ტურნირი, სადაც საპრიზო ფონდი 175.000 ლარი იყო. მანვე დააფინანსა ტურნირის შემდეგ გამართული “ლამის შოუს ბენდის” კონცერტიც. არჩევნებამდე სამი კვირით ადრე კი, “ერისიონის” და “რეზო და ბავშვების”

კონცერტი ჩაატარა აგარაში. მუსიკალური ღონისძიების სავარაუდო ხარჯი 40 000 ლარია”, – წერს “მოზაიკა”.

სლავა შერაზადიშვილი

შერაზადიშვილის გარდა “საბა კონსტრაქშენთან” ირიბად დაკავშირებულია “ოცნებასთან” დაახლოებული კიდევ ერთი ბიზნესმენი – გიორგი კაპანაძე, იგივე “რიჟა”. აი, როგორ: 2013 წლიდან დღემდე “საბა კონსტრაქშენის” დირექტორია ლევან თარგამაძე, რომელიც ასევე ხელმძღვანელობდა გიორგი კაპანაძის ბიზნეს – სს “რეალ ინვესტს”.

ბიზნესმენი გიორგი კაპანაძე მედიისა და საზოგადოების ყურადღების ცენტრში გიგი უგულავას დაპატიმრებისას მოექცა. ის ოცნების “ოქროს მოწმე” იყო თბილისის ყოფილი მერის საქმეში. 2014 წლის ივლისში უგულავა და მისი ქვისლი სწორედ კაპანაძის ჩვენებებისა და მისი დახმარებით მოპოვებული ფარული ვიდეოჩანაწერების შედეგად აღმოჩნდნენ ციხეში.

საზედამხმეველო კომპანია - “ინდუსტრია”

“განახლებული რეგიონების” პროგრამა რომ წარმატებულად განხორციელებულიყო, მუნიციპალურმა განვითარების ფონდმა ცალკე გამოაცხადა ტენდერები სამუშაოს ზედამხედველობისთვის. ანუ, ასე შეარჩიეს კომპანია, რომელიც თვალ-ყურს ადევნებდა მიმდინარე სამუშაოებს მთელი ქვეყნის მასშტაბით. 4 ტენდერში 4 მილიონ ლარზე მეტი გადაუხადეს “ინდუსტრიას”.

კომპანია “სამეცნიერო, საპროექტო-ტექნოლოგიური საწარმო ინდუსტრია” 1999 წელს დაარსდა. მაშინ მისი დირექტორიც და მფლობელიც ლევან მახვილაძე იყო, ახლა კი კომპანიის წილებს კახა მახვილაძე, ლევან

ფაშიაშვილი და ლევან მახვილაძე ინაწილებენ.

სახელმწიფო შესყიდვებში მონაწილეობა კომპანიამ 2017 წელს დაიწყო, თუმცა მგფ-თან მისი თანამშრომლობა 2019 წლიდან იწყება. 2017 წლიდან დღემდე “ინდუსტრიას” 35 ტენდერი აქვს მოგებული, მათგან 22 კი მგფ-ს გამოცხადებული იყო. ბოლო ცხრა წელში კომპანიამ 43.8 მილიონი მიიღო ტენდერებიდან, აქედან 29.6 მილიონი მგფ-სგან.

საზედამხედველო საქმიანობის გარდა, “ინდუსტრია” სხვადასხვა ინფრასტრუქტურული ობიექტებისთვის საპროექტო დოკუმენტაციებსაც ამზადებს. მაგალითად, ამ კომპანიამ მოამზადა იმერეთის ცხრამეტი სკოლის პროექტი, აქედან 10 კი ან დროში გაჭიანურდა, ან საერთოდ დასანგრევი გახდა. მიზეზი, ძირითადად, ერთი იყო - კომპანიას სამშენებლო ტერიტორია სათანადოდ არ ჰქონდა ნაკვეთი და ამის გამო მშენებელი კომპანიები გზადაგზა დიდ პრობლემებს აწყდებოდნენ.

“საჯარო სკოლების რეაბილიტაციის პროექტები, ხშირ შემთხვევაში, შედგენილია ფაქტობრივად შესასრულებელ სარეაბილიტაციო სამუშაოებთან მნიშვნელოვანი შეუსაბამობებით. შედეგად, საჭირო გახდა ხელშეკრულებებში არაერთჯერადი ცვლილებების განხორციელება, შესაბამისად, სახელშეკრულებო ღირებულებების და სამუშაოების დასრულების ვადების მნიშვნელოვნად გაზრდა, რამაც გამოიწვია ბენეფიციარებისთვის პროგრამით გათვალისწინებული სამუშაოების რეაბილიტირებული სკოლების დაგვიანებით მიწოდება”, - ვკითხულობთ აუდიტის დასკვნაში, რომელიც 2025 წლის 25 აპრილს გამოქვეყნდა.

პროკურატურა ირაკლი ღარიბაშვილს უკანონო შემოსავლის მიღებას ედავება ხომ? იქნებ, “განახლებული რეგიონების” პროგრამა, რომელიც ასეთი პომპეზურობით წარადგინა მაშინდელმა პრემიერმა,

ინდუსტრიას მიერ მომზადებული პროექტით რეაბილიტირებული სკოლა, რომლის სამუშაოებიც გაჭიანურდა

საჯარო სკოლების რეაბილიტაცია შეაფასა და სპეციალური ანგარიში მოამზადა სახელმწიფო აუდიტმა. დოკუმენტში ნათქვამია, რომ “ინდუსტრიას” მომზადებული პროექტები ხშირ შემთხვევაში ხარვეზიანი იყო, რის გამოც რეაბილიტაცია ფერხდებოდა.

სასარგებლო მხოლოდ იმ კომპანიებისთვის არ იყო, რომელმაც ტენდერები მოიგო? იქნებ, ღარიბაშვილმაც იხეირა ამ ფულით? სუს-ს ამ კითხვებზე პასუხები უნდა ჰქონდეს, თუმცა, დუმილი მეტად მოსწონთ, ვიდრე გამჭვირვალობა.

პრივილიზირებული პატივები და დაჩაგრული პირობა ივერიის კედლებში

ავტორი: ია ასათიანი და ნათია მიხელიძე

ბოლო 10 წელია, “ქართული ოცნება” წყალტუბოს განვითარებას და ევროპაში ერთ-ერთ საუკეთესო კურორტად ქცევას გვპირდება. ამ დაპირებებს თავად ბიძინა ივანიშვილი გასცემდა. ძველი საბჭოთა სანატორიუმების აღდგენის, გაყიდვისა და ტურისტულ ცენტრებად ქცევის მიზნით რა პროგრამები აღარ დაიწყო მთავრობამ, რა ფული აღარ დაიხარჯა კონცეფციებსა და გეგმებზე, თუმცა, წყალტუბოს ცენტრში ისევ ისე დგას მოუვლელი, გაძარცვული შენობები. მათი უნიკალური არქიტექტურა წვიმის წყლით ირეცხება, ფასადები ზიანდება და ინგრევა.

ერთ-ერთი მათგანი სანატორიუმ “ივერიას” შენობაა. მისი მშენებლობა ათი წელი მიმდინარეობდა, 1952-1962 წლებში. შენობა ოთხსართულიანი მთავარი კორპუსისა და ორი ფლიგელისგან შედგება და 300 საწოლზე იყო გათვლილი. ამ შენობამ დევნილი მოქალაქეებისთვის საცხოვრებლის ფუნქცია შეითავსა. ბოლო ხანებში შენობიდან დევნილები გაასახლეს და ახლა შენობა რეკონსტრუქციის მოლოდინშია.

არადა, აქ ახლა 130-ნომრიანი სასტუმრო უნდა იყოს მოწყობილი, საკონფერენციო დარბაზებით, რესტორნებით, კაზინოთი, გამწვანებული ეზოთი და მინიმუმ 40-ადგილიანი ავტოსადგომით. ეს ყველაფერი შპს “ივერია პალასს” უნდა გაეკეთებინა. სწორედ ამ კომპანიის სახელი წერია მთავრობის განკარგულებაში, რომელსაც ხელს მაშინდელი პრემიერ-მინისტრი, გიორგი კვირიკაშვილი აწერს.

შპს “ივერია პალასს” პირდაპირი მიყიდვის წესით, ნახევარ მილიონ ლარად გადასცეს სანატორიუმის გარშემო არსებული 21 770 კვ.მ. მიწა მასზე

არსებული 9 534 კვ.მ. შენობა. ანუ 1 კვ.მ. მიწის ფასი 23 ლარამდე გამოდის. შეღავათიანი ფასის სანაცვლოდ, კომპანიას დაევალა, მინიმუმ, 3 წელში სასტუმროს აშენება და მასში 10 მილიონი ლარის დაბანდება.

ინვესტორი კომპანია მთავრობამ ვალდებულებების დროულად შეუსრულებლობის გამო 165 517 ლარითაც დააჯარიმა, თუმცა მთავრობის განკარგულების საფუძველზე, ეს ჯარიმაც ეპატია. სანაცვლოდ, კომპანიას

დაევალა, 10 მილიონი ლარის ნაცვლად 20 მილიონის დაბანდება და სასტუმროს გახნის შემდეგ 60 ადამიანის დასაქმება, მინიმუმ, 1 წლის ვადით.

2021 წლის 19 მაისს მას კულტურული მემკვიდრეობის უძრავი ძეგლის სტატუსი მიენიჭა. რაც იმას ნიშნავს, რომ მისი ისტორიული და არქიტექტურული ღირებულება სახელმწიფო დონეზეა

სანატორიუმი "ივერია" საბჭოთა დროს

მალევე მედიაში გაგრცელდა ცნობები, რომ ამ ადგილზე ახალი სასტუმრო აშენდებოდა. თუმცა, მშენებლობა ან ძველი სანატორიუმის რეაბილიტაცია ამ დრომდე არ დაწყებულა. ამ დროის განმავლობაში შპს "ივერია პალასს" ვალდებულებების შესრულება სამჯერ გაუგრძელეს. საბოლოოდ კომპანია და მთავრობა შეთანხმდა, რომ სასტუმრო 2028 წლამდე უნდა აშენდეს.

ალიარებული და დაცული უნდა იყოს.

ჩვენ ქონების ეროვნული სააგენტოს ვკითხეთ, თუ კომპანია კვლავ დაარღვევს ვალდებულებებს, რა მოხდება მაშინ. გვიპასუხეს, ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირგასამტეხლო დაეკისრებათ. ვალდებულებების დამატებით ვადაში შეუსრულებლობის შემთხვევაში კი, უფლებამოსილები ვართ, ხელშეკრულება შევწყვიტოთ.

"ივერიას" ადგილზე ასაშენებელი სასტუმროს პროექტი

თუმცა, ვნახეთ, როგორ აპატია მთავრობამ ამ კომპანიას პირგასამტეხლო ერთხელ უკვე და როგორ გაუგრძელა ვადები. რა გარანტიაა, რომ იგივეს არ მოიმოქმედებენ? სხვაგვარი მიდგომა რომ ჰქონოდათ ამ კომპანიის მიმართ, მაშინ უკვე ჩამოართმევდნენ ქონებას, ისე როგორც სხვა სანატორიუმების შემთხვევაში მოიქცნენ. როცა სანატორიუმ "მედეაში" ინვესტორმა

ნაკისრი ვალდებულებების შესრულება ვერ შეძლო, სახელმწიფომ კი ქონება უკან დაიბრუნა. ასე მოხდა სანატორიუმ “მეშახტებეც.”

იქნებ, კომპანიის მფლობელების შესახებ ინფორმაციამ მიგვიყვანოს პასუხთან.

შპს “ივერია პალასი”

შპს “ივერია პალასი” 2017 წლის მარტში შეიქმნა, ამ დროს მას ფლობს უკრაინის მოქალაქე მიხაილო ჯიმშიაშვილი, დირექტორი კი ბიძინა ჩხეიძეა.

მიხაილო ჯიმშიაშვილი წარმოშობით ქართველია, თუმცა, წლებია უკრაინაშია და იქ მსხვილი ბიზნესმენად იცნობენ. მისი ძირითადი ინტერესი აგრარული და სურსათის მრეწველობის სექტორია. ის ფლობს „პროსიანოვს“ ქათმის ფაბრიკას, რომელიც ხარკოვის ოლქში მდებარეობს და 2009 წლიდან მის საკუთრებაშია. აგრეთვე, ჯიმშიაშვილი არის თანამფლობელი ხორცპროდუქტების მწარმოებელ საწარმოში, „ბეზლიუდოვსკის ხორცკომბინატში“, რომელიც 2006 წლიდან ფუნქციონირებს.

მიხაილო ჯიმშიაშვილი

საქართველოში მისი საქმიანობა ძირითადად უკავშირდებოდა ნავთობპროდუქტების დისტრიბუციას — 2016 წელს მან დაარეგისტრირა კომპანია შპს „ოილ ინვესტი“, რომლის თანადამფუძნებელი იყო ბიძინა ჩხეიძეც. ეს კომპანია ახლა აქტიური აღარ არის.

მოგვიანებით, ჯიმშიაშვილი ბიზნესით რუსეთშიც დაინტერესდა. მაგალითად, 2017 წელს რუსულმა მედიამ გაავრცელა ინფორმაცია, რომ იგი ცნობილ ქართველ მომღერალ, **სოსო პავლიაშვილთან** და ბიზნესმენ **დავით ტურაბელიძესთან** ერთად სანქტ-პეტერბურგის მახლობლად ხორცის ნახევარფაბრიკების საწარმოს ქმნის. საწარმოს „**აგროკომპლექსი LMK**“ ჰქვია და ჯიმშიაშვილი ამ ინიციატივის ერთ-ერთი წამყვანი ფიგურაა.

როგორც გითხარით, 2018 წლის 6 მარტს საქართველოს მთავრობამ გამოსცა დადგენილება, რომლითაც მიხაილო ჯიმშიაშვილის კომპანიას, „ივერია პალასს“ წყალტუბოს სანატორიუმში „ივერია“ გადასცა. თუმცა, ხელშეკრულების გაფორმებამდე კომპანიის ბედი ასე განვითარდა:

- **2018 წლის 30 მაისს** მიხეილ ჯიმშიაშვილმა შპს “ივერია პალასის” 100%-ანი წილი **ბიძინა ჩხეიძეს** მიჰყიდა სიმბოლურ ფასად — **300 ლარად**.
- **2018 წლის 4 ივნისს**, სანატორიუმ “ივერიის” ნასყიდობის ხელშეკრულების გაფორმებამდე ერთი დღით ადრე, ბიძინა ჩხეიძემ კომპანია მიჰყიდა ბიზნესმენ **გიორგი დევიძეს 350 000 აშშ დოლარად**.
- **2018 წლის 29 ივნისს**, დევიძემ კომპანიის 40%-იანი წილი მიჰყიდა თურქეთის მოქალაქეს — **ოქტაი კივანჩს, 140 000 დოლარად**.
- **2019 წლის იანვარში**, კომპანიაში ჩნდება მესამე მენილე — **შპს “ლასკო კაპიტალ ჯორჯია”**, რომელმაც თავისი წილი **დევიძისგან 126 000 დოლარად** შეიძინა.
- შემდეგ კი, **2020 წლის იანვარში** დარჩენილი 30% დევიძემ საკუთარ კომპანიას, **შპს “თიარჯი ფაუერს”** მიჰყიდა **105 000 დოლარად**.

გამოდის, რომ სანატორიუმის ბედი დიდწილად გიორგი დევაძემ განსაზღვრა, მან შეარჩია ახალი თანამესაკუთრეები და თავადაც შეინარჩუნა ამ კომპანიაშია წილი.

306 აკის გიოგბი დეჰაჰე?

დეჰაჰეს საჰმიანი ურთიერთობა აჰეს “ქართულ ოცნებასთან”. თუმცა, 2012 წლის მაისში 60 000 ლარი შეწირა ნაციონალურ მოძრაობას. დეჰაჰე ფლობს და ხელმძღვანელობს ისეთ კომპანიებს, რომლებიც წლების განმავლობაში აქტიურად თანამშრომლობენ სახელმწიფო უწყებებთან, აშენებული აქვთ საბაჟო გამშვები პუნქტები, აეროპორტების გაერთიანების ადმინისტრაციული შენობა, განკარგავენ სახელმწიფოსგან მიღებულ ქონებას.

გიორგი დეჰაჰე

2011-2012 წლებში დეჰაჰე იყო RMG Gold-ის გენერალური დირექტორი. 2010-2012; 2015-2023 წლებში იყო საქართველოს ბიზნესასოციაციის სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი. 2014-2020 წლის მარტამდე იყო “სან პეტროლიუმ ჯორჯიას” (გალფის) დირექტორი. ასევე ხელმძღვანელობდა SPG Trading-ს 2016-2020 წლის მარტამდე.

გიორგი დეჰაჰე ახლა 9 კომპანიის მფლობელია, ღია წყაროების მიხედვით, მისი კომპანიების საქმიანობაა: საცალო ვაჭრობა საათებით და საიუველირო ნაწარმით სპეციალიზებული მაღაზიებში, საბითუმო ვაჭრობა ნავთობით, ბეტონის და ცხიმების წარმოება, საბითუმო

ვაჭრობა საკვებით, მშენებლობა, საკუთარი ან იჯარით აღებული არასაცხოვრებელი შენობების გაქირავება და მართვა, სამშენებლო და სამოქალაქო მშენებლობის ტექნიკის და მოწყობილობების იჯარა და ლიზინგი.

2020 წელს რადიო “იმედს” სტუმრობდა როგორც კომპანია “ტრანსმშენის” სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე. ის ამ სააქციო საბოგადოებაში 2017 წლიდან ჩნდება.

დეჰაჰე სს “ტრანსმშენის” აქციების 93%-ს ფლობს. ეს კომპანია სახელმწიფო უწყებების დაკვეთებს, ტენდერებსა და პირდაპირ შესყიდვებს 1997 წლიდან ასრულებს და სხვადასხვა უწყებებიდან 2011 წლის შემდეგ, სულ მცირე 102 მილიონ ლარზე მეტი აქვს მიღებული.

ავტორის შენიშვნა: 2011 წლამდე არ არსებობდა სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონული ბაზა, რის გამოც, დაზუსტებით ვერ შევძელით მოგვეპოვებინა ინფორმაცია “ტრანსმშენის” მიერ 2011 წლამდე შესრულებული ტენდერების შესახებ.

“ტრანსმშენს” აშენებული აქვს ისეთი სტრატეგიული ობიექტები, როგორიცაა საბაჟო გამშვები პუნქტები სარფში და წითელ ხიდზე, მიხეილ მესხის სახელობის სტადიონი, ასეულოლობით კილომეტრი ახალი სარკინიგზო ხაზი და განშტოების მშენებლობაც. 2023 წლის ტრანსმშენის ფინანსური ანგარიშგების დოკუმენტში ვკითხულობთ რომ მათი ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი დამკვეთი სახელმწიფოა.

2021 წელს “ტრანსმშენმა” დაასრულა, რუსთაველი შსს-ს ტერიტორიაზე ორი 11 სართულიანი კორპუსის მშენებლობა. ამავე წელს დევნილებისთვის 10 სართულიანი 6 კორპუსი ააშენა წყალტუბოშიც. 2022 წელს მისი დამკვეთები იყვნენ “საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდი”, “ფეხბურთის ფედერაცია”. 2023 წლის განმავლობაში კი მუშაობდა “პრაიმ არქის”, სს “კორპორაცია ქინძმარაულის” და “ვაიზის” დაკვეთილ პროექტებზე.

მეორე კომპანია, რომელიც “ივერია პალასში” 30%-ს ფლობს შპს „ლასკო კაპიტალ ჯორჯია“, რომელიც კვიპროსში რეგისტრირებულ “ლასკო კაპიტალ ლიმიტედს” ეკუთვნის. ოფშორული

კომპანიის დირექტორი ნინო ბოჭორიშვილია, რომელიც, სოციალურ ქსელ “ლინკდინის” მიხედვით, ამავედროულად ნავთობკომპანია Petrocas Energy Group-ის ფინანსური მენეჯერია. Petrocas Energy Group-ის ერთ-ერთი დამფუძნებელი და აქციონერი ივანე ნაკაიძეა. ის 2022 წელს ესწრებოდა მაშინდელი პრემიერ-მინისტრის, ირაკლი ღარიბაშვილისა და თურქული კომპანიის, **Demirören Holding**-ის შეხვედრას, რომელზეც სანატორიუმ “ივერიას” საკითხი განიხილებოდა.

რა შუაშია თურქული კომპანია **Demirören Holding**? 2022 წლის აგვისტოში ქართულ მედიაში გავრცელდა ცნობები, რომ **Demirören Holding** დაინტერესდა წყალტუბოში ახალი, თანამედროვე 5-ვარსკვლავიანი სასტუმროს – „ძველი ივერიის“ აშენებით.

ამ მსხვილ თურქულ კომპანიასთანაა დაკავშირებული შპს “ივერია პალასის” კიდევ ერთი თანამფლობელი - თურქეთის მოქალაქე კივანჩ ოქთაი. ის 1964 წელს სტამბულში დაბადებული თურქი ბიზნესმენია, რომელიც სამშენებლო-ინფრასტრუქტურულ სექტორშია. ის არის დეველოპერული კომპანია **Lidya Yapı İnşaat**-ის დამფუძნებელი და მფლობელი, რომელიც **Demirören Holding**-ის ნაწილია. კომპანიის ოფიციალურ ვებ-გვერდზე პროექტების ჩამონათვალი ივერია პალასის შესახებაც არის ინფორმაცია.

კივანჩ ოქთაი

“შენობა, რომელიც გადაკეთდება სასტუმროდ დამატებითი შენობებით, შეინარჩუნებს არსებული ფასადის ნაწილებს და თავდაპირველი დიზაინის ერთგული დარჩება”, - ვკითხულობთ ვებგვერდზე.

კივანჩი თურქეთის ერთ-ერთი ყველაზე გავლენიანი ბიზნესგვარის, დემირორანების სიძის სტატუსითაა ცნობილი. წყალტუბოს ყოფილ სანატორიუმთან დაკავშირებული კივანჩი ცოლს კი დაშორდა 2023 წლის მარტში, თუმცა, ჰოლდინგთან საქმიან კავშირებს ინარჩუნებს. დემირორანებს ეკუთვნით **Demirören Holding**, რომელში შემავალი კომპანიებიც საქმიანობენ მრეწველობის, მედიის, ტურიზმის, ლოჯისტიკის, ტექნოლოგიებისა და უძრავი ქონების სფეროში. ჰოლდინგის ხელმძღვანელობას ახლო ურთიერთობა აქვს პრეზიდენტ რეჯეფ ტაიპ ერდოღანთან.

ჰინჯის უჩა გელაშვილი

სანატორიუმ “ივერიას” ამბავში ივანიშვილთან დაკავშირებული კიდევ ერთი ფიგურა იკვეთება. ეს უჩა გელაშვილია, შპს “ივერია პალასის” დირექტორი 2019 წლიდან. მანამდე გელაშვილის ბიზნესსაქმიანობა ბიძინა ივანიშვილის და ვანო ჩხარტიშვილის ოჯახის წევრების კომპანიებთან იკვეთება.

2018 წელს უჩა გელაშვილი შპს “გლობალური ტექნოლოგიების” დირექტორი იყო. ამ კომპანიის ერთ-ერთი უმსხვილესი მენილე, ბიზნესმენ ივანე ჩხარტიშვილის შვილი, მიხეილ ჩხარტიშვილია. ივანე ჩხარტიშვილი ცნობილია, როგორც ბიძინა ივანიშვილის სანდო ადამიანი და ბიზნესპარტნიორი. ის, ბიძინა ივანიშვილთან ერთად, ხვდებოდა ქართველ ბიზნესმენებს პრობლემების მოსაგვარებლად.

კიდევ უფრო მანამდე, 2010-2018 უჩა გელაშვილი ხელმძღვანელობდა ისეთ კომპანიებს, როგორიცაა “უნივერსალი თბილისი”, შპს “კაფე თბილისი 5”, “თბილისი პლაზა”, რომლებიც ახლანდელი “გალერია თბილისის” ტერიტორიას ფლობდნენ. “თბილისი პლაზა”-ს 96.7%-ს და “კაფე თბილისი 5”-ის 100%-ს უჩას დირექტორობისას შპს “მოვატ საქართველო” ფლობდა. მისი მფლობელი კი ამ დროს შპს “ჯი სი ეფ უძრავი ქონება” იყო,

რომელსაც თავის მხრივ “ჯი სი ეფ ლუქსემბურგი” ფლობდა. “ჯი სი ეფ ლუქსემბურგის” მშობელი კომპანია კი 2024 წელს ატვირთული ფინანსური ანგარიშის მიხედვით საბოლოოდ ბიძინა ივანიშვილის ცოლის, ეკატერინე ხვედელიძის მიერ კონტროლდება.

უჩა გელაშვილი 2019-2020 წლის ნოემბრამდე გენერალური დირექტორის პოზიციას იკავებდა სს “ტრანსმშენში”, რომელზეც უკვე მოგიყევით.

ჩვენ უჩა გელაშვილს დავურეკეთ, ინტერვიუ ვთხოვეთ. გვითხრა მფლობელებთან უნდა გავიარო და ელ.ფოსტაზე მომწერეთ კითხვებიო, ასეც მოვიქცით, დავაბუსტეთ ისიც რომ კითხვები მიიღო თუმცა მისგან პასუხი სტატიის გამოქვეყნებამდე არ მიგვიღია.

კა ბერი ელის სანატორიუმ “ივერიას” შენობას?

ჩვენ წყალტუბოს მერიას მივმართეთ წერილით და ვკითხეთ, რომელი სანატორიუმების სარეაბილიტაციო სამუშაოები მიმდინარეობს ახლა წყალტუბოში და თვითონ აკვირდებიან თუ არა სანატორიუმებში მიმდინარე სამუშაოს.

“ამჟამად მიმდინარეობს სანატორიუმ “თბილისის” რეაბილიტაცია. წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის მერია მონიტორინგს აღნიშნულ სანატორიუმში მიმდინარე სამუშაოებზე სამუშაოებთან მიმართებაში არ აწარმოებს... მერიას არ ევალება სანატორიუმების მდგომარეობის შესახებ ანგარიშის მომზადება”, - მოგვწერეს მერიიდან.

ირაკლი ლარიბაშვილის შეხვედრა Demirören ჰოლდინგის წარმომადგენლებთან

ესაა წრე, რომელიც სანატორიუმის ყოფილი შენობის გარშემო ტრიალებს: “ქართული ოცნებისთვის” კარგად ნაცნობი ბიზნესმენები, რომლებმაც წყალტუბოს ერთ-ერთი გამორჩეული, კულტურული მემკვიდრეობის სტატუსის მქონე შენობა ხელში შეღავათიან ფასში ჩაიგდეს, არც საინვესტიციო ვალდებულებას ასრულებენ და სახელმწიფო უწყებები ამაზე თვალს ხუჭავენ.

ქონების ეროვნულ სააგენტოს, სანატორიუმ “ივერიას” შესახებ წერილობით ვკითხეთ, თუ აკვირდებიან, როგორ მიმდინარეობს სამუშაო სანატორიუმის შენობაში, დასრუდება თუ არა დროზე და აქვთ თუ არა რაიმე დოკუმენტი, რომელშიც მონიტორინგის შედეგები იქნებოდა ასახული.

პასუხი ასეთია: “სააგენტოს მიერ გაფორმების

ასე გამოიყურება სანატორიუმ "ივერიას" შენობა (ფოტო გადაღებულია 2025 წლის ოქტომბერში)

დღიდან ხორციელდება ხელშეკრულების
მონიტორინგი. ამასთან, რაიმე შემაჯამებელი
დოკუმენტის მომზადებას მოქმედი
კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს."

ქონების სააგენტოს ვკითხეთ ისიც, რატომ
გადაწყვიტა ამ სანატორიუმის პირდაპირი მიყიდვის
წესით ამ კომპანიისთვის გადაცემა. გვითხრეს,
ამას ჩვენ კი არა, საქართველოს მთავრობა წყვეტს,
თუმცა იდეას ჩვენ ვთავაზობთო. "სააგენტო
სახელმწიფო ქონების განკარგვის/სარგებლობაში
გადაცემის საკითხთან დაკავშირებით მიმდინარე
წარმოებისას გადაწყვეტილებას იღებს საჯარო და
კერძო ინტერესთა პროპორციულობის პრინციპზე
დაყრდნობით და პასუხისმგებელია
სახელმწიფო ქონების რაციონალურ გამოყენებაზე",
- წერია გამოგზავნილ წერილში.

რამდენად გონივრულადაა გამოყენებული
წყალტუბოში გასხვისებული ქონება, ამას
წყალტუბოს დღევანდელი მფლობელები აჩვენებს.
ქალაქში საბჭოთა დროს 22 სანატორიუმი
ფუნქციონირებდა. მათგან მხოლოდ ერთის
რეაბილიტაცია მიმდინარეობს ახლა. მიუხედავად
"ოცნების" დაპირებებისა, რომ სანატორიუმები
ახალ სიცოცხლეს დაიბრუნებდა, დღემდე (2025
წლის ოქტომბრის მონაცემებით) 12 სანატორიუმი
სახელმწიფოს ბალანსზეა. 7 კი კერძო
მესაკუთრისაა. წესით, იქ აღდგენითი სამუშაოები
და სასტუმროების მშენებლობა უნდა იყოს
გაჩაღებული, თუმცა ვითარება ისეთივეა, როგორც
სანატორიუმ "ივერიას" შემთხვევაში.

საზენდერო პოლიტიკის შავი ხვადი - რა პარის შესატყვისი?

ავტორი: ეთო მიდელაშვილი

“დემურ
გადელია
იშვიათი ადამიანური
თვისებებითაა შემკული... მისი
შინაგანი სამყაროს მუდმივი თანმდევი
გახლავთ სამშობლო, ღმერთი და ადამიანი...
[ბატონი დემური] არამხოლოდ სამეგრელოში,
სადაც ცხოვრობს, არამედ მთელ დასავლეთ
საქართველოში ნახევარ საუკუნეზე მეტია
აგებს მშვენიერ გზებს, აშენებს და ქმნის ისეთ
ინფრასტრუქტურას, რომელიც აუცილებელია
ყოფითი ცხოვრების გასაუმჯობესებლად...”

ეს სიტყვები 2023 წელს გამოცემულ სამთავრობო-
პროპაგანდისტულ გაზეთ “საქართველოს
რესპუბლიკის” გვერდებზე ამოვიკითხე.

ზუსტად
ამ დატვირთვის
იქნებოდა ყველა სტატია და გამოცემა,
საქართველოში დამოუკიდებელი და თავისუფალი
მედია რომ არ არსებობდეს. მაგრამ რადგან ჯერ
კიდევ არსებობს, “შავი წიგნის” ამ მასალაში
გიყვებით, როგორ მონაწილეობენ სენაკის მერის
ბიძა და ბიძაშვილი - დემურ და იოსებ გადელიები -
სახელმწიფო შესყიდვებში.

გაქვეყნების ოქსახუჩი ბიზნესი

2021 წლის აგვისტოში, წინასაარჩევნო კამპანიის დროს, “ქართულმა ოცნებამ” სენაკის მერობის კანდიდატად 35 წლის ვახტანგ გადელია წარადგინა.

“მზად ვარ, საკუთარი ცოდნა უკვე მერის რანგში მოვახმარო მშობლიურ მუნიციპალიტეტს და ქვეყანას,” - თქვა გადელიამ და ამომრჩევლებს სენაკის თითოეული სოფლისა და ქალაქის განვითარების ახალ ეტაპზე გადაყვანას დაჰპირდა.

მას არც მმართველი პარტიის ქება დავიწყებია: “შეუძლებელია, არ დააფასო ის ძალიან დიდი შრომა, რომელიც “ქართული ოცნების” ხელისუფლებაში მოსვლის შემდეგ, ცენტრალურმა და ადგილობრივმა ხელისუფლებამ გასწია იმისთვის, რომ დღეს სენაკი აბსოლუტურად ყველა მიმართულებით ბევრად წინ ყოფილიყო, ვიდრე ეს იყო 2012 წელს.”

21 ნოემბერს მან მერის პოსტი დაიკავა. გადელიასთვის სენაკის მერობა პირველი საჯარო

თანამდებობა იყო. ამიტომ, პირველი ქონებრივი დეკლარაცია 2022 წელს წარადგინა. იქ ჩანს, რომ ფლობდა მხოლოდ ერთ ბინას თბილისში, რომელიც 2020 წელს 28 400 აშშ დოლარად შეიძინა და მსუბუქ ავტომანქანებს (მერსედესი C180-სა და მიცუბიმს). მისი მშობლები, კარლო და დაგმარა გადელიები კი ფლობდნენ ერთ მანქანას (ლექსუსი ES300); 2021 წელს 22 000 აშშ დოლარად შეძენილ 31 კვ.მ. ბინას თბილისში, ჭავჭავაძის გამზირზე და 1 813 კვ.მ. მიწის ნაკვეთებს ლისზე, შეძენილს 36 000 აშშ დოლარად.

ახლა კი, საჯარო რეესტრის მიხედვით, კარლო და დაგმარა გადელიები ფლობენ საკარმიდამო მიწას სენაკში, საცხოვრებელ ფართს, 3 ბინას თბილისში, 2 მიწის ნაკვეთს ტაბახმელასა და ლისზე. მათგან ერთი 187 კვ.მ ფართობის მშენებარე ბინა მათ დემურ გადელიამ აჩუქა. 2023 წელს დაგმარამ 7 000 დოლარად იყიდა “Mercedes-Benz,” კარლომ - 2024 წელს 10 000-დოლარიანი ტოიოტა. როგორც დეკლარაციაში ვკითხულობთ, კარლო გადელია სს “არქეოპოლისის” სპეციალისტია და გასულ წელს იქ 15 000 ლარი გამოიმუშავა.

2023-2024 წლებში კარლო გადელიას შემოსავალი 56 300 ლარი იყო და 129 000 ლარის უძრავ-მოძრავი ქონება იყიდა.

4 ოქტომბერს ვახტანგ გადელია სენაკის მერი მეორე ვადით გახდა. თუმცა, “კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ” კანონის დაცვით თავს კვლავ არ იწუხებს - ის დღემდე დირექტორის პოსტს იკავებს ოთხ კომპანიაში. (შემოსავლების სამსახურის მიხედვით, მათგან სამი პასიურია, ერთი - აქტიური. თუმცა, ლიკვიდირებული არც ერთი მათგანი არ არის). არადა, კანონის თანახმად, საჯარო მოსამსახურეს უფლება არა აქვს, ეკავოს რაიმე თანამდებობა რომელიმე საწარმოში.

დეკლარაციაში წერს, რომ ამ კომპანიებიდან მას შემოსავალი არ მიუღია. ოთხივე კომპანია მისი დაფუძნებულია და მათში წილებსაც ფლობს. თუმცა, საჯარო სამსახურში თანამდებობის დაკავების შემდეგ, არც დირექტორის პოსტი დაუტოვებია და არ წილები გადაუცია მართვის უფლებით სხვა პირისთვის, რაც კანონდარღვევაა.

ვახტანგის ბიძა, დემურ გადელია ადრე საჯარო პირი - საქართველოს მე-4 და მე-5 მოწვევის პარლამენტის დეპუტატი იყო 1994-2004 წლებში. საკანონმდებლო ორგანოში ის სენაკის

სენაკის მერი ვახტანგ გადელია მისი საქმიანობის ანგარიშის წარდგენისას, 2025 წლის 30 სექტემბერი

სენაკის მეჩის მშობლების ქონება:

კაკო ბაგდიანა
(მამა)

სენაკი
საკარმიდამო ნაკვეთი

თბილისი
2 ბინა და საცხოვრებელი ფართი

ტაბახმელა
მიწის ნაკვეთი

ავტომობილი "ტოიოტა"
10 000\$

ლევია ბაგდიანა
(დედა)

ლისის ტერიტორია
მიწის ნაკვეთი

თბილისი
ბინა ჭავჭავაძის გაზონზე

ავტომობილი "მერსედესი"
7 000\$

ბაქმრავალი საზოგადო მოღვაწის, ერის მოსიყვარულისა და შესაძრავი პროფესიონალის ბატონი დიმიტრი ბაქმრავალი წევრობის ჩამოთვალეც ცხადყოფს ამ ღვაწლმოსილი ხელმძღვანელის პიროვნულ ღირსებებს:

ს.ს. „არქეოპოლისის“ დამფუძნებელი და სამეთვალყურეო სამტის თავმჯდომარე, ეკონომიკის მენეჯერმათა დოქტორი, პროფესორი, ორი მოწვევის პარლამენტის წევრი, „ღირსების ორდენის“ ორგანოს კავალერი, წმინდა ნიკოლოზის ორდენის მფლობელი, „საქართველოს დამსახურებული მეცნიერი“, სენატისა და ზეგდირის საპატიო მოქალაქე.

ყველაფერი თითქმის ნათქვამი, რა შეიძლება დააბატონო? თუმცადა ჩემი განცდა და ფიქრი, მრავალი წლის მანძილზე მიღებული ემოციები მინდა გაგიზიაროთ. დღემდე გადელია იმეითი ადამიანური სიყვარულითაა შევუღო, რომლის რაინდული სულის სიმშვენიერი, მისი გულის სარგმელში ჩანს.

თითქმის მისი მრავალწლიანი მოღვაწეობა ფერადი სურათებია, რომელიც აირეკლავს და წარმოაჩენს პიროვნებას. როცა სურათს ხატავ და ქმნი, მუდამ მთავრია ფერები და გრძნობები. ნახატის ფერები აღსაქმელად როცა მახოლმელია, ეს მუდამ აღგაფრთხილებს. შეუძლებელია დემურ გადელის პიროვნებაში არ მოგხიბლოს და არ აღგაფრთხილებს!

ვერ ვიტყვი, რომ ადამიანებს (თავის მუშებსა და მოსამსახურეებს) ასწავლის შრომას, ქვეყნს და ტრადიციებისადმი პატივისცემას. არა, მაგრამ პირადი მაგალითით აძლიერებს შრომის კულტურას, უთიეროდ მოკიდებულების ნორმებს, უმადურებს სიყვარულსა და პატივისცემას კოლექტივისა და ოჯახის მიმართ.

არ უყვარს ფული და ლაქუცა ადამიანები. მის გვერდით არ არის ადგილი უპასუხისმგებლო პირობათვის. ის რეალისტია, პრინციპული და მიზანმიმართული, გამოცდილების უღვეი მარაგით, მდგომარეობის შეფასების უზადო ნიჭითა და ადამიანებთან დამოკიდებულებით.

ოთახში მარტო შთენილი სანთელი შეიძლება უაზროდ ენთოს და მოლომდე ჩაიწვას. ბატონი დემური თავისი მრავალმხრივი ნიჭიერებით ამტკიცებს, რომ უაზროდ ვერ დაიწვება, მისი სიყოფილის ლამაზი და მთელი გარემო მხოლოდ სასარგებლო საქმიანობას მიმართულია.

არა მხოლოდ სამეცნიერო, სადაც ცხოვრობს ბატონი დემური, არამედ მთელ დასავლეთ საქართველოში ნახევარ საუკუნეზე მეტია აგებს მშვენიერ გზებს, აბენებს და ემშობს ისეთ ინფრასტრუქტურას, რომელიც აუცილებელია ყოფილი ცხოვრების გასაუმჯობესებლად. მოსახლეობას უადვი-

ლებს მიმოსვლასა და საქმიანობას. ესმარება უპოვარო, ავადმყოფი ბავშვებსა და მოქალაქეებს, აბენებს და არეზონტებს სალონებს, ეწევა სხვა სახის ქველმოქმედებას და არასდროს ითხოვს ყოველფეი ამის აფიშირებას.

ეს მისი ცხოვრების წესია, რომელიც მახედებს ამ უიშვიათესი ადამიანის სულიერ სამყაროში, მარწმუნებს, რომ მისგან გამორჩეული თვისებებით, სამწუხაროდ, მეფერი არ არის დაჯილდოებული.

მეღნიერება, გქონდეს სიცოცხლისა და შრომის ისეთი უნარი, რომ ავტომატურად ითავს, საკუთარ შესაძლებლობებს. ამის უნარი ოთხმოცი წლის ასაკშიც მაგიურად

წლების რბოლაში მძიმე უღელი დააკისრა. არა ერთი ზეწოლის, დაუმსახურებელი შეურაცხყოფის მიუხედავად, დასძლია სირთულეები, მერე კავკასიონს მიჯაჭვული გმირივით „აიწყვტა“ და უფრო მეტად ჩააყენა საკუთარი საწარმო „არქეოპოლისის“ საზოგადოების სამსახურში. გონივრით და ინტელექტუალური თაოსნობით ქვეყნის საკანონმდებლო ორგანოშიც მიიტანა. იქაც საკუთარი რეგიონის ღირსეული წარმომადგენელი იყო.

მეფერი ამბობს, სახელმწიფოს გადასახადი გადაუხადე და დანარჩენი მისი საქმეა. ჩვენი მთავრობა ადამიანების საკუთარდღედ დღეს მაქსიმუმს აკეთებს, და ეს მისასალმებელია.

როცა ხელდაკაპიწებული გარჯა საჭირო, ოთახში ვერ ჩაიკეტება და ჩემდ ვერ იქნება გარინდული. დილის ექვს საათზე დგება და გვიან ღამედ შრომობს. ამიტომაც გამედულად პოულობს ბილგებს წარმატებისაკენ.

ვის შეგადარო, ვის გავეტოლო?

წარსულის წიაღსვლით, ლამაზ ფერებში მავრდება ჩვენი მეტადუღებული ფაღვანი ნესტორ ესეუა. ამ სენაკელმა გოლითაბა ტოლი არ დაუღო არავის, მუდამ გამარჯვებას ზეიმობდა მინაც, საზღვარგარეთაც. ბატონი დემურ გადელია ასევე გამარჯვებისთვისაა დაზადებული. საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა ფორტზე, სადაც იღვწის პირწინად იგებს. ეს მან საინჟინრო-სამშენებლო თუ საპარლამენტო მოღვაწეობისას მრავალჯერ დაამტკიცა.

ცალკე და გამოირჩეულად შეფასების ღირსია მცენიერ დემურ გადელის ეკონომიკური წინადადებები და ხედვა სამეცნიერო ადონიზმისთვის, რომელიც რამდენიმე წინადადებას მოიცავს. ცნობილია, რომ საკუთარი პროექტი წინადადებების სახით შესთავაზა ხელისუფლებას. ეს ნაშრომები კახლავთ დახვეწილი მეცნიერული ხედვის მქონე ადამიანის ნაღვენი, საქმეში გამოჩნდნობილი მეცნიერების ნაშრომი.

განმარტებას არ საჭიროებს, რომ მოეცა, რომელიც რეალობის საღად აღიქვას, დროის შესაბამისად მოქმედებს, ირგვლივ ყოფილითის სასარგებლოა, ის ჯეშმარიტი ერისკაცია. მისი კეთილად მომზირალი თვალში და მგრძნობიარე გული კაპუაზა ფერებშია სახვე. ამგვარ პიროვნებას არ შეუძლია თავი მოიტყუოს, რომ ირგვლივ ყველაფერი კარგადაა, არავის უჭირს და სტეივა. კარგად, ძალიან კარგად იყის, რომ სივრცეში მართლაც წეთისოფელთან და როცა განსაცდელშია ადამიანი, ვიგორებ, დემურ გადელია მეფრს გვერდით უდგას, მშველელია, ხელშეწყობია. მისთვის ამაზე ღირს მეღნიერება არ არსებობს.

აქ ღირსეული პოეტის, სახელმწიფო და რუსთაველის პრემიის ლაურეატის გენო კალანდის ლექსის სტროფები მახსენდება:

„წავალ, დავედგები ფაზისის ხილზე, რომ ჩემი სისხლი წვეთი-წვეთ მოგვცე, მოგვცე ნება, მიყვარდე ისე, როგორც უყვარდი, მამულო, ცოტრე...“

ბატონი დემურ გადელია უკვე დგას ფაზისის ხილზე. ჩაიბოლი და მინარსიანი მოეცაწილით უღვე სიყვარულს უღვინის საქართველოსა და თანამოქალაქეებს. მის საქმიანობაში, მის ქვეყანაში ჩანს, რას ნიშნავს წყმენა, ღირსება, თავგანწირვა და პასუხისმგებლობა. მან გაითავისა უმთავრესი, თუ როგორ უნდა მიხედო დემურთან, რისთვის ღირს სიცოცხლე, რისთვის ღირს სიკვდილი. როგორ მოექცე მომღვწის სიყვარულს. როგორ გამოთვლილი შვილის და შეიღიპილების სიყვარული. როგორ გამოხატო შენი მიწის ტრფიალი.

ეს, რომ მართლაც შეიძლება აქვს აზრი 27 მაისი ბატონ დემურ ბაქმრავლის დაკადრების დღეა. მუსუარებს მას მინერასა და დიდხანს სიმშობლას მყვინსა და საზოგადოების საკეთილდღეოდ.

ბორის დავითაია, სენატის საპატიო მოქალაქე, რამდენიმე ლიტერატურული პრემიის ლაურეატი, ღირსების ორდენისანი

მოგაცი ნება, მიყვარდე ისე, როგორც უყვარდი, მამულო, სოფნის!

დემურ გადელია უსიყვარულო პორტრეტი

მისი შინაგანი სამყაროს გულში თანადგვი ბახლავთ სამოვლო, ღმერთი და ადამიანი. **ღმერთს რბოლაში მძიმე უღელი დააკისრა. არა ერთი ზეწოლის, დაუმსახურებელი შეურაცხყოფის მიუხედავად, დასძლია სირთულეები, მერე კავკასიონს მიჯაჭვული გმირივით „აიწყვტა“ და უფრო მეტად ჩააყენა საკუთარი საწარმო „არქეოპოლისის“ საზოგადოების სამსახურში. გონივრით და ინტელექტუალური თაოსნობით ქვეყნის საკანონმდებლო ორგანოშიც მიიტანა. იქაც საკუთარი რეგიონის ღირსეული წარმომადგენელი იყო.**

მოზღვავემულია მისში. არასდროს აკეთებს საქმეს ფაციფუცი. მუდამ ასტურ ზომავს და ერობულ წრის. ამიტომ უზადოა მისი მიერ შესრულებული სამუშაოები; რომელიც მოფენილია დასავლეთ საქართველოს მთასა და მარში, სავანეთის ჩათვლით.

არ შეიძლება, ადამიანი კეთილი და უხვი იყოს სხვებისთვის და ამავდროულად სიმხვე და სიმამაცე არ ახასიათებდეს. სიკეთის ქმნა უკვე სიმამაცეა, ხოლო ნებისმიერი ქმედება, თუკი იგი სიკეთეს არ ემსახურება, მხოლოდ მშველი ინსტიქტია.

მისი შინაგანი სამყაროს მეღმეო თანდღევი გახლავთ სამშობლო, ღმერთი და ადამიანი.

მხოლოდ მართოდ გიდასახადის გადახდის კეთილ, ღვთიურ საქმის კეთებასთან არაფერი აკავშირებს.

ეს ჯეშმარიტება კარგად აქვს გათავისებული ბატონ დემურ გადელის. ამიტომაც არის ის გამოჩენილი.

ღმერთმა გვიმოძა ეს ქვეყანა და გვიბრან: ალღობიანი, გამრავლით, ამნდით. უღმერთოს კეთილი საქმე არ გამოუვა. ბატონი დემური ცდილობს ღვთისნიერად ილგაწოს. იყის, სულის სიფაქიზის, სიყვარულისა და გონივრული გარჯის გარეშე ქვეყანა და ხალხი ვერ გაიხარებს, ეროვნული მარაჟი ვერ დაგროვდება.

დემურ გადელია, საქციო საზოგადოება „არქეოპოლისის“ დამფუძნებელი

მაჟორიტარის პოსტს იკავებდა, სხვადასხვა დროს იყო პარლამენტის ბიუჯეტის კონტროლის ქვეკომიტეტის თავმჯდომარე; მთიანი რეგიონებისა და განსახლების კომიტეტის წევრი; საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტის წევრი.

შემდეგ საპარლამენტო საქმიანობა დაასრულა, თუმცა პოლიტიკასთან კავშირი არ გაუწყვეტია: 2012 წელს დემურ გადელიამ “ნაციონალურ მოძრაობასთან” აფილირებულ “საქართველო არ იყიდებას” 60 000 ლარი შესწირა. ხელისუფლების ცვლილების შემდეგ კი მისი “პოლიტიკური კომპასი” “ქართული ოცნებისკენ” გადაიხარა: 2014 წელს გადელია მმართველი პარტიის საარჩევნო შტაბის უფროსი იყო. 2023-ში მის სს “არქეოპოლისის” “ქართული ოცნებისთვის” 76 000 ლარი აქვს ჩარიცხული. თუმცა, მისი გულუხვობა აქ არ მთავრდება - გადელია სამთავრობო-პროპაგანდისტულ გაზეთ “საქართველოს რესპუბლიკასაც” აფინანსებდა. ამ გაზეთში კი დემურის საქებარი სიტყვების გარდა, მისი ძმისშვილის, ვახტანგ გადელიასა და “ქართული ოცნების” სხვა ლიდერების ქებასაც ამოიკითხავთ.

დემურ გადელია, მისი დეკლარაციის მიხედვით, 2004 წელს ფლობდა: საცხოვრებელ სახლსა და ავტოფარეხს სენაკში, აგარაკს წყნეთში და ორ მსუბუქ ავტომობილს. ახლა კი, საჯარო რეესტრის მიხედვით, გადელიას მხოლოდ თბილისში, ნოდარ ბოხუას ქუჩაძე აქვს 7 ბინა, 21 ავტოსადგომი, 2 მცირე, ერთი კომერციული და 5 საოფისე ფართი.

ამ ქონებას ემატება საცხოვრებელი და სამეურნეო ფართი თბილისში, მიწის ნაკვეთი ბაკურიანში, კოხტის ძირში და საკარმიდამო ნაკვეთი სენაკში. რაც შეეხება კომპანიებს, სს “არქეოპოლისის” აქციების გარდა, დემურ გადელია ფლობს შპს “მშენებელი-999”-სა და შპს “მშენებელი 77”-ს.

იოსებ გადელია კი დემურ გადელიას ძმისშვილი და სენაკის მერის ბიძაშვილია. პროფესიით ინჟინერია. ამჟამად, ფლობს შპს “არქეოპოლისი 2007”-ს, შპს “ინდიკოს,” “ნიუ სთარს,” “ელიტ კონსტრაქშენის” 50%-ს, “ელიტ პალასის” 50%-სა და “როიალ სნეილის” 45%-ს. ამ კომპანიების ნაწილის საქმიანობის სფერო მშენებლობაა, ნაწილის - სატრანსპორტო გადაზიდვები “როიალ სნეილი” კი ლოკოკინების ფერმაა.

ბიძა-ძმისშვილის მონაწილეობა ზანდუკაში

2017 წელს, სამტრედიის მუნიციპალიტეტმა ასფალტის დასაგებად ტენდერი გამოაცხადა. მასში მონაწილეობა მხოლოდ ორმა კომპანიამ, სააქციო საზოგადოება “არქეოპოლისმა” და შპს “ინდიკომ” მიიღო. პირველი კომპანია მუნიციპალიტეტს ამ სამუშაოს შესრულებას 2 307 777 ლარად სთავაზობდა, მეორე - 2 720 591 ლარად.

412 000 ლარზე მეტის დაზოგვა სამტრედიის ბიუჯეტისთვის ურიგო არ იქნებოდა, მაგრამ სატენდერო კომისიამ დაბალი ფასის მქონე კანდიდატს, ანუ სს “არქეოპოლისს” ხარჯთაღრიცხვის დაბუსტება მოსთხოვა. “არქეოპოლისმა” საპასუხოდ არაბუსტი დოკუმენტაცია წარადგინა, თანაც დაგვიანებით. ამიტომ, მას დისკვალიფიკაცია მისცეს და ავტომატურად, გამარჯვებული შპს “ინდიკომ” გახდა, რომელიც მაშინაც იყო და ახლაც თეთრ სიაშია.

იოსებ გადელია, შპს “ინდიკოს” დამფუძნებელი და მფლობელი

ამ ამბიდან ორი წლის შემდეგ სახელმწიფო აუდიტის სამსახურმა სამტრედიის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის შესაბამისობის ანგარიში გამოაქვეყნა. მასში ნათქვამი იყო, რომ აღნიშნულ შესყიდვაში მონაწილე პირები ერთმანეთის ნათესავები იყვნენ. გარდა ამისა, მეტი ფინანსური სარგებლის მიღების მიზნით, სავარაუდოდ, ურთიერთშეთანხმებულად მოქმედებდნენ და სახელმწიფო შესყიდვის პირობებს არღვევდნენ. საუბარია, “არქეოპოლისის”

სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე დემურ გადელიასა და შპს “ინდიკოს” მფლობელ იოსებ გადელიაზე.

სს “არქეოპოლისის” სახელმწიფო შესყიდვებში მონაწილეობის გამოცდილების გათვალისწინებით, გააჩნდა ყველანაირი რესურსი, რომ დროულად და უზუსტობების გარეშე წარმოედგინა სატენდერო დოკუმენტაცია, რაც არ განუხორციელებია [...]. მუნიციპალიტეტის პასუხისმგებელ პირებს კი არ უმსჯელიათ პრეტენდენტების მხრიდან აფიდავიტის [შესყიდვის პირობის] შესაძლო დარღვევის საკითხებთან დაკავშირებით და არც შესაბამისი ღონისძიებები გაუტარებიათ,” - წერდა აუდიტის სამსახური 2019 წელს და შესაბამის ორგანოებს საკითხის შესწავლისკენ მოუწოდებდა. მერიას კი ურჩევდა, პრეტენდენტების არაკეთილსინდისიერი ქმედებების გამოსავლენად კონტროლის დამატებითი მექანიზმები შეემუშავებინა.

სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის ბრძანების მიხედვით, ტენდერში მონაწილეობისას კომპანიები მოთხოვნებს ეთანხმებიან და ამით ადასტურებენ, რომ სატენდერო წინადადება შეადგინეს კონკურენტისგან დამოუკიდებლად. ასევე, ადასტურებენ, რომ მატერიალური გამორჩენის ან უპირატესობის მიღების მიზნით, წინადადების ფასსა და სხვა საკითხებზე პრეტენდენტებს შორის კონსულტაცია/კომუნიკაცია/შეთანხმება/მოლაპარაკება არ გამართულა.

ამ წესის დარღვევა სისხლის სამართლის დანაშაულია და ისჯება ჯარიმით, შინაპატიმრობით 6 თვიდან 2 წლამდე, ანდა თავისუფლების აღკვეთით, ორ წლამდე ვადით.

სამტრედიის მერიიდან მოგვწერეს, რომ ამ ამბის გამოსაძიებლად ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურს მიმართეს. ჩვენ მათ ისიც ვკითხეთ, თუ როგორ ამოწმებენ კომპანიების შესაძლო ან საეჭვო კავშირებს, (მათ შორის, ნათესაურს) ტენდერის მიმდინარეობისას.

“როგორც ადრე, ახლაც ხდება, შესაბამისი გარემოებების არსებობის შემთხვევაში, სამეწარმეო რეესტრის მონაცემების გადამოწმება, ხომ არ არიან მონაწილე პრეტენდენტები ერთმანეთის პარტნიორები, ასევე მოწმდება ხომ არ არიან/

იყვნენ კონტრაქტორი - ქვეკონტრაქტორი,” - მოგვწერა სამტრედიის მერის პირველმა მოადგილემ, ვლადიმერ ზაქარაძემ.

სახელმწიფო აუდიტის სამსახურში კი გვითხრეს, “შემდგომი რეაგირების მიზნით,” ანგარიში პროკურატურაშიც გადავგზავნეთ. პროკურატურიდან გვიპასუხეს, რომ საქმეზე გამოძიება სისხლის სამართლის 342-ე მუხლის პირველი ნაწილით, ანუ სამსახურებრივი გულგრილობის გამო დაიწყო და დღეისთვის სისხლისსამართლებრივი დევნა ვინმეს წინააღმდეგ არ მიმდინარეობს.

სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის ანგარიშში ეს ამბავი რომ წავიკითხე, ამის შემდეგ გამიჩნდა იდეა, ამ კომპანიების სხვა ტენდერებზე შემესწავლა. შესყიდვების სისტემაში ათობით ტენდერი ვიპოვე, რომელშიც ბიძა-ძმისშვილი ერთმანეთს უწევდნენ “კონკურენციას.” მათგან სამში ისინი აუდიტის სამსახურის მიერ აღწერილი შემთხვევის მსგავსად მოქმედებდნენ.

საეჭვო ტენდერი N1. 2018 წელს სენაკის მერიამ სოფლებში გზების რეაბილიტაცია გადაწყვიტა. ამ ტენდერშიც მხოლოდ “არქეოპოლისი” და “ინდიკოს” მონაწილეობდნენ. დემურ გადელიას კომპანია შემსყიდველს სამუშაოების შესრულებას 1 646 025 ლარად სთავაზობდა, მისი ძმისშვილის კომპანია კი 302 331 ლარით ნაკლებად. თუმცა, ამაჯერად ის დისკვალიფიცირდა ტექნიკური დოკუმენტაციის გამო და ხელშეკრულება “არქეოპოლისთან” დაიდო.

შპს “ინდიკოს” სამუშაოების შესრულებისას

შპს “ინდიკო” სამუშაოების შესრულებისას

საექვო ტენდერი N2. 2020 წელს აბაშის მუნიციპალიტეტმა ადგილობრივი მნიშვნელობის გზებისა და რკინიგზის სადგურის მოედნის გზის რეაბილიტაციაზე ტენდერი გამოაცხადა. მისი სავარაუდო ღირებულება 1 051 501 ლარი იყო. შესყიდვაში სამი კომპანია მონაწილეობდა:

- შპს “ბილდინგ გრუპ 17” [შეთავაზებული თანხა: 1 051 501 ლარი];
- შპს “ინდიკო” [შეთავაზებული თანხა: 974 777 ლარი];
- სს “არქეოპოლისი” [შეთავაზებული თანხა: 841 202 ლარი].

“არქეოპოლისი” ისევ ტექნიკური დოკუმენტაციის გამო დისკვალიფიცირდა და ხელშეკრულება “ინდიკოსთან” გაფორმდა. საბოლოოდ, მან ამ ტენდერიდან 952 100-ზე მეტი ლარი მიიღო.

საექვო ტენდერი N3. 2021 წელს აბაშის მერიის მიერ გამოცხადებულ ტენდერში “ინდიკო” დისკვალიფიცირდა და “არქეოპოლისმა” გაიმარჯვა. შესაბამისად, აბაშის მუნიციპალიტეტში გზები ამჯერადაც იმ კომპანიამ დააგო, რომელიც შემსყიდველს მეტ თანხას სთავაზობდა.

განმარჯვებული “არქეოპოლისისთვის”

შესყიდვების ელექტრონული პორტალის მიხედვით, “არქეოპოლისი” ტენდერებში 2011 წლიდან მონაწილეობს და დღემდე 220 მილიონ ლარზე მეტი აქვს მიღებული (სახელმწიფო დაწესებულებებთან ხელშეკრულებებს ადრეც აფორმებდა, თუმცა რადგან სახელმწიფო შესყიდვები 2011

წლამდე საჯარო არ იყო, ჩვენ უფრო ძველი ხელშეკრულებების დათვლა ვერ შევძელით). ამ სტატისტიკას მცირედით ჩამორჩება შპს “ინდიკო”, რომელსაც სახელმწიფო შესყიდვებიდან 2011-2025 წლებში 117 მილიონ ლარზე მეტი აქვს მიღებული (ოქტომბრის მდგომარეობით).

ორივე კომპანია, ძირითადად, სამეგრელოს ან იმერეთის მუნიციპალიტეტების მიერ გამოცხადებულ ტენდერებში იმარჯვებს. მათთან ხელშეკრულებებს მარტვილის, აბაშის, სენაკის, ჩხოროწყუს, ფოთის, სამტრედიისა და ხონის მერიები აფორმებენ. ხანდახან კი მუნიციპალური განვითარების ფონდი ან რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი.

ხშირია შემთხვევები, როცა ტენდერებში ამ კომპანიებს კონკურენტი საერთოდ არ ჰყავთ. ამის მიზეზი შეიძლება ის იყოს, რომ ძირითადად, მუნიციპალიტეტებს დეტალურად და ხანდახან ამ კომპანიებზე მორგებულად აქვთ გაწერილი თავიანთი მოთხოვნები. ასეთი რამდენიმე შესყიდვა ვიპოვეთ. მაგალითად, 2024 წელს სენაკის მერიის მიერ გამოცხადებულ შესყიდვაში, სადაც მხოლოდ “არქეოპოლისი” მონაწილეობდა, ვკითხულობთ, რომ:

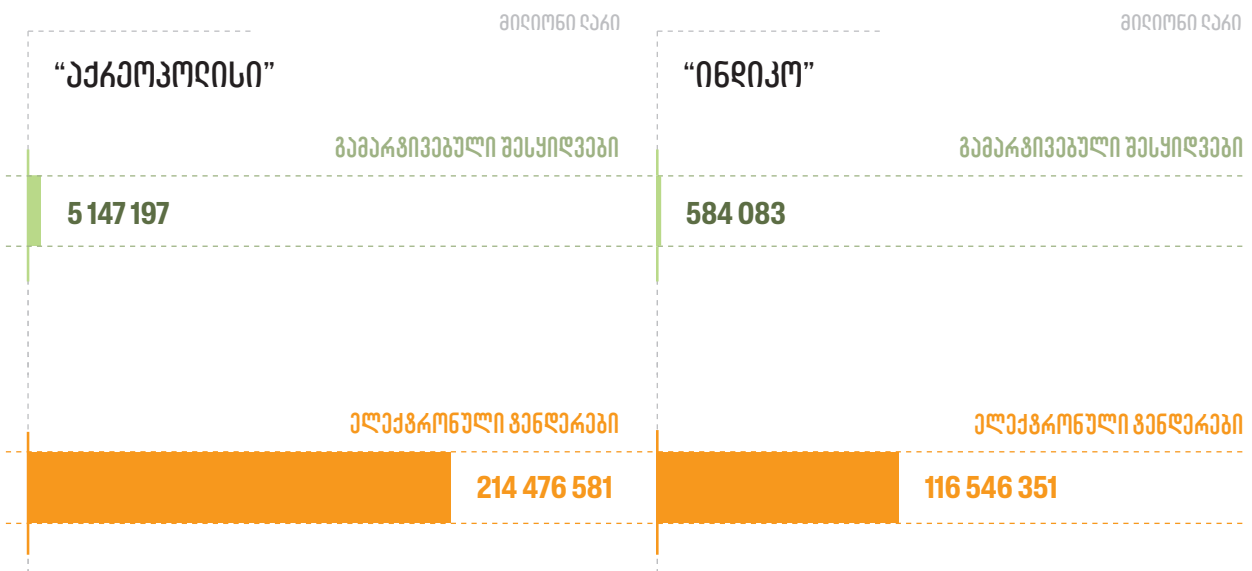
- პრეტენდენტს უნდა ჰქონოდა ანალოგიური ტიპის, ხასიათის, სირთულისა და შინაარსის სამუშაოების შესრულების გამოცდილება;
- 2021 წლის 1 იანვრიდან მოცემული ტენდერის გამოცხადების დღემდე, კომპანიის მიერ შესრულებული ანალოგიური სამუშაოების საერთო ღირებულება უნდა ყოფილიყო არანაკლებ 31 მილიონი ლარი;
- კომპანიას ერთი შესრულებული ხელშეკრულების ფარგლებში დასრულებული უნდა ჰქონოდა ანალოგიური ტიპის, ხასიათის, სირთულისა და შინაარსის სამუშაოები, ღირებულებით “არანაკლებ წინამდებარე ტენდერის შესყიდვის სავარაუდო ღირებულების 50%-ის ოდენობისა;
- მოთხოვნილი იყო დამატებითი დოკუმენტაცია;

ეს ტენდერი ორ ადმინისტრაციულ ერთეულში, ერთ-ერთი საუბნო გზის და სასაფლაომდე მისასვლელი გზის რეაბილიტაციას ეხებოდა. წესით, ეს არაა იმ სირთულის სამუშაო, რომ ამგვარი მოთხოვნები წაეყენებინათ მონაწილეებისთვის, მაგრამ თუ შემსყიდველს ტენდერის ვინმე კონკრეტულ პირზე მორგება უნდა, მაშინ ყველაფერს იღონებს.

- საქართველო" (TI) წერს, "არქეოპოლისს" მოთხოვნილი კაპიტალბრუნვის დადასტურება არ გაუჭირდებოდა. თუმცა, ხობსა და რეგიონში მოქმედი კომპანიების უმეტესობა ამ მოთხოვნებს ვერ დააკმაყოფილებდა.

ხობის მერიას მსგავსი პირობებით ჰქონდა გამოცხადებული ტენდერი 2023 წლის იანვარშიც,

“არქეოპოლისისა” და “ინდიკოს” მიერ სახელმწიფო შესყიდვებიდან მიღებული თანხები:

2024 წლის 17 იანვარს ხობის მერიამ 6 ადმინისტრაციულ ერთეულში გზების რეაბილიტაციისთვის 10.8-მილიონიანი შესყიდვა გამოაცხადა. მასში მონაწილე კომპანიას, ანალოგიური სამუშაოების შესრულების გამოცდილებასთან ერთად, სხვა პირობაც უნდა დაეკმაყოფილებინა - 2021 წლის 1-ლი იანვრიდან, შესრულებული ანალოგიური სამუშაოების ჯამური ღირებულება არ უნდა ყოფილიყო 32.5 მილიონ ლარზე ნაკლები. ეს თანხა ტენდერის საწყის ღირებულებას 3-ჯერ აღემატებოდა. კონკურსში მონაწილეობა მხოლოდ “არქეოპოლისმა” მიიღო და ხობის მერიას სამუშაოების შესრულება ზუსტად 10.8 მილიონის სანაცვლოდ შესთავაზა.

როგორც “საერთაშორისო გამჭვირვალობა

რომელიც 5 სხვადასხვა ადმინისტრაციულ ერთეულში გზის დაგებას ეხებოდა. ამ შესყიდვაშიც სენაკის მერის ბიძის კომპანიამ გაიმარჯვა, თანაც უკონკურენტოდ.

“მომსახურების რამდენიმე ტენდერად გამოცხადება გაზრდიდა კონკურენციას. გასულ წლებში ასეთი იყო ხობის მუნიციპალიტეტის მერიის სატენდერო პრაქტიკაც, თუმცა ბოლო ორი წლის განმავლობაში ხობის მერია ცდილობს, რომ რამდენიმე დასახლებაში გზების რეაბილიტაცია მომსახურების ერთი ტენდერით შეისყიდოს,” - წერდა TI 2024 წლის თებერვალში.

მოგიყვებით კიდევ ერთი გარემოებაზე. 2011-2019 წლებში სენაკის მერიაში ჯერ იურიდიულ, შემდეგ

სენაკის მერი ვახტანგ გადელია და მისი მოადგილე ნანა ზარანდია (წყარო: სენაკის მერიის Facebook)

კი ადმინისტრაციულ სამსახურს ნანა ზარანდია ხელმძღვანელობდა. 2019 წელს ზარანდია სს “არქეოპოლისის” დირექტორი გახდა და ამ პოსტს 2020 წლამდე (ივნისამდე) იკავებდა.

ამ პერიოდში “არქეოპოლისმა” მხოლოდ სენაკის მერიასთან 6 მილიონ ლარამდე ღირებულების ხელშეკრულებები დადო, რომელთაც ხელს კომპანიის მხრიდან თავად ზარანდია აწერდა.

2020 წელს ზარანდიამ ისევ სენაკის მერიის ადმინისტრაციული სამსახურის უფროსის პოზიციაზე მოინდომა დაბრუნება. მის დაქვემდებარებაში იყო შესყიდვების განყოფილება. “არქეოპოლისი” კვლავ აგრძელებდა ტენდერების მოგებას. ზარანდია კი ამჯერად მუნიციპალიტეტის მხრიდან აწერდა ხელს ოქმებს და ასე ადასტურებდა, კომპანიასთან ინტერესთა კონფლიქტი არ მაქვსო.

“მართლა მომბაზრებულია უკვე ერთი და იგივე თემა და ამიტომ არ გპასუხობთ ამ საკითხზე... არ გიპასუხებთ... არაფერს ხელს არ ვაწერ [...] არც ერთი კანონდარღვევა არ ყოფილა, არ დამირღვევია მოქმედი კანონმდებლობის არც ერთი მუხლი” - გვითხრა ზარანდიამ სატელეფონო საუბრისას. ის დღეს სენაკის მერის მოადგილის პოსტს იკავებს.

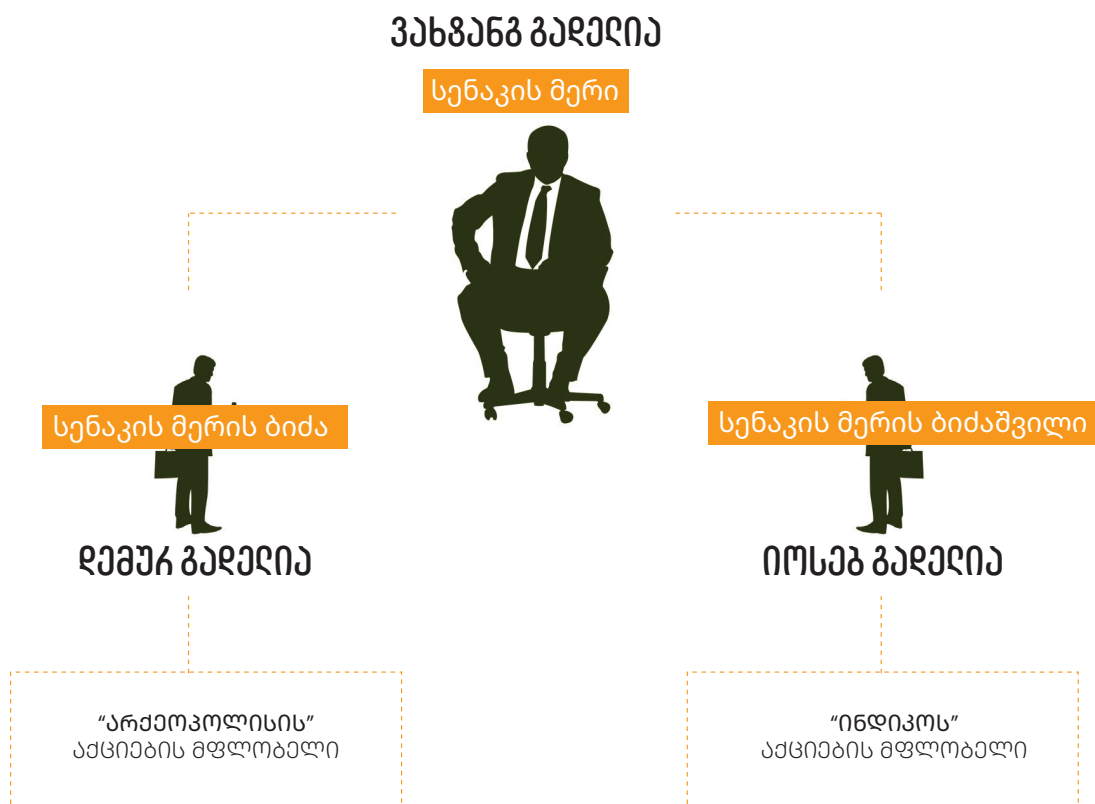
“ქაჩოქი-ჯიგაქი პონჯი,” ანუ მანკიერი საშენიანო კაპიჭიკა

ამ მაგალითების მოძებნისა და გამოკვლევის შემდეგ, ჩვენ სამეგრელოსა და იმერეთის რვა მუნიციპალიტეტის მერიას ვკითხეთ, 2012 წლიდან დღემდე, თუ გამოუვლენიათ მსგავსი დარღვევის ფაქტი, რა მოიმოქმედეს ამ სისტემური პრობლემის წინააღმდეგ და რა კონტროლის მექანიზმები აქვთ პრეტენდენტებს შორის გარიგების თავიდან ასარიდებლად, როგორც ეს “არქეოპოლისისა” და “ინდიკოს” შემთხვევაში ხდება.

მარტვილისა და ხონისა მერიებისგან პასუხი არ მიგვიღია.

ხობის მერიამ გვითხრა, ჩვენთან მსგავსი დარღვევა არ დაფიქსირებულა - ელექტრონულ ტენდერში სისტემა პრეტენდენტების რიგითობას ავტომატურად ავლენს და ასაჯაროებს, შემდეგი პრეტენდენტის ვინაობა ხილვადი ხდება მხოლოდ წინა პრეტენდენტის დისკვალიფიკაციის შემთხვევაში, ეს მექანიზმი კი ტენდერებში კომპანიების ურთიერთშეთანხმებულ მოქმედებას გამორიცხავსო.

გაგედიდის ოჯახური კავშირი

მათ წერილში ასევე ნათქვამი იყო: “მერიის კომპეტენციას აღემატება კომპანიებს შორის ნათესაური კავშირების დადგენა და მათ შორის ურთიერთშეთანხმებული მოქმედების გამოვლენა.”

“[ჩვენ] მიერ გამოცხადებულ ტენდერებთან დაკავშირებით, პრეტენდენტ(ებ)ის მხრიდან აფიდავითით განსაზღვრული პირობების დარღვევის ფაქტებს ადგილი არ ჰქონია,” - მოგვწერა სენაკის მუნიციპალიტეტიდან ვახტანგ გაგელიამ და გვითხრა, “სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ” კანონის შესაბამისად, მიმწოდებლის შერჩევამდე ბაზრის კვლევასაც ვატარებთო.

აბაშის მერიაც იმავეს ამბობს - ჩვენი საფინანსო-საბიუჯეტო სამსახურის შესყიდვების განყოფილება “სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ” კანონისა და “ელექტრონული ტენდერის ჩატარების შესახებ წესის” სრული დაცვით ხელმძღვანელობსო.

ზუგდიდის მერიამ მოგვწერა, რომ კომპანიებს შორის შესაძლო გარიგებების თავიდან ასაცილებლად, ტენდერებს დაფარული მონაცემების მეთოდით აცხადებს. მათი თქმით, სატენდერო პირობების დარღვევის ფაქტი ერთხელ, 2021 წელს გამოავლინეს. თუმცა, ეს შესყიდვა გადელიების კომპანიებს არ ეხება. ჩხოროწყუს მერიამ კი მოგვწერა: “სახელმწიფო შესყიდვებისას, რიგ შემთხვევაში, ხდება ბაზრის კვლევა ტენდერში მონაწილე კომპანიებზე; კომპანიის მფლობელებს შორის ნათესაური კავშირის შემოწმებას ადგილი არ ჰქონია; კონტროლის მექანიზმი, რაც ტენდერებში კომპანიების ურთიერთშეთანხმებულად მოქმედებას გამორიცხავს, მუნიციპალიტეტის მერიას არ აქვს; სახელმწიფო შესყიდვებში აფიდავითის დარღვევის ფაქტები არ გამოვლენილა; სს “არქეოპოლისსა” და შპს “ინდიკოს” შორის კავშირის გამოვლენა მუნიციპალიტეტის მერიის ფუნქციას არ წარმოადგენს”.

“საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველოს” ანტიკორუფციული პროგრამის მენეჯერი, სანდრო ქევიშვილი კი “აი, ფაქტთან” ინტერვიუში ამბობს, რომ კონტროლის მექანიზმებიც არსებობს და სურვილის შემთხვევაში ამ მავნე პრაქტიკის შეცვლაც შეიძლება. მისი თქმით, ამის საშუალებას არსებული კანონმდებლობა და შესყიდვების ღია სისტემა იძლევა. მთავარია ნება და ერთიანი სისტემის მუშაობა.

“სისტემა გამართულად რომ მუშაობდეს - პირველ რიგში, მერიებს აქვთ შიდა აუდიტის სამსახურები. თუ რაღაც პრობლემაა, გარიგებაა, ვთქვათ, ხელოვნურად იზღუდება კონკურენცია, ეს სამსახური უნდა იყოს მოწოდების სიმალლეზე და თუნდაც მერის ინტერესი იყოს, მასაც უნდა დაუპირისპირდეს და გააკონტროლოს[...] მუნიციპალურ დონეზე, საკრებულოც უნდა მუშაობდეს და ეს კონტროლის მექანიზმიც იყოს. მაგრამ ახლა თითქმის ყველა საკრებულო ერთპარტიულია და გამორიცხულია მათ მერიები გააკონტროლონ. სახელმწიფო აუდიტის სამსახური პერიოდულად უნდა სწავლობდეს, დებდეს დასკვნებს და აგზავნიდეს პროკურატურაში. პროკურატურა უნდა იწყებდეს გამოძიებას - ეს ხაზიც უნდა მუშაობდეს, რაც ახლა სრულიად მოშლილია... ამას ემატება შესყიდვების სააგენტო - პასუხისმგებელი უწყება, რომელსაც შიდა მონიტორინგის მექანიზმიც აქვს და არც ისე ცოტა ბერკეტი... მაგრამ ახლა ყველა ინსტიტუცია დამორჩილებულია ერთ პოლიტიკურ პარტიას, ერთ ძალას და არ არსებობს რეალური გამაწონასწორებელი მექანიზმები,” - გვეუბნება ქევიშვილი და იმასაც აღნიშნავს, ამ ინსტიტუციებს დარღვევებზე სათანადო რეაგირება რომ ჰქონდეთ, ამას პრევენციის ეფექტიც ექნებაო.

მისი აზრით, მერიებს რისი გაუმჯობესებაც შეუძლიათ, ეს სახელმწიფო შესყიდვებში მოჩვენებითი ნაცვლად, რეალური კონკურენციის მაჩვენებლის ზრდაა.

“ახლა კი [რეგიონებში] ეს პრაქტიკაა გავრცელებული - ძირითადად, სახელმწიფო შესყიდვებს მერთან ან საკრებულოს თავმჯდომარესთან, რომელიც, როგორც წესი, “ქართული ოცნებიდანაა,” კავშირში მყოფი კომპანიები იგებენ. ან მერის მოადგილესთან და საკრებულოს სხვა წევრებთან დაახლოებული კომპანიები. რომელი მუნიციპალიტეტის

ტენდერებშიც არ უნდა ჩაიხედოთ, ყველგან მსგავსი სიტუაციაა...ტენდერი რომ ცხადდება, ძირითადად, ყველამ იცის, ვისთვის არის. და რომც იყოს სხვა კომპანია, ვისაც უნდა მონაწილეობა, არ შედის, არ უნდა ეს შარი. იცის, რომ ან დისკვალიფიკაციას მიანიჭებენ, ან პრობლემები შეექმნება მომავალში[...] როგორც წესი, გეოგრაფიულად აქვთ ხოლმე შემოსაზღვრული. სადაც აქვთ გავლენა, იმ ბიუჯეტს ამისამართებენ და იმ თანხებს საკუთარი კომპანიებისკენ,” - ამბობს სანდრო ქევიშვილი.

სენაკის მერმა, რანდენიმე მცდელობის მიუხედავად, ჩვენს სატელეფონო ზარებს არ უპასუხა. დავურეკეთ კომპანიების წარმომადგენლებსაც.

“ინდიკოს” დირექტორი მანანა გვასალია გვიმტკიცებდა, არასდროს არავისთან არანაირ შეთანხმებაში არ ვყოფილვარ და არც აფიდავიტის პირობები დავგირღვევიაო:

“არანაირ გარიგებაში არ ვყოფილვართ, არც “არქეოპოლისთან” და არც სხვასთან. ეს არასწორი იყო, შესაბამისად დაკვალიფიცირდა... “არქეოპოლისი” და შპს “ინდიკო” დასავლეთში ნორმალური, დიდი კომპანიებია და ის, რომ ლებულობენ მონაწილეობას ტენდერებში, არ უნდა იყოს მგონი გასაკვირი... არანაირი კონტაქტები “არქეოპოლისთან,” არანაირი გარიგებები, არც არასდროს მქონია და მომავალშიც, დამერწმუნეთ, არ გვექნება.”

“ასეთი თემა, რაც მოლაპარაკებაზე იყო, არ ყოფილა. იმიტომ, რომ “ინდიკო” და “არქეოპოლისი” დაპირისპირებულები არიან ერთმანეთში და ასე რომ... მოლაპარაკება საერთოდ გამორიცხულია... კონკურენტი ფირმები არიან ერთმანეთის,” - გვითხრა “არქეოპოლისის” სამეთვალყურეო საბჭოს წევრმა, დავით გვარამიამ. ის “ქართული ოცნების” ყოფილი მაჟორიტარია სენაკის სოფელ გეჯეთიდან.

ერთია, რას გვეუბნებიან ამ სქემებში მონაწილე კომპანიების წარმომადგენლები და მეორეა, რას გვეუბნება მონაცემები და დოკუმენტები. ეს უკანასკნელი კი აჩვენებს, რომ სატენდერო კომისიებს მეტი ყურადღება და მონდომება მართებთ თუ ფარული შეთანხმებებისა და კორუფციის რისკების გამოვლენა სურთ. მაგრამ აქ მთავარი კითხვა ისაა, სურთ კი?

მთავრობაში მზარდი ბიზნესი და სახელმწიფო ჩესურსით აყვავებული ბიზნესი

ავტორი: ნანუკა ბრეგაძე და მარიამ კაჭკაჭაშვილი

2021 წლის 4 თებერვალს რომან აბრამიშვილმა თბილისის მერისგან, კახა კალაძისგან ვაკეში ბინა და 2 პარკინგი 1 547 724 ლარად იყიდა. წელიწადსა და 8 თვეში ეს ბინა შინაგან საქმეთა მინისტრს, ვახტანგ გომელაურს 542 000 ლარად მიჰყიდა. ეს ამბავი ტ/კ “პირველის” გამოძიებიდან შევითქვით.

ვიფიქრეთ, რომ მსგავსი თანამდებობის პირისგან ბინის ყიდვა, შემდეგ მეორე თანამდებობის პირზე უფრო იაფად გადაყიდვა არც უბრალო ამბავი იყო, არც დამთხვევა და ვერც ეს შუაში მდგომი პირი იქნებოდა “ვიდაც” უმნიშვნელო.

გუგლის საძიებო სისტემა რომან აბრამიშვილზე ბევრს ვერაფერს გეტყვით. კვლევის დასაწყისში მხოლოდ ის ვიპოვეთ, რომ ის ბოლნისელია. მეტი ინფორმაციის გასაგებად ჩვენც ბოლნისის მივამურეთ. იქ გავარკვიეთ, რომ რომანს ძმაც ჰყოლია, გიორგი. და ორივეს სხვა სახელებით უფრო იცნობენ, გიორგის გოგად, რომანს კი - კოკად. მათზე ღიადა საუბარი კი არავის სურს. მიზეზი მათი პოლიტიკური კავშირები და გავლენებია. მით უფრო, რომ ეს გავლენები მათ მშობლიურ მხარესაც სცდება.

მათი ბიზნესი მრავალმხრივია და მმართველი ძალისგან მხარდაჭერილი. მილიონობით ლარის ტენდერი, ასევე სუბსიდია აქვთ მიღებული “ქართული ოცნებისგან” 2014 წლიდან მოყოლებული. თუმცა, არც თავად დარჩენილან პარტიას ვალში.

ორივე ძმა “ქართული ოცნების” შემწირველია. გიორგი აბრამიშვილს, 2018 წლიდან დღემდე, “ქართული ოცნებისთვის” 358 000 ლარი აქვს შეწირული. 60 000 ლარი კი სალომე ზურაბიშვილისთვის, როგორც “ოცნების” კანდიდატისთვის.

რომან აბრამიშვილი

რომან აბრამიშვილმა კი “ქართული ოცნების” ყულაბაში 2019-2024 წლებში 296 000 ლარი ჩააგდო. 2018 წელს ძმას არ ჩამორჩა და სალომე ზურაბიშვილს 60 000 ლარი შეწირა. როგორც ჩანს, ძმებმა იციან, რომ პარტიის მხარდაჭერა ბიზნესის უკეთ კეთებისა და გამდიდრების ერთ-ერთი პირობაა. ალბათ, ამიტომ სწირავდა რომან აბრამიშვილი 2012 წელს “ნაციონალურ მოძრაობას” თანხას. მაშინ მან პარტიას, 7 000 ლარი გადაურიცხა.

2012 წელს აბრამიშვილები დამწყები ბიზნესმენები იყვნენ. მას შემდეგ ახალ პოლიტიკურ ძალასაც შეეწყვნენ და მათი ქონება და გავლენებიც შეწირული თანხის პირდაპირპროპორციულად გაიზარდა.

აბრამიშვილების უძიავი ქონება

ბოლნისში მთავარ გზაზე, სულხან საბას ქუჩაზე, სასტუმრო “ალმენდინგერი” დგას. შენობა ადრე შპს “ბოლნისის რაიონის ცენტრალურ აფთიაქს” ეკუთვნოდა და მასში აფთიაქი ფუნქციონირებდა. კომპანიის მფლობელი სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო იყო, დირექტორი კი - ლალი გურგენიძე.

გიორგი აბრამიშვილი

2012 წლის მარტში ამ კომპანიის 100%-ანი წილისა და უძრავი ქონების მფლობელი შპს “ნიუ მოტორსი” გახდა. მან სახელმწიფო ქონება, უპირობო აუქციონზე, 29 000 ლარად იყიდა. შპს “ნიუ მოტორსი” გიორგი აბრამიშვილის კომპანიაა.

2013 წლის მარტში გიორგიმ აფთიაქის მმართველი, ლალი გურგენიძე თანამდებობიდან გაათავისუფლა. უსამსახუროდ დარჩენილი ლალი გურგენიძე კი აბრამიშვილების დედამ, დინარა პირველმა “წითელ ჯვარში” დაასაქმა. დინარა პირველი “წითელი ჯვრის” ბოლნისის ფილიალის ხელმძღვანელი და სოფელ კაზრეთში მე-2 საჯარო სკოლის დირექტორია.

აბრამიშვილებმა კი ყოფილი აფთიაქის შენობაში სასტუმრო 2024 წელს გახსნეს და ბუქინგის საიტს

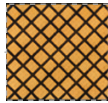
გიორგი აკაიშვილის

წილები კომპანიებში:

გიორგი აკაიშვილის

წილები კომპანიებში:

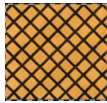
მარნეული
52 999 კვ.მ. მიწის ნაკვეთი

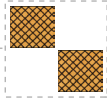
თბილისი
208.1 კვ.მ. 3 ბინა

თბილისი
51.1 კვ.მ ავტოსადგომი ფართი

ბოლნისი
362 166 კვ.მ. 12 მიწის ნაკვეთი

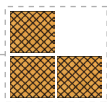
მცხეთა
11 938 კვ.მ. 2 მიწის ნაკვეთი

დუშეთი
65.2 კვ.მ. 2 აპარტმენტი

ბაკურიანი
135.66 კვ.მ.

თბილისი
7 202 კვ.მ. 3 მიწის ნაკვეთი

თბილისი
207.11 კვ.მ. 2 ბინა

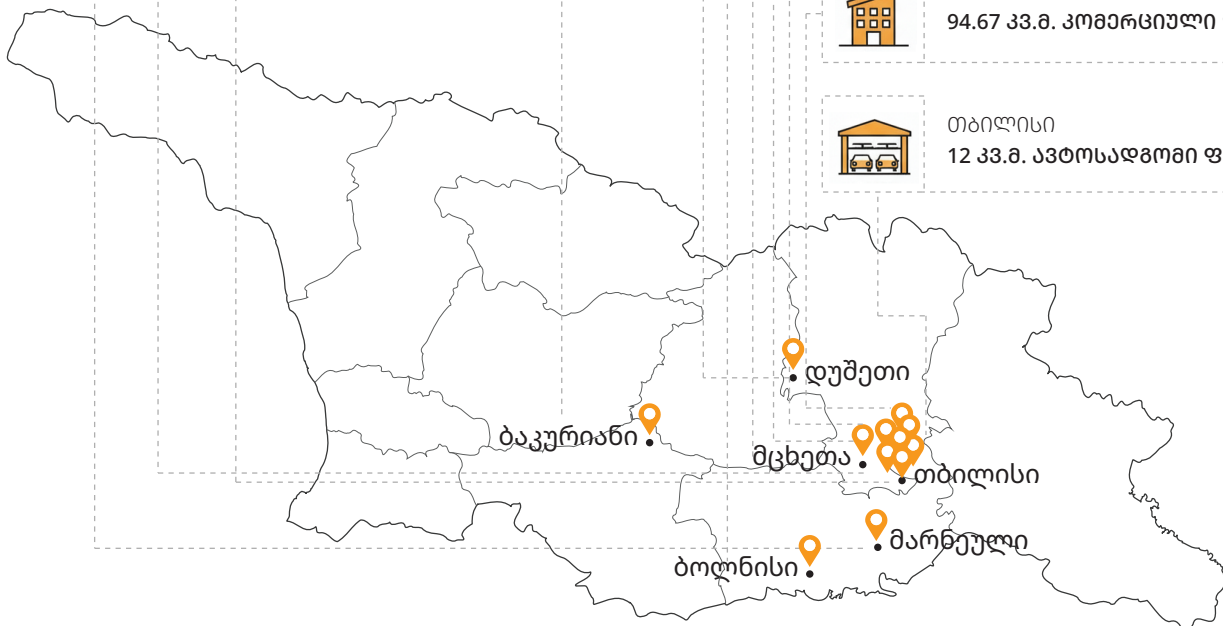
თბილისი
94.67 კვ.მ. კომერციული ფართი

თბილისი
12 კვ.მ. ავტოსადგომი ფართი

ქმედებები აკაიშვილების

უძრავი ქონება

თუ დავუჯერებთ, ერთი ღამის ფასი 300 ლარამდეა. სასტუმრო შპს “ალმენდინგერს” ეკუთვნის, კომპანიის მფლობელი კი გიორგი აბრამიშვილია.

ახლახანს, 2025 წლის მარტშიც გიორგი აბრამიშვილმა სახელმწიფოსგან აუქციონით იყიდა 5 602 კვ.მ. მიწა თბილისში - ქინძმარაულის N39-ში. ეს გარიგება 1 114 000 ლარი დაუჯდა, გამოდის, რომ კვადრატულში გადახდილი აქვს 200 დოლარამდე. შეძენილი მიწა და მასზე არსებული შენობა-ნაგებობა აეროპორტის მიმდებარედაა.

ამის გარდა აბრამიშვილს 23 სხვა ქონებაც აქვს თბილისში, მცხეთაში, დუშეთში, ბოლნისსა და ბაკურიანში. აქედან 12 უძრავი ქონება ბოლნისშია, ჯამში 36 ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო და საკარმიდამო მიწები. მათგან მხოლოდ ერთი, 605 კვ.მ. მიწა აჩუქეს ბოლნისში. დანარჩენი კი თვითონ იყიდა 2011 წლის შემდეგ.

რომანის ქონება კი უფრო მწირია და მხოლოდ 5 ჰა მიწას ითვლის მარნეულში, სამ ბინას (გაბრიელ სალოსის ქუჩაზე და ჭავჭავაძის გამზირზე) და სამ ავტოსადგომს თბილისში. რომანმა ქონება 2020-2025 წლებში იყიდა.

როგორ იშოვნეს უდიდესი აბრამიშვილებმა?

გიორგი და რომან აბრამიშვილებმა პირველი კომპანია “შპს საბა +++” 2007 წლის ივლისში დაარსეს, პარტნიორ მამუკა კუხალაშვილთან ერთად. კომპანიის საქმიანობა ღორღიანი და ქვიშოვანი კარიერების დამუშავებაა. ამ კომპანიამ 2013 წელს ორი პატარა ტენდერი მოიგო, ჯამში 256 ლარის. საქართველოს სტატისტიკის სამსახურის მიხედვით კომპანია ახლა აქტიური აღარაა.

2011 წლის ნოემბერში რომან აბრამიშვილი შპს “გეო ბილდ გრუპის” დირექტორად ინიშნება. კომპანიის დამფუძნებელი და მფლობელი კი შპს “ნიუ ენერჯია”, რომელიც მაშინდელ მთავრობასთან დაახლოებული კომპანიაა და ტენდერს ტენდერზე იგებდა. “საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველოს” ტენდერების მონიტორინგის პორტალის მიხედვით, 2011-2012 წლებში კომპანიას 13.5 მილიონამდე ლარის ხელშეკრულება და 70 მილიონამდე ლარის გამარტივებული შესყიდვა აქვს გაფორმებული. მათ შორის, ამ კომპანიამ

წეროვანის დევნილთა დასახლება ააშენა. “სტუდია მონიტორის” ჟურნალისტური გამოძიების მიხედვით, კომპანიის ერთ-ერთი მფლობელი ვანო მერაბიშვილის მეგობარი, ლუხუმ კაპანაძეა. წეროვანის დევნილთა დასახლების მშენებლობაზე კონტროლი კი თავად ვანო მერაბიშვილს ჰქონდა აღებული. ლუხუმ კაპანაძის საქმიანობაზე გამოძიების გამოქვეყნების შემდეგ “სტუდია მონიტორის” ოფისი გაქურდეს და მთელი ტექნიკა წაიღეს.

შპს “გეო ბილდ გრუპს” აბრამიშვილი 2019 წლის ივნისამდე ხელმძღვანელობდა, თანამდებობა მან თავად დატოვა. შეიძლება, ეს გადაწყვეტილება იმიტომაც მიიღო, რომ კომპანიის დამფუძნებელსა და მფლობელზე, შპს “ნიუ ენერჯიზე” “ქართულ ოცნებას” გამოძიება გადასახადებისთვის თავის არიდებისა და სახელმწიფოს თანხების მითვისებაზე 2012 წლიდან ჰქონდა დაწყებული.

2011 წლიდან კი აბრამიშვილი სახელმწიფო ტენდერებში საკუთარი კომპანიით ჩნდება. შპს “გგკ ტექნოლოჯის” დირექტორიც თავადაა და მფლობელიც. საქმიანობა გზების მშენებლობა, რეაბილიტაცია და მძიმე ტექნიკით ვაჭრობაა. კომპანია, ძირითადად, გზებს აგებს, ხან სასოფლოს, ხან შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობისას. 2016 წლიდან შპს ტენდერებს აქტიურად იგებს და დღემდე ბიუჯეტიდან 80.3 მლნ ლარი აქვს მიღებული. ეს კომპანია ბოლნისის მუნიციპალიტეტის ტენდერებს ხან იმის ხარჯზე, რომ კონკურენტი არ ჰყავს და თუ ვინმე გაბედავს ტენდერში მონაწილეობას, მასაც დისკვალიფიკაციას აძლევს მერია.

კომპანიისა და სახელმწიფო უწყებების ლოიალურ და შეხმატკბილებულ ურთიერთობაზე ტენდერების გარდა სხვა ფაქტიც მეტყველებს. კერძოდ ის, რომ შპს “გგკ ტექნოლოჯიმ” 2024 წელს სახელმწიფო აუქციონზე შეიძინა 7 808 კვ.მ. მიწის ნაკვეთი, განსაკუთრებული ვალდებულებების გარეშე. მიწა იაღლუჭში, მარნეულის მუნიციპალიტეტშია.

2017 წლის ნოემბერში რომანი მიწას ყიდულობს თბილისის მერიისგანაც. 1 200 კვ.მ. მიწა ბოგდან ხმელნიცკის ქუჩაზე მან 205 000 ლარად იყიდა იმ პირობით, რომ 20 000 ლარს დახარჯავდა ბერი გაბრიელ სალოსის 37-ის მიმდებარედ სკვერის მოსაწყობად.

პატარა სკვერი მოაწყო, ფინანსური სარგებელი კი დიდი ნახა. 2018 წლის 8 თებერვალს მან შპს „დეველოპმენტ გრუპ ჯორჯია“ დააარსა და იმავე დღეს კომპანიას 205 000 ლარად მიყიდა ხმელნიცკზე არსებული ნაკვეთი.

9 თებერვალს კი უკვე მერიის არქიტექტურის სამსახურს სთხოვა, დაედგინათ ნაკვეთის სამშენებლოდ გამოყენების პირობები. მას სურდა სავარაუდოდ, 8 სართულიანი, მრავალფუნქციური შენობის მშენებლობა. 22 მარტს მან არქიტექტურის სამსახურისგან დადებით პასუხი მიიღო. 2019 წლის მარტში კი მშენებლობის ნებართვაც მისცეს.

ეს მაშინ, როცა 2017 წელს რიგით მოქალაქეს ამ ნაკვეთზე ლუდის ბარის მშენებლობის უფლებაც არ მისცეს იმ მიზეზით, რომ ტერიტორია საზოგადოებრივ-საქმიან ზონაში მდებარეობს და იქ მხოლოდ საყოფაცხოვრებო მომსახურების ობიექტის მშენებლობაა დასაშვები. მერიას ამ ტერიტორიაზე 2013 წლიდან განზრახული ჰქონდა მედიათეკის მშენებლობა. პროექტიც კი შეთანხმებული იყო. თუმცა, რომან აბრამიშვილის ინტერესის გამო აზრი შეიცვალეს.

მშენებლობის ნებართვის მიღებიდან 7 თვეში რომან აბრამიშვილმა კომპანია, მიწით და სამშენებლო ნებართვის თანხლებით, შპს „აგორას“ მიყიდა. ნასყიდობის ფასი 350 000 დოლარის ექვივალენტი იყო ლარში და პლიუს 300 კვ.მ. საცხოვრებელის ფართი ახალ კორპუსში, თეთრი კარკასის მდგომარეობაში. ხელშეკრულების მიხედვით ამ კორპუსში 1 კვ.მ. ფართი 500 დოლარად შეფასდა.

ასე იშოვა აბრამიშვილმა 205 000 ლარად 500 000 დოლარი.

2023 წელს შექმნილ შპს „ვოტერ სტილში“ რომანს 67%-ანი წილი ამ წლის 21 მარტიდან 16 ივლისამდე ჰქონდა. კომპანიამ სწორედ ამ 4 თვეში სამი ტენდერის, ჯამში, 1.3 მილიონი ლარის ღირებულების ხელშეკრულება დადო. დოკუმენტების მიხედვით ჩნდება ეჭვი, რომ აბრამიშვილი ამ კომპანიაში მხოლოდ ამ ტენდერების მოსაგებად შევიდა.

რომანის კიდევ ერთი კომპანია შპს „ნუში იმირია“, რომელსაც მარნეულის მუნიციპალიტეტის სოფელ შაუმიანში 35 ჰა მიწა ეკუთვნის. ეს ტერიტორია აბრამიშვილმა შვიდი ნაკვეთის შეერთებით მიიღო და მასში 497 000 ლარი გადაიხადა. თავისივე კომპანიასაც ამ თანხად მიჰყიდა. ოთხი ნაკვეთი ამ შვიდიდან დავით ველიჯანაშვილს ეკუთვნოდა. ტ/კ „პირველის“ ჟურნალისტური გამოძიება ადგენდა, რომ ველიჯანაშვილი ადრე სუს-ის მაღალჩინოსანი და გომელაურის ახლო მეგობარი იყო.

ნუშის ბაღები

2021 წელსვე კი ამ კომპანიამ სოფლის განვითარების სააგენტოდან ნუშის ბაღის გასაშენებლად 162 883 ლარის სუბსიდია მიიღო. 2021-2022 წლებში სააგენტოსგან სუბსიდია მიიღო რომანის ძმის, გიორგი აბრამიშვილის კომპანია შპს “ქართულმა მოცვმაც”. 265 361 ლარი კომპანიას ბაღისა და ჭაბურღილის მოწყობისთვის მისცეს.

გიორგი აბრამიშვილს მოცვის ბაღის გარდა სხვა ბიზნესიც მრავლად აქვს. ის წილებს კიდევ 10 კომპანიაში ფლობს. მათ შორისაა შპს GLOBAL DEFENSE GROUP, რომელშიც მას 25 პროცენტი ეკუთვნის. კომპანია ტენდერებში 2013 წლიდან მონაწილეობს და 6 მილიონ ლარამდე ხელშეკრულებები აქვს გაფორმებული. აქედან მილიონ ლარზე მეტი გამარტივებული სახით, უკონკურსოდ მოგებული ტენდერია, ხოლო დანარჩენ შემთხვევებში ან მარტო მონაწილეობდა, ან კონკურსს მეტოქეების დისკვალიფიკაციის ხარჯზე იგებდა.

ძირითადი შემსყიდველები შინაგან საქმეთა სამინისტროს სასაზღვრო პოლიცია, საქართველოს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახური და სახელმწიფო უსაფრთხოებისა და კრიზისების მართვის საბჭოს აპარატია. მაგალითად, 2013 წლამდე გომელაური ბიძინა ივანიშვილის დაცვის უფროსი იყო, ხოლო 2013 წლიდან შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილე გახდა.

2014 წლის მარტიდან ამ უწყებისთვის მომსახურება აბრამიშვილის შპს GLOBAL DEFENSE GROUP-მა დაიწყო. როცა გომელაური სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის უფროსი იყო, მაშინ კომპანია მომსახურებას სახელმწიფო უსაფრთხოების ორგანოებს აწვდიდა, პარალელურად არ წყდებოდა კონტრაქტების მიღება შინაგან საქმეთა სამინისტროს ქვეუწყებებისგან. მათ კომპანია ქურთუკებით, ფეხსაცმელებით, შარვლებით, მაისურებით, ჟილეტებით, ქუდებითა და ქაშკაშებით ამარაგებს.

დმანისი ჰესი - აბრამიშვილების ახალი ინვესტიცია

დმანისში, სოფელ ზემო კარაბულახიდან ქვემო კარაბულახისკენ მიმავალი გზა მდინარე შავწყაროსწყალის (იგივე კარაბულახის) ნაპირს მიუყვება. სანამ ხიდზე გადახვალთ და სოფლის შესასვლელს მიადგებით, ნაპირთან ერთ მეტრამდე დიამეტრის 60-ზე მეტ რკინის მილს შეამჩნევთ.

ეს მილები სოფელ ქვემო კარაბულახიდან ცოტა მოშორებით, სოფელ ყიზილაჯლოსთან მოწყობილი დმანისი ჰესისთვისაა. ჰესს საკმარისი წყალი არ აქვს და ამ მილებით უნდა მიეწოდოს. როგორც გავიგეთ, ეს მოსახლეობის უკმაყოფილებას იწვევს, რადგან მათი ძირითადი საქმიანობა და თავის რჩენის საშუალება მესაქონლეობაა. ეს საქონელი მდინარის პირას ჩაჰყავთ საბალახოდ და უწყლობის დროსაც სწორედ შავწყაროსწყალია მათი საშველი.

ქვემო კარაბულახში, ძირითადად, აბერბაიჯანულენოვანი მოსახლეობა ცხოვრობს, საშუალოდ 50 კომლამდე. ქართული უმეტესად

ძმები აბაშიშვილების კომპანიები

რომან აბაშიშვილის

წილები კომპანიებში:

რეგისტრაციის
თარიღები

გიორგი აბაშიშვილის

წილები კომპანიებში:

შპს გ & კ ტექნოლოგი

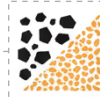
გზების მშენებლობა/რეაბილიტაცია;
მიწე და სამშენებლო ტექნიკით
ვაჭრობა/გაქირავება;

09.07.2007

27.01.2011

08.06.2011

შპს საბა +++

ღორღიანი და ქვიშოვანო კარიერების
დამუშავება;

შპს ნიუ-მოდორსი

გზების მშენებლობა/რეაბილიტაცია;
მიწე ტექნიკით ვაჭრობა/გაქირავება;
ადგილობრივი გადაზიდვები;

18.01.2013

შპს GLOBAL DEFENSE GROUP

სპეცტანსაცმლით ვაჭრობა; იარაღით,
პირადი დაცვის საშუალებებით ვაჭრობა;

01.05.2017

შპს ბილდი

გზების მშენებლობა/რეაბილიტაცია;
მიწე და სამშენებლო ტექნიკით ვაჭრობა/
გაქირავება; გადაზიდვები;

26.12.2017

შპს პარკ ვერტაქსი

პარკირების მომსახურება

10.03.2020

შპს კოხტა

მშენებლობა; ტექნიკის გაქირავება;

09.07.2020

შპს ალმანდინფარი

სასტუმროს მომსახურება;

03.08.2020

შპს ვერტაქსი

ნებისმიერი საქმიანობა;

06.11.2020

შპს ქართული მოცვი

სოფლის მეურნეობა;

18.02.2021

შპს იმეჟს

რესტორნები და საკვებით
მობილური მომსახურების
საქმიანობები;

23.04.2021

შპს ჰიდრომატიკა 1

ელექტროენერგიის წარმოება
ჰიდროელექტროსადგურების მიერ;

09.09.2021

შპს ნუში იმირი

სოფლის მეურნეობა;

23.04.2021

შპს ჰიდრომატიკა 2

ელექტროენერგიის წარმოება
ჰიდროელექტროსადგურების მიერ;

03.12.2021

შპს კაკალი იმირი

ნერგების და ჩითილების წარმოება;

24.03.2022

შპს ნიუ მოდორსის გალერეა

საგანმანათლებლო და საკულტურო
დასვენო-საგანმანათლებლო და
საგანმანათლებლო დასვენო-საგანმანათლებლო

არ იციან, საკომუნიკაციოდ რუსული და აზერბაიჯანული ურჩევნიათ.

პირველი, სოფლის გზაზე ვინც შემოგვხვდა, 54 წლის ბეჰრუზ ნამაზოვი. ის დმანისის მერიაში ჯერ ინჟინრად, შემდეგ კი სპეციალისტად მუშაობდა, თუმცა, წელიწადნახევარია, გამოუშვეს. გვითხრა, განცხადება დამაწერინეს, რადგან მოსახლეობას არ ვაძალებდი, ხელი მოეწერათ სოფლისთვის საზიანო პროექტებზე.

სოფელ ქვემო კარაბულახი

მისი თქმით, ერთ-ერთი ასეთი პროექტი სწორედ დმანისი ჰესია. ჰესი ელექტროენერგიას თითქმის 2 წელია გამოიმუშავებს, თუმცა, როგორც ჩანს, ინვესტორისთვის არასაკმარისს. ამიტომ, განიზრახეს, რომ ჰესისთვის მეტი წყალი მიეწოდებინათ. გამოსავალი კი მარტივად იპოვეს, მდინარე მილებში უნდა მოაქციონ.

სწორედ ამას ეწინააღმდეგება სოფლის მოსახლეობა. შიშობენ, რომ მდინარის მილებში მოქცევის შემდეგ ის სულ გაქრება და მოსახლეობაც უწყლოდ დარჩება. ადგილობრივები ამ გადაწყვეტილებას აპროტესტებდნენ, თუმცა, ქმედით ნაბიჯებზე, დაშინების გამო, ვერ გადავიდნენ.

“თავიდან გვითხრეს, რომ (წყლის) 30%-ს წაიღებდნენ. ახლა ამბობენ, რომ სულ მიაქვთ. სოფელი ამის წინააღმდეგია. შეხვედრაც გვქონდა გამგებელთან, რომ არ დავთმობთ. დაგვპირდნენ, განვიხილავთო. ამ მილებით მთელი წყალი წავა. წყალი თუ არ იქნება, ჩვენი საქონელი, ცხვარი... ზაფხულში რითი უნდა ვარჩინოთ?” - გვითხრა 69 წლის ადგილობრივმა.

თუმცა, საქმე აქაც “ქართულ ჯიგრულ პონტში”

მოგვარდა. კომპანიამ მდინარეში მილების ჩაყრამდე სოფლის მოსახლეობის თანხმობისთვის ხელმოწერების შეგროვება დაიწყო. საქმეში ადგილობრივი თვითმმართველობაც ჩაერთო.

ბეჰრუზ ნამაზოვი გვაცხადებს, რომ არც კრება ჩატარებულა და არც ოფიციალური შეხვედრა. სოფლის გამგებელმა, ზულფიკარ მიქაილოვმა ბირჟაზე ღამე ჩამოიარა, ხალხი

შეკრიბა, ელაპარაკა და ხელიც მოაწერინაო. ვინც არ დაეთანხმა, კარდაკარ მიადგა და სხვადასხვა მეთოდებით დაიყოლიაო.

“მოატყუეს ხალხი. ზოგს აიძულეს ხელი მოეწერა. გამგებელი ეუბნებოდა, თუ ხელს არ მოაწერთ, [სოციალურ] დახმარებას მოგიხსნითო. ზოგ ადამიანს ფულიც მისცეს, ზოგს უთხრეს, [სოციალურად დაუცველების] 300-ლარიანი სამუშაო რომ არის, სამსახურს დაკარგავთო. ასეთ ადამიანებს მოაწერინეს ხელი ძირითადად. ღარიბ კაცს აშინებენ. ისეთებსაც მოაწერინეს, ვინც აქ არც კი ცხოვრობს, აზერბაიჯანშია, იმის მაგივრადაც მოაწერინეს,” - გვითხრა ნამაზოვმა. მოსახლეობისგან ხელმოწერების შეგროვებას გვიდასტურებს მისი კიდეც რამდენიმე მეზობელი,

რომლებსაც მოგვიანებით შევხვდით. გვითხრეს, რომ თავდაპირველად საუბარი იყო უფრო პატარა მილების ჩაყრაზე, თუმცა ხელმოწერების შეგროვების შემდეგ ბევრად დიდი მილები მიიტანეს.

“თუ მართლა ცოტა წყლის აღებას აპირებენ, რასაც ატყუებენ მოსახლეობას, მაშინ ამხელა მილები რად უნდათ? მილების შეკვეთა ხდება პროექტის ტექნიკური პარამეტრებიდან გამომდინარე. წარმოიდგინეთ, თქვენ აპირებთ 100 ლიტრის აღებას წამში. რა თქმა უნდა, არ უნდა აირჩიოთ ისეთი მილი, რომელსაც შეუძლია გაატაროს, სამი ტონა, ტყუილა ხარჯია, ხო? ამიტომ, რაში სჭირდებათ?” - გვეუბნება ორგანიზაცია “მწვანე ალტერნატივას” აღმასრულებელი დავით ჭიპაშვილი. მისი ორგანიზაცია ოც წელზე მეტია გარემოსდაცვით საკითხებზე მუშაობს, მათ შორის არაერთი ჰესის მშენებლობის ამბავი გამოუკვლევიათ და შეუფასებიათ.

მოსახლეობა არ ამბობს, რომ საერთოდ არ ჩაყარონ მილები. ითხოვენ, რომ ხიდს ქვემოთ გააკეთონ და არა სოფლის შესასვლელთან,

სადაც მდინარის კალაპოტი შედარებით ფართეა. ჭიპაშვილი კი გვიხსნის, რომ ეს გამოსავალი კომპანიისთვის შეიძლება ვერ იყოს. აი, რატომ: დმანისი ჰესი დერივაციული ჰესია, რომელიც ასეთ პრინციპზე მუშაობს: მდინარიდან წყალს იღებენ ერთ ადგილას და მილის საშუალებით გადაჰყავთ იქ, სადაც სიმაღლე უფრო მეტია - რათა ტურბინებზე დაეშვას და ელექტროენერგია გამოიმუშაოს. ჩვეულებრივ, წყალს იღებენ უფრო ფართო ხეობის ზონიდან და შემდეგ მილის გავლით გადააქვთ ვიწრო ხეობაში, სადაც სიმაღლესა და დაქანებას იყენებენ. წყალი თავდაპირველად ნელა მიედინება, მაგრამ ტურბინებთან სწრაფად ეშვება, რაც ენერგიის გამომუშავებისთვის საჭიროა.

ჩვენ ჰესის მშენებლობისთვის მოსამზადებელი დოკუმენტაციის წაკითხვა გვინდოდა, მაგალითად, სკოპინგის ანგარიში, გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში, თუმცა ღია წყაროებში ვერაფერი ვნახეთ. არადა, ამ დოკუმენტებში შევძლებდით ამოგვეკითხა პროექტის მიხედვით რამხელა მილებში უნდა მოექციათ მდინარე.

ეს ჰესი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების გარეშე აშენდა, რადგან მისი დადგმული სიმძლავრე 2 მგვტ-ს არ აღემატება. ჩვენი კანონმდებლობით, მცირე სიმძლავრის ჰესების მშენებლობა გამარტივებულად, კვლევების გარეშეც შეიძლება.

დავით ჭიპაშვილი თვლის, რომ თუ სოფელში მდინარეს გაქრობის საფრთხე დაემუქრება, ჰესის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშიც უნდა არსებობდეს: “წყლის უდიდეს ნაწილს აქცევენ მიწებში, რადგან მაქსიმალური ენერგია მიიღონ ამ მდინარისგან და ეს არის პრობლემა. როცა წყლის 90%-ს იღებ და 10%-ს ტოვებ, ნიშნავს, რომ მდინარე ნადგურდება. უნდა განესაზღვრათ, ჯერ რამდენი წყალი უნდა დარჩეს მდინარეს იმისთვის, რომ ბიომრავალფეროვნებას მიაღწეს ნაკლები ზიანი და მერე რა წყალიც დარჩებოდა, ის მიემართათ მიწებში და გამოემუშავებინათ დენი. მაგრამ ჩვენ შემთხვევაში, გეგმავენ პირიქით”.

დმანისი ჰესი შპს “ბილდის” ეკუთვნის. “ბილდი” კი - გიორგი აბრამიშვილს. მისმა კომპანიამ ჰესისთვის საჭირო ტერიტორია, 4 509 კვ.მ. არასასოფლო-სამეურნეო მიწის ნაკვეთი და მასზე არსებული შენობა-ნაგებობა ქონების ეროვნული სააგენტოსგან 2022 წლის ივნისში იყიდა და მასში 39 287 ლარი გადაიხადა. ჰესის მშენებლობა კი 2023 წელს დაიწყო და მალევე დასრულდა.

მანამდე კი, 2019 წელს კომპანიას “ოცნებისთვის” 60 000 ლარი აქვს შეწირული.

ჩვენ დავურეკეთ ძმებ აბრამიშვილებს. რომანს ტელეფონი გამორთული ჰქონდა. მისმა ძმამ, გიორგიმ გვითხრა, რომ ჩვენთან საუბარი არ სურდა: “არ ვთვლი საჭიროდ თქვენ აგისხნათ ჩემი გადაწყვეტილებები. შეწირულობები იქნება თუ ნებისმიერი საქმიანობა იქნება”, - გვითხრა მან და ასევე უარყო, რომ მისი კომპანია, შპს GLOBAL DEFENSE GROUP სახელმწიფო შესყიდვებში მონაწილეობდა. ფაქტები კი საპირისპიროს მეტყველებს.

ინვესტიციები ქალაქში — როგორ მუშაობს სქემა, როცა სახელმწიფოს ქონებას “ქართული ოცნების” პარტიის მეგობრებს აძლევან

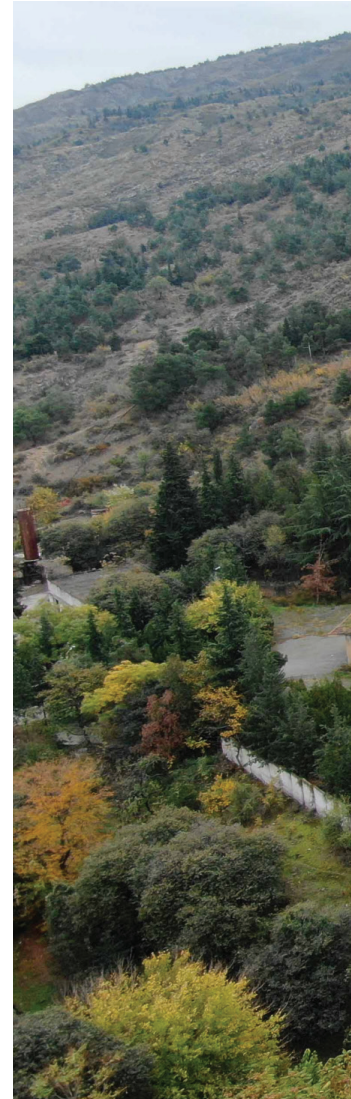
ავტორი: ნათია მიხელიძე და ია ასათიანი

ბიძინა ივანიშვილის დეიდაშვილმა, უჩა მამაცაშვილმა 2023 წლის 19 ივლისს კრწანისში მშენებარე სასტუმროში 20 ნომერი იყიდა და ამ შენაძენში 1 113 684 დოლარი გადაიხადა. ანგარიშსწორება ნაღდი ფულით შედგა. ამავე შენობაში სამი ნომერი 150 087 დოლარად იყიდა ლადო ჭანტურიამ, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მოსამართლემ, რომელიც 2014-2018 წლებში გერმანიაში საქართველოს ელჩიც იყო. კორპუსით დაინტერესდა York Holding Group LLC, რომლის მეწილეს წარსულში ბიძინა ივანიშვილის ძმისშვილი, ემზარ ივანიშვილი იყო. ამ კომპანიამ 9 931 კვ.მ. ფართის მქონე ბინები და სასტუმროს ნომრები 12.9 მილიონ დოლარად შეიძინა.

შენობა, რომლითაც ეს სამი სუბიექტი დაინტერესდა, ადრე სახელმწიფოს საკუთრება იყო, 2016 წელს კი პროექტ “50 ქონება შენი სასტუმროსთვის” ფარგლებში აუქციონით გასხვისდა. შენობას უნიკალური არქიტექტურა და ისტორია ჰქონდა.

ჩვენი ეს გამოძიება სახელმწიფო ქონების გასხვისებას იკვლევს. 6-თვიანი კვლევა სამ ძირითად პრობლემას აჩვენებს:

- **სახელმწიფო კერძო პირების ინტერესს მეტად ითვალისწინებს, ვიდრე საზოგადოებრივ ინტერესს. ხშირად კი ქონებას იმ პირებზე ასხვისებს, ვინც პარტიისთვის მისაღებია.**
- **სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო წინასწარ არ სწავლობს პოტენციური ინვესტორის ფინანსურ შესაძლებლობებს და ამ ცოდნის გარეშე ასხვისებს ქონებას მათზე. შემდეგ ინვესტორი ვალდებულია ვერ ასრულებს და სააგენტო მათი დაჯარიმებისა და ქონების უკან დაბრუნების ნაცვლად, ეთანხმება ინვესტორის მიერ შემოთავაზებულ პირობებს.**
- **სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოს არ აქვს საინვესტიციო პროექტების მიმდინარეობაზე დაკვირვებისა და მონიტორინგის გამართული მექანიზმი, რაც იწვევს იმას, რომ ინვესტორი ვალდებულია ძალიან დაგვიანებით ან საერთოდ არ ასრულებს.**

2016 წელს ქონების ეროვნული სააგენტოს მიერ გამოცხადებულ აუქციონში შპს “სისტემ ნეტმა” გაიმარჯვა. კომპანიამ კრწანისში მდებარე 17 313 კვ.მ. მიწა და მასზე მდგომი 10 შენობა (ნაწილი დანგრეული) 5 037 000 ლარად მიიღო, ანუ ერთ კვ.მ. მიწასა და მასზე არსებულ შენობაში მხოლოდ 290 ლარი გადაიხადა. ეს იქ, სადაც იმ დროს კვ.მ. მიწის ღირებულება 150 დოლარიდან იწყებოდა, შენობის კი 700 დოლარიდან.

ისიც, რომ კომპანიას ყოველ ვადაგადაცელებულ დღეზე ჯარიმის სახით 500 ლარის გადახდა მოუწევდა.

თუმცა, რა საჭირო იყო ხელშეკრულებაში ამ რიცხვებისა და დეტალების მითითება, თუკი მათ მოგვიანებით არავინ მიაქცევდა ყურადღებას და მაინც ყველაფერი “ქართულ ჯიგრულ” პონტში უნდა მომხდარიყო?

ასეთი იყო სამთავრობო პარკინგი

უძრავი ქონების შეღავათიანი ფასის სანაცვლოდ, ინვესტორს ამ შენობაში 120-ნომრიანი სასტუმრო სამ წელში უნდა გაეხსნა და ამაში 10 მილიონი ლარი უნდა დაეხარჯა. 1.1 მილიონი ლარი კი საგარანტიოდ წარედგინა მთავრობისთვის, რომ თუ ვალდებულებებს ვერ შეასრულებდა, სახელმწიფოს პირგასამტეხლოს მიღება მარტივად შეძლებოდა. ასევე ხელშეკრულებით განისაზღვრა

კომპანიას ხელშეკრულებით აღებული ვალდებულებები დღემდე არ შეუსრულებია, არადა მე-9 წელიც გავიდა. ადგილზე ახლაც სამშენებლო სამუშაოები მიმდინარეობს.

ის, რომ ინვესტორი ვალდებულებებს ვერ შეასრულებდა, მოულოდნელი სულაც არ იქნებოდა, თუკი სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო,

შენობის გასხვისებამდე, კომპანიის ფინანსურ შესაძლებლობებს სათანადოდ გამოიკვლევდა.

შპს „სისტემ ნეტი“ ინტერნეტის ერთ-ერთი მსხვილი იმპორტიორია საქართველოში. ის მსხვილ სატელეკომუნიკაციო კომპანიებთან, შპს „ფოტონეტთან“ და „ახალ ქსელებთან“ ერთად, შედის ტელეკომუნიკაციების და ტექნოლოგიების ჯგუფში. კომპანიას გააჩნია საკუთარი დატაცენტრი და მისი მომხმარებლები, ძირითადად, მსხვილი კომპანიები და ინტერნეტპროვაიდერები არიან. „სისტემ ნეტის“ მიერ სახელმწიფოსთვის წარდგენილ ფინანსურ ანგარიშებში ვერსად ვიპოვეთ ჩანაწერი, რომ ის დევლოპერული და სამშენებლო საქმიანობითაც არის დაკავებული.

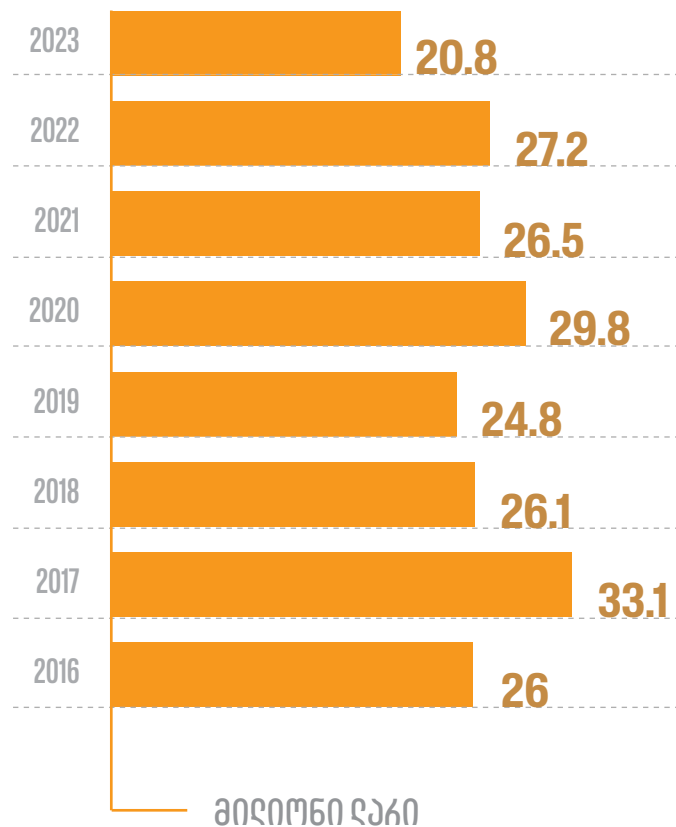
შპს „სისტემ ნეტის“ ფინანსური ანგარიშგებები (2016–2023 წლების მონაცემები) ცხადყოფს, რომ კომპანია წლების განმავლობაში ფინანსურად არც ისე სახარბიელო მდგომარეობაში იყო. „სისტემ ნეტს“ ამ წლებში ხშირად უფიქსირდებოდა ბარალიც, რაც აუდიტორების აზრით, მიუთითებს არამდგრად ბიზნეს-მოდელზე და შეზღუდულ ფინანსურ შესაძლებლობებზე.

„კომპანიას 2019-18 წლებში საერთო მოგება უარყოფითი აქვს. იგი მომსახურებას ეწევა ბარალიანად. კომპანიის წმინდა ბარალი, მიღებული დივიდენდის გათვალისწინების გარეშე, შეადგენს 900 000 ლარს და 1 316 000 ლარს“, - წერია 2019 წლის ანგარიშში. ბარალის შესახებ მსგავსი ჩანსწერები გვხვდება შემდეგი წლების ანგარიშებშიც.

მოგება კი, რომელიც კომპანიას ამ წლების განმავლობაში დროდადრო ჰქონდა ხოლმე, ძირითადად, განპირობებული იყო ერთჯერადი არასაოპერაციო შემოსავლით, მაგალითად საინვესტიციო ქონების რეალიზაციით, რეზერვების შემცირებით ან შვილობილი კომპანიის დივიდენდით. არცერთ წელს არ იკვეთება სტაბილური, ბაზარზე მომგებიანი ოპერაციული საქმიანობა. ამავე პერიოდში კომპანიას ჰქონდა მოკლევადიანი და გრძელვადიანი ვალდებულებები.

შპს „სისტემ ნეტის“

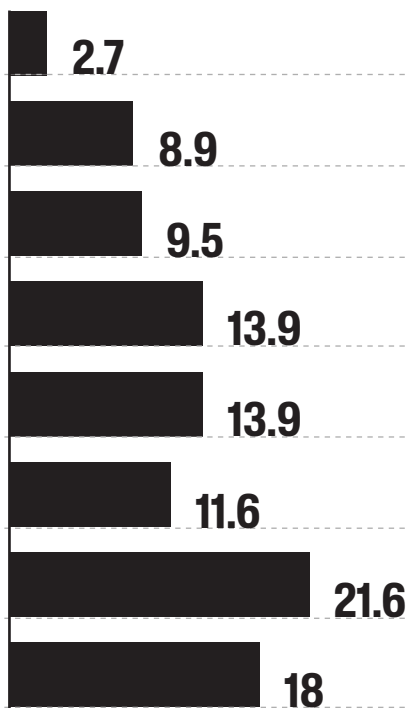
აქტივები

მილიონი ლარი

შპს “სისჯემ ნეშ”

პარამეტრები

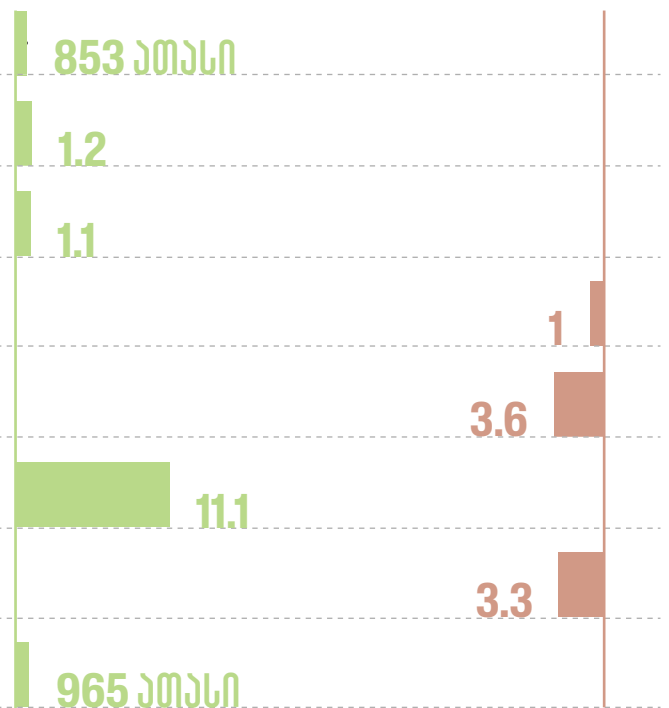

მლნ ლარი

წლის საუდი შემოსავალი

მოგება

ზარალი

მლნ ლარი

306 ღზას „სისჯამ ნაჟის“ უკან

“წარმოიდგინეთ, რომ საქართველოში დღეს იყოს 100 ბიძინა ივანიშვილი და იგივე გზას ადგეს, იმავს აკეთებდეს, რასაც აკეთებს ბიძინა ივანიშვილი. როგორი იქნება ჩვენი საქართველო? ... რა კარგი იქნებოდა, რომ 100 ივანიშვილი იყოს. რა ბედნიერი იქნებოდა ჩვენი ქვეყანა”, - ამბობდა ფრიდონ ინჯია 2022 წლის ნოემბერში.

“სისტემ ნეტის” საკონტროლო პაკეტის მფლობელი სწორედ ინჯიას ოჯახია - ფრიდონ ინჯია, მისი ორი შვილი და ცოლი კომპანიის 51.2%-ს ფლობენ.

ფრიდონ ინჯიას მთელ ოჯახს საქართველო-რუსეთის ორმაგი მოქალაქეობა აქვს. ინჯიების შემთხვევაში რუსეთის მოქალაქეობა მხოლოდ ფურცელზე დაწერილი სიტყვა არაა, ისინი იდეურადაც რუსეთის მოქალაქეები არიან.

“...ხო არ დადგა დრო, რომ, როგორც ეს გააკეთა თურქეთმა და სხვადასხვა ქვეყანამ, მათ შორის, ჩინეთმა, „მირის“ სისტემას შევერთოდე? და ამით ის გადარიცხვები, რუსული მანეთი რომ იქნება და 34 მილიონ დოლარს რიცხავდნენ ქართველები საქართველოში, რალაცნაირად დაკომპენსირდეს... დავინწყოთ ამ მხრივ მოლაპარაკება, რომ ფეხზე დავდგეთ და რალაცა მოგება მივიღოთ ჩვენი ჭკუით და გაგებით. ეს არის სასიცოცხლო მნიშვნელობის”, - თქვა ფრიდონ ინჯიამ 2022 წლის 9 მარტს.

“პოლიტიკური პარტია „ევროპელი სოციალისტები“

ფრიდონ ინჯია

მივმართავთ საქართველოს პრემიერ-მინისტრს, ირაკლი ღარიბაშვილს, პირადად მან, შექმნილი კრიზისული მდგომარეობიდან გამომდინარე, დაიწყოს პირდაპირი დიალოგი მოლაპარაკებების მაგიდასთან რუსეთის ფედერაციასთან,” - თქვა 2022 წლის თებერვალში ინჯიამ.

“ყველას მინდა, შეგახსენოთ, რომ 2008 წლის ომისთვის საფუძვლიანად მომზადება სააკაშვილის რეჟიმმა 2007 წლიდან დაიწყო, თუ ადრე არა... ომის დაწყებას წინ უსწრებდა პროვოკაციული სროლები, რის შემდეგაც სააკაშვილმა ქართული სამშვიდობო ბატალიონის მეთაურს კონსტიტუციური წესრიგის აღდგენა დააანონსებინა, მის მიერ კონტროლირებადი ტელევიზიების მეშვეობით. ამ ყველაფრის ლოგიკური კულმინაცია იყო 2008 წლის 7 აგვისტოს, ღამით სააკაშვილის ბრძანებით არტილერიის მიერ ცხინვალის დაბომბვა, რითიც რუსეთ-საქართველოს ომი დაიწყო”, - ეს კი ფრიდონ ინჯიას სიტყვებია 2023 თებერვლის არქივიდან.

შპს “სისჯამ ნაჟის” მფლობელები 2025 წლის ოქტომბრის მონაცემებით

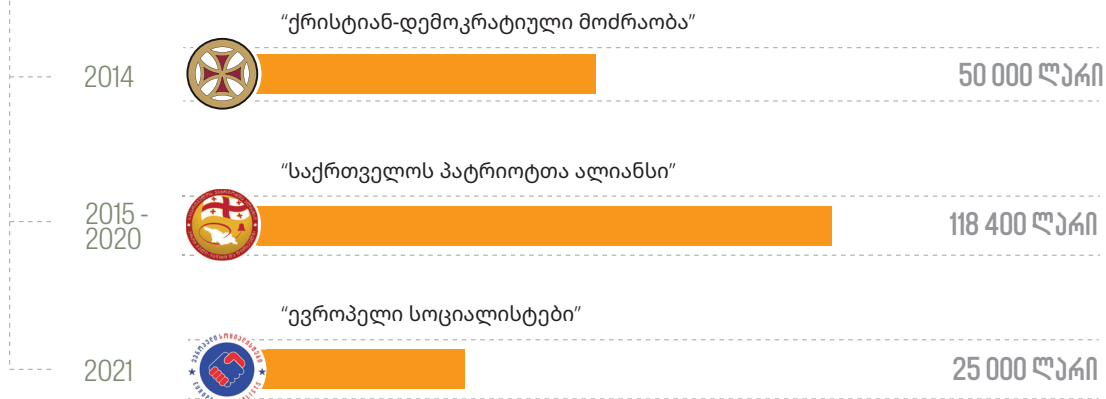
ფრიდონ ინჯია 2021 წლიდან საქართველოს პარლამენტის წევრი მილიონერი დეპუტატი იყო 2024 წლის 25 ნოემბრამდე, რომელიც ხან “ლეიბორისტული პარტიის” წევრი იყო, ხან “პატრიოტთა ალიანსის”, ხანაც “ევროპელი სოციალისტების”. თუმცა, ბოლო ხანებში “ქართული ოცნების” იდეებისა და ინიციატივების წინააღმდეგ არასდროს წასულა.

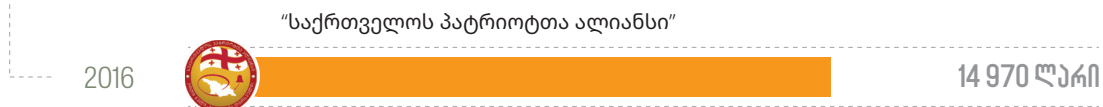
შპს “სისჯამ ნაფის” მუდგებების შემოწიგებები კოლიგიკუი კაგნიებისთვის

შკიღონ ინჟიი

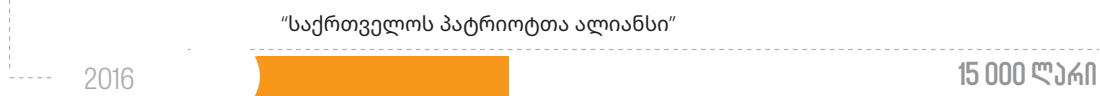
ღალი კუხიი

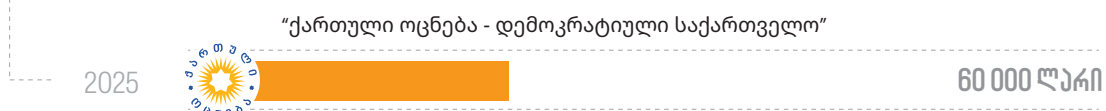
სათუნა ინჟიი

თეიგუიუ ბაკიუვილი

კოთაშვილი ინჟიი

2001 წელს ფრიდონ ინჯიას საქართველოს გენერალურმა პროკურატურამ ბრალი წარუდგინა იმაზე, რომ კავშირგაბმულობის მინისტრობის (1992–1998) პერიოდში სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, დაახლოებით, 14 მილიონი აშშ დოლარი გაფლანგა. ამ დროს ინჯია პარლამენტის წევრი იყო “ლეიბორისტული პარტიის” სიით, იმუნიტეტი ჰქონდა და ამის გამო პროკურატურამ მისი დაკავება ვერ შეძლო, გამოძიებაც ჩაიშალა და საქმეს რაიმე სამართლებრივი შედეგი არ მოჰყოლია.

ფრიდონ ინჯიას პარლამენტარობასთან ერთად ბიზნესსაქმიანობა არ შეუწყვეტია: დღემდე ფლობს წილებს 18 აქტიურ და არააქტიურ კომპანიაში. 2022 წელს სესხის პროცენტის სახით 30 000 ლარის შემოსავალიც მიიღო. 2022 წელს კი ძვირადღირებული ავტომობილებით დაღლილმა 186 000-ევროიანი პირადი ვერტმფრენიც შეიძინა.

მისი შვილი, ილია ინჯიაც პარლამენტარია - “ქართული ოცნების” წევრია და პარლამენტის თავმჯდომარის მოადგილეა. ის 2024 წლის საპარლამენტო არჩევნებში მარტვილის, აბაშის, წალენჯიხასა და ჩხოროწყუს დელეგატი იყო. ილიაც, მამის მსგავსად, მილიონერია.

პარლამენტში შესვლამდე ილია ინჯია იყო შპს “სისტემ ნეტის” დირექტორიც. ის ხელმძღვანელობდა ამ კომპანიას მისი დაფუძნების დღიდან, ანუ 2008 წლიდან მოყოლებული.

შპს „სისტემ ნეტი“ 2008 წელს დაფუძნდა და მენილეები წელიწადში 3-ჯერაც შეუცვლია. თუმცა, არ შეცვლილა 2 მენილე, რომელიც დაფუძნებისას ჯამში ყველაზე მეტ პროცენტს ფლობდა: ილია ინჯია (15.318%) და ფრიდონ ინჯია (21.565%).

ლაიბაშვილის გაქაფოების ინფიქსები კრწანისში

შპს “სისტემა ნეტს” კრწანისში შესრულებული ვალდებულებების გამო ჯარიმა ყოველდღიურად ერიცხებოდა. როგორც დოკუმენტები აჩვენებს, მათ 2019 წლის ბოლოსთვის, როცა სახელმწიფოსთვის უკვე ექსპლუატაციაში მიღებული სასტუმრო უნდა ჩაებარებინათ, 10 მილიონის ინვეტიციის ნაცვლად მხოლოდ 1.9

მილიონი ლარის მოძიება შეძლეს. ჯარიმის თანხამ 2020 წლის ბოლოსთვის 3.5 მილიონ ლარს მიაღწია. და აი, აქ იკვეთება მაშინდელი პრემიერის, ირაკლი ღარიბაშვილის დახმარებაც.

2021 წლის 28 დეკემბერს პრემიერმა ღარიბაშვილმა კომპანიას საახალწლო საჩუქარი გაუკეთა. მან ხელი მოაწერა განკარგულებას, რომლის სახელიც ასე ჟღერს: “შპს სისტემ ნეტის საქმიანობის ხელშესაწყობად რიგ ღონისძიებათა განხორციელების თაობაზე”. ამ გადაწყვეტილებით, კომპანიას დაგროვილი ჯარიმა, 3.5 მილიონი ლარი და მომავალში დასარიცხი ჯარიმა ირაკლი ღარიბაშვილმა ჩამოაწერა, ვალდებულებების შესრულებისთვის ვადა 2025 წლის ბოლომდე მისცა, საგარანტიო თანხის მოქმედების ვადა კი 2026 წლის 30 აპრილამდე გადაწია.

ღარიბაშვილის გადაწყვეტილებიდან ორ კვირაში, 2022 წლის 10 იანვარს, შპს “სისტემ ნეტმა” სასტუმროს ასაშენებლად და ვალდებულებების შესასრულებლად საქმეში 2 კვირის დარეგისტრირებული შპს “აუთლუქ ფორესტი” შემოიყვანა. ქონების ნაწილი, რამდენიმე ეტაპად, ამ ახალ კომპანიას გადაუფორმა, სანაცვლოდ კი “აუთლუქ ფორესტი” ვალდებულებებს გაიზიარებს და პასუხისმგებელი იქნება მათ შესრულებაზე.

ხელშეკრულების თანახმად, “აუთლუქ ფორესტი” თავისი ხარჯით ჯერ მიწას გეოლოგიურად შეისწავლიდა, გაარკვევდა, იყო თუ არა ამ ტიპის მშენებლობისთვის გამოსადეგი. შემდეგ კი, 2025 წლის 31 დეკემბრამდე, 120-ნომრიან სასტუმროს ააშენებდა, თეთრი კარკასის მდგომარეობამდე მიიყვანდა და მშენებელ დეველოპერსაც თავადვე იპოვიდა. ვალდებულებების შესრულების საგარანტიოდ “სისტემ ნეტს” 1 მილიონ დოლარსაც გადაუხდიდა. ამ ყველაფრის სანაცვლოდ “აუთლუქ ფორესტის” მფლობელობაში ქონების, დაახლოებით, 75% გადავიდოდა.

შპს “აუთლუქ ფორესტი” ალექსანდრე დუნდუამ 2021 წლის 29 დეკემბერს დაარეგისტრირა. წინა დღით ირაკლი ღარიბაშვილმა შპს “სისტემა ნეტს” ჯარიმები ჩამოაწერა და მშენებლობის ვადა 2025 წლის დეკემბრამდე გაუზარდა. რეგისტრაციიდან 12 დღეში “აუთლუქ ფორესტმა” “სისტემ ნეტთან” ხელშეკრულება გააფორმა და სასტუმროსა და კორპუსის მშენებლობის ვალდებულებაც გაიზიარა.

ალექსანდრე დუნდუა “აუთლუქ ფორესტის” მფლობელი მხოლოდ ერთი დღით იყო. მეორე დღეს ის გიორგი გიგინეიშვილს უსასყიდლოდ გადასცა. ამ დროს გიგინეიშვილი ცნობილი ფიგურაა არაა, თუმცა ორ თვეში გახდება. მაშინ, როცა მას რომეო მიქაუტაძე, მაშინდელი ეკონომიკის მინისტრის მოადგილე “საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემის” გენერალურ დირექტორად დანიშნავს. მიქაუტაძე ახლა სამსახურებრივი უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენებისა და მილიონობით ლარის უკანონო შემოსავლების ლეგალიზაციისთვისაა დაკავებული.

ბრალი წარედგინა და გირაოთი გათავისუფლდა ყოფილი პრემიერ-მინისტრი ირაკლი ღარიბაშვილიც, რომელსაც პროკურატურა უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციას ედავება, რასაც თან ახლდა განსაკუთრებით დიდი ოდენობით შემოსავლის მიღება.

გიორგი გიგინეიშვილის დანიშვნა “ელექტროსისტემის” გენერალურ დირექტორად

შპს “აუთლუქ ფორესტის” დირექტორის პოსტი გიგინეიშვილმა 2022 წლის თებერვალში, ელექტროსისტემაში წასვლამდე ერთი კვირით ადრე დატოვა. კომპანიის 100%-ანი წილი ანა დუნდუას 1 000 ლარად მიყიდა. ანა დუნდუამ კი ორი წლის შემდეგ ეს კომპანია გიგინეიშვილის ძმას, გივი გიგინეიშვილს 3.8 მილიონ ლარად მიჰყიდა. მედიაში გავრცელებული ინფორმაციით, ანა დუნდუა გიგინეიშვილების ოჯახის წევრია.

“აუთლუქ ფორესტის” სოციალური ქსელის გვერდებზე მხოლოდ ამ ერთი კომპლექსის შესახებაა ინფორმაცია გამოქვეყნებული. ის მოხსენიებულია როგორც პრემიუმ კლასის, ბუნებით გარშემორტყმული ეკოლოგიური საცხოვრებელი/სასტუმრო კომპლექსი თბილისში, კრწანისის ისტორიულ უბანში.

2022 წლის ნოემბერში “აუთლუქ ფორესტმა” უპირობო აუქციონზე სახელმწიფოსგან, სასტუმროსა და 28-სართულიანი საცხოვრებელი კომპლექსის გვერდით, 1 155 კვ.მ. არასასოფლო დანიშნულების მიწა 563 000 ლარად შეიძინა.

“აუთლუქ ფორესტმა” თავისი ვალდებულებების შესასრულებლად და მშენებლობის დასაწყებად “იორკ ჰოლდინგ გრუპი” შემოიყვანა. ეს კომპანია ეგვიპტის მოქალაქემ, ამრ აბდეღანმა საქართველოში 2017 წლის ივლისში დაარეგისტრირა და მისი მფლობელიც თავად იყო. თუმცა, 2019 წელს გადაწყვიტა, რომ იორკის 10-10% წილი სხვა მენილეებისთვის მიეყიდა, თითოეულის 2 მილიონ დოლარად. ეს მენილეები კი ბიძინა ივანიშვილის ძმისშვილი, ემზარ ივანიშვილი და მისი მეგობარი, გრიგოლ ხურციძე იყვნენ. მათსა და კომპანიას შორის დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულება მალევე გააუქმეს და 2020 წლის თებერვალ-სექტემბრის პერიოდიდან კომპანიაში არცერთი აღარ ჩანს. ემზარ ივანიშვილისა და გიორგი ხურციძის მეგობრობასა და მათ სამშენებლო ბიზნესთან კავშირებზე სტუდია “მონიტორი” თავის ჟურნალისტურ გამოძიებაში 2021 წელს ყვებოდა.

“იორკ ჰოლდინგ გრუპმა” თავის ვებ-გვერდზე “აუთლუქ ფორესტის” კომპლექსი მის პროექტებში შეიტანა და ბინების გაყიდვებიც დაიწყო. თავად კი, 2023 წლის აგვისტოში, 9 931 კვ.მ. ფართის მქონე ბინები და სასტუმროს ნომრები 12.9 მილიონ დოლარად შეიძინა.

ამ გარიგებამდე 4 თვით ადრე “აუთლუქ ფორესტმა” საჯარო რეესტრს თხოვნით მიმართა, რომ მიეცათ მათთვის გასაყიდი ქონების იპოთეკით დატვირთვის უფლება. სახელმწიფოს პოზიცია ასეთი იყო: ისინი არ იყვნენ წინააღმდეგი, გასაყიდი ქონება იპოთეკით დაეტვირთათ, თუმცა თუ ისინი ვალდებულებებს არ შეასრულებდნენ და დაარღვევდნენ ხელშეკრულების პირობებს, მაშინ იპოთეკით დატვირთული ქონებაც სახელმწიფოს დაუბრუნდებოდა და მომავალი მესაკუთრეც ვერ მოსთხოვდა სახელმწიფოს ზარალის ანაზღაურებას.

საეჭვოა, რომ კრწანისში მშენებლობა 2025 წლის ბოლომდე დასრულდეს, რადგან კომპანიამ 2025 წლის 7 ივლისს მიმართა თბილისის მერიას და პროექტის ცვლილება და მშენებლობის ნებართვა

ითხოვა. ამავე წერილში ატვირთულია დოკუმენტი, სადაც მშენებლობის ვადის გაგრძელებასაც ითხოვენ. ჯერ არქიტექტურის სამსახურს, ოფიციალურად, ამ თხოვნაზე საბოლოო პასუხი არ გაუცია. თუმცა, რთული გამოსაცნობი არ უნდა იყოს, რას გადაწყვეტენ.

მიუხედავად ამ გარემოებებისა, ნაკლებ საეჭვოა “ქონების ეროვნულმა სააგენტომ” ეს ტერიტორია და შენობა უკან დაიბრუნოს და მფლობელს ფინანსური ზარალი მიაყენოს. აბა დაფიქრდით, განა იყიდდა უჩა მამაცაშვილი სასტუმროს ოც ნომერს იმ შენობაში, რომელიც შეიძლება სახელმწიფომ უკან დაიბრუნოს და მას ქონება დააკარგვინოს? ან ყოფილი მოსამართლე გადაიხდიდა 150 000 დოლარზე მეტს იმ გარიგებაში, რომელიც კრახისთვისაა განწირული?

სასტუმროს პროექტის მაკეტი

პროექტში სასტუმროს გვერდით 28 სართულიანი შენობაც აქვს მიდგმული. საბოლოოდ, ისე გამოვიდა, რომ აქ 120-ნომრიანი სასტუმროს ნაცვლად 470-ნომრიანი სასტუმრო შენდება, დანარჩენ ფართში კი 250 აპარტამენტი, 335 ავტოსადგომი და 1 312 კვ.მ. ფართობის კომერციული სივრცე მოეწყობა. კომპანია აპარტამენტებს წინასწარვე ყიდის, 1 კვ.მ.-ის ფასი 1 800 დოლარიდან იწყება.

ამ თემაზე სასაუბროდ შპს “სისტემ ნეტსაც” დავუკავშირდით, “ქონების ეროვნულ სააგენტოსაც”, და შპს “აუთლუქ ფორესტსაც”. თუმცა, კითხვებზე პასუხის გაცემა არავინ ისურვა.

“სისტემ ნეტის” იურისტმა გვითხრა, კითხვები მეილზე გამოგზავნეთ და კომპანია თუ საჭიროდ ჩათვლის, გიპასუხებთო, “აუთლუქ ფორესტმა” პირდაპირ უარი განაცხადა ჩვენთან ურთიერთობაზე და გვითხრა, რომ ჩვენთვის საინტერესო ინფორმაცია მათი კომპანიის საიდუმლოებაა.

ორივე ორგანიზაციიდან გვაინტერესებდა, როგორ დაიწყო მათი თანამშრომლობა, “სისტემ ნეტი” თავიდანვე აპირებდა თუ არა მესამე მხარის მოწვევას ამ პროექტში, კონკრეტულად რას გულისხმობდა მათი თანამშრომლობა, როგორ მოახერხეს 3.5 მილიონი ლარის დავალიანების

ჩამოწერა და იყო თუ არა უჩა მამაცაშვილი ის ერთ-ერთი მხარე, ვინც პრობლემების მოგვარებაში დაეხმარათ.

კითხვები სამშენებლო კომპანია “იორკ ჰოლდინგსაც” გავუგზავნეთ. მათგან გვინდოდა გაგვეგო, კონკრეტულად რა იყო მათი როლი “აუთლუქ ფორესტის” პროექტში და ვისი ინიციატივით ჩაერთო ამ ამბავში. ასევე, რატომ პოზიციონირებდა ღია წყაროებში მუდმივად ის ამ მშენებლობასთან დაკავშირებით და იშვიათად ჩანდა “აუთლუქ ფორესტი”, თუმცა პასუხი არც მათგან მიგვიღია.

“ქონების ეროვნული სააგენტოსგან” ვცდილობდით გაგვეგო, შეისწავლა თუ არა

“სისტემ ნეტის” ფინანსური შესაძლებლობები, როდესაც მას აუქციონში გამარჯვებულის სტატუსი მისცა და იცოდა თუ არა, რომ ეს კომპანია, წლებია, წაგებაზე მუშაობს, რის გამოც მშენებლობა ვერ შეძლო, დამატებითი ინვესტორის მოძიების გარეშე. სააგენტოს წარმომადგენელმა, როგორც ყოველთვის გვითხრა, რომ ჩვენი წერილი განხილვისა და მზადების პროცესშია, თუმცა, სტატიის გამოქვეყნებამდე მათგან პასუხი არ მიგვიღია.

გამომცემი

თარიღი: კლდბატი 1.

ოქტ 22, 2024 #კონსტრუქცია #ინჟინერინგი #ფ...
 აბსტრაქტული პერსონაჟი, მზა, მკვეთრიანი
 შრომა, მხატვრული მილიონები და გენდერული
 კონსტრუქცია

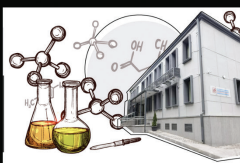
#კონსტრუქცია #ინჟინერინგი #მ...
 პოლიტიკა, სარგებელი და კრიტიკიზმი -
 გოგონაების ოჯახური გინესის ისტორია

#კონსტრუქცია #ფილოსოფია
 უკონსტრუქციო მუშაობა: რამდენიმე
 სარგებელიდან გარდა, უფრო უკონსტრუქციო

#კონსტრუქცია #ინჟინერინგი #ფ...
 გენდერული პერსონაჟი, მზა, მკვეთრიანი
 შრომა, მხატვრული მილიონები და გენდერული

#კონსტრუქცია #ფილოსოფია
 თანამედროვე სარგებელი და კრიტიკიზმი -
 გოგონაების ოჯახური გინესის ისტორია

#კონსტრუქცია #ფილოსოფია
 გენდერული პერსონაჟი, მზა, მკვეთრიანი
 შრომა, მხატვრული მილიონები და გენდერული

#კონსტრუქცია #ინჟინერინგი #ფ...
 გენდერული პერსონაჟი, მზა, მკვეთრიანი
 შრომა, მხატვრული მილიონები და გენდერული

#კონსტრუქცია #ინჟინერინგი #მ...
 პოლიტიკა, სარგებელი და კრიტიკიზმი -
 გოგონაების ოჯახური გინესის ისტორია

გამოთქმული შეხედულებები, მოსაზრებები და დასკვნები ეკუთვნის მხოლოდ ავტორს და არ შეიძლება ასახავდეს ფრიდრიხ ნაუმანის ფონდის თავისუფლებისთვის სამხრეთ კავკასიის ოფისის ოფიციალურ შეხედულებებს ან პოზიციებს. ნაშრომი წარმოადგენს ავტორის დამოუკიდებელ ანალიზს და შეხედულებებს, რომლებიც შეიძლება არ ემთხვეოდეს ფონდის პოზიციებს განხილულ საკითხებზე.

ამ პუბლიკაციაში მოწოდებული QR კოდის სკანირებით, თქვენ გადახვალთ ფრიდრიხ ნაუმანის ფონდის სამხრეთ კავკასიის ვებ-გვერდზე. გთხოვთ, გაითვალისწინოთ, რომ ეს ვებ-გვერდი არ არის დაკავშირებული პუბლიკაციის ავტორთან ან გამომცემელთან და პუბლიკაციაში გამოთქმული აზრები შეიძლება არ ემთხვეოდეს ფონდის პოზიციას, ასევე ვებ-გვერდის შინაარსი არ არის მოწონებული ან დამოწმებული პუბლიკაციის ავტორების მიერ. ფრიდრიხ ნაუმანის ფონდის ვებ-გვერდი მითითებულია მკითხველთათვის, რომლებიც შეიძლება დაინტერესებულნი იყვნენ ფონდის შესახებ დამატებითი ინფორმაციის მიღებით.

WWW.BLACKBOOK.GE